

Teismo praktikos rinkinys

BENDROJO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. kovo 27 d.*

„Konkurencija — Karteliai — Europos automobilių stiklo rinka — Sprendimas, kuriuo konstatuojamas EB 81 straipsnio pažeidimas — Susitarimai dėl rinkos pasidalijimo ir keitimasis jautria komercine informacija — Reglamentas (EB) Nr. 1/2003 — Neteisėtumu grindžiamas prieštaravimas — Baudos — 2006 m. Baudų dydžio apskaičiavimo gairių taikymas atgaline data — Pardavimų vertė — Recidyvas — Papildoma suma — Pažeidimo inkriminavimas — Maksimali baudos riba — Įmonių grupės konsoliduota apyvarta“

Bylose T-56/09 ir T-73/09

Saint-Gobain Glass France SA, įsteigta Kurbevua (Prancūzija),

Saint-Gobain Sekurit Deutschland GmbH & Co. KG, įsteigta Achene (Vokietija),

Saint-Gobain Sekurit France SAS, įsteigta Turote (Prancūzija),

iš pradžių atstovaujamos advokatų B. van de Walle de Ghelcke, B. Meyring, E. Venot ir M. Guillaumond, vėliau B. van de Walle de Ghelcke, B. Meyring ir E. Venot,

ieškovės byloje T-56/09,

Compagnie de Saint-Gobain SA, įsteigta Kurbevua, atstovaujama advokatų P. Hubert ir E. Durand,

ieškovė byloje T-73/09,

prieš

Europos Komisiją, iš pradžių atstovaujamą A. Bouquet, F. Castillo de la Torre, M. Kellerbauer ir N. von Lingen, vėliau A. Bouquet, F. Castillo de la Torre, M. Kellerbauer ir F. Ronkes Agerbeek,

atsakovę,

palaikomą

Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos E. Karlsson ir F. Florindo Gijón,

į bylą T-56/09 įstojusios šalies,

dėl prašymų panaikinti 2008 m. lapkričio 12 d. Komisijos sprendimą C(2008) 6815 galutinis dėl procedūros pagal [EB] 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (COMP/39.125 – Automobilių stiklas), iš dalies pakeistą 2009 m. vasario 11 d. Komisijos sprendimu C(2009) 863 galutinis ir 2013 m.

* Proceso kalba: prancūzų.

vasario 28 d. Komisijos sprendimu C(2013) 1118 galutinis, kiek jis susijęs su ieškovėmis, o jei šie prašymai nebūtų patenkinti – dėl prašymo panaikinti šio sprendimo 2 straipsnį, kiek juo ieškovėms skirta bauda, arba, jei ir šis reikalavimas nebūtų patenkintas – dėl prašymų sumažinti šios baudos dydį

BENDRASIS TEISMAS (antroji kolegija),

kurių sudaro pirmininkas N. J. Forwood (pranešėjas), teisėjai F. Dehousse ir J. Schwarcz,

posėdžio sekretorė C. Kristensen, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2012 m. gruodžio 11 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

Ginčo aplinkybės

- 1 Šie ieškiniai pareikšti siekiant panaikinti 2008 m. lapkričio 12 d. Komisijos sprendimą C(2008) 6815 galutinis dėl procedūros pagal [EB] 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (COMP/39.125 – Automobilių stiklas) (toliau – ginčijamas sprendimas), kurio santrauka paskelbta *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* (OL C 173, p. 13). Ginčijamame sprendime Europos Bendrijų Komisija, be kita ko, konstatavo, kad tam tikros įmonės, įskaitant ieškoves, pažeidė šias nuostatas, nes įvairiais laikotarpiais nuo 1998 m. kovo mėn. iki 2003 m. kovo mėn. dalyvavo sudarant visus antikonkurencinius susitarimus ir derinant veiksmus EEE automobilių stiklo sektoriuje (ginčijamo sprendimo 1 straipsnis).
- 2 Ieškovės byloje T-56/09 *Saint-Gobain Glass France SA, Saint-Gobain Sekurit Deutschland GmbH & Co. KG ir Saint-Gobain Sekurit France SAS* (toliau visos kartu – *Saint-Gobain*) yra bendrovės, gaminančios, perdirbančios ir platinančios medžiagas, tarp jų – automobilių stiklą. Jos yra *Compagnie de Saint-Gobain SA* (toliau – *Compagnie*), kuri yra ieškovė byloje T-73/09, 100 % priklausančios dukterinės bendrovės. *Pilkington Group Ltd* apima, be kita ko, bendrovės *Pilkington Automotive Ltd, Pilkington Automotive Deutschland GmbH, Pilkington Holding GmbH ir Pilkington Italia SpA* (toliau visos kartu – *Pilkington*). *Pilkington*, kuri taip pat pareiškė ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo (byla T-72/09), yra viena didžiausių stiklo ir stiklinimo prekių gamintojų pasaulyje, ypač automobilių sektoriuje. *Soliver NV*, kuri pareiškė ieškinį dėl to paties sprendimo panaikinimo (byla T-68/09), yra mažesnė stiklo gamintoja, vykdanči veiklą, be kita ko, automobilių sektoriuje.
- 3 *Asahi Glass Co. Ltd* (toliau – *Asahi*) yra Japonijoje įsteigta stiklo, cheminių produktų ir elektroninių komponentų gamintoja. *Asahi* priklauso visos stiklą gaminančios Belgijos įmonės *Glaverbel SA/NV* akcijos, o šiai priklauso 100 % *AGC Automotive France* (toliau – AGC) akcijų. Iki 2004 m. sausio 1 d. AGC pavadinimas buvo *Splintex Europe SA* (toliau – *Splintex*). *Asahi*, kuri yra viena iš ginčijamo sprendimo adresačių, nėra pareiškusi ieškinio dėl šio sprendimo.
- 4 Ginčijamo sprendimo priėmimą lėmęs tyrimas buvo pradėtas po to, kai anoniminio kliento vardu veikiantis Vokietijos advokatas nusiuntė Komisijai laiškus, kuriuose buvo informacijos apie įvairių automobilių stiklą gaminančių ir platinančių įmonių susitarimus ir suderintus veiksmus.
- 5 2005 m. vasario ir kovo mėn. Komisija atliko patikrinimus ieškovių, *Pilkington*, *Soliver* ir AGC patalpose. Per šiuos patikrinimus Komisija paėmė kelis dokumentus ir rinkmenas.

- 6 Po šių patikrinimų *Asahi*, *Glaverbel* ir su tyrimu susijusios jų dukterinės bendrovės (toliau visos kartu – prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti pateikusi įmonė) pateikė prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti pagal Komisijos pranešimą apie atleidimą nuo baudų ir baudų sumažinimą kartelių atveju (OL C 45, 2002, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 155; toliau – 2002 m. pranešimas dėl bendradarbiavimo). 2006 m. liepos 19 d. Komisija atmetė prašymą santykinai atleisti nuo baudos, tačiau pranešė prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti pateikusiai įmonei, kad remdamasi 2002 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo 26 punktu ketina 30–50 % sumažinti baudą, kuri paprastai būtų buvusi jai skirta.
- 7 Remdamasi 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [EB] 82 ir 81 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205) 18 straipsniu Komisija nuo 2006 m. sausio 26 d. iki 2007 m. vasario 2 d. pateikė ieškovėms, *Pilkington*, *Soliver*, *Asahi*, *Glaverbel* ir AGC įvairius prašymus pateikti informacijos. Atitinkamos įmonės atsakė į šiuos įvairius prašymus.
- 8 Be to, remdamasi tuo pačiu pagrindu Komisija adresavo prašymus pateikti informacijos keliems automobilių gamintojams, vienam Italijos autobusų gamintojui ir dviem stiklo pramonės profesinėms asociacijoms; jie taip pat atsakė į šiuos prašymus.
- 9 2007 m. balandžio 18 d. Komisija priėmė pranešimą apie kaltinimus dėl vieno ir tęstinio pažeidimo, kurį sudarė automobilių stiklo gamintojų susitarimai ar suderinti veiksmai, kuriais siekta pasidalyti tiekimo automobilių gamintojais sutartis. Apie šį pranešimą apie kaltinimus buvo pranešta ieškovėms, *Pilkington*, *Soliver*, *Asahi*, *Glaverbel* ir AGC. Visos šio pranešimo apie kaltinimus adresatės turėjo galimybę susipažinti su bylos medžiaga ir buvo Komisijos paragintos pateikti šiuo klausimu pastabų. 2007 m. rugsėjo 24 d. Komisija išklaušė visas minėtas adresates.

Ginčijamas sprendimas

- 10 2008 m. lapkričio 12 d. Komisija priėmė ginčijamą sprendimą. Jame, be kita ko, konstatuota, kad nuo 1998 m. kovo 10 d. iki 2003 m. kovo 11 d. *Saint-Gobain* ir *Compagnie* dalyvavo sudarant šio sprendimo 1 punkte nurodytus susitarimus ir derinant veiksmus (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio b punktas), ir iš pradžių skyrė joms „kartu ir solidariai mokėtiną“ 896 mln. EUR baudą (ginčijamo sprendimo 2 straipsnio b punktas).
- 11 Prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti pateikusiai įmonei, kuri, kaip nustatyta, dalyvavo darant pažeidimą nuo 1998 m. gegužės 18 d. iki 2003 m. kovo 11 d., buvo skirta 113,5 mln. EUR bauda (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio a punktas ir 2 straipsnio a punktas).
- 12 Dėl *Pilkington* Komisija nusprendė, kad ši įmonė nuo 1998 m. kovo 10 d. iki 2002 m. rugsėjo 3 d. dalyvavo sudarant susitarimus ir derinant veiksmus (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio c punktas). Komisija iš pradžių skyrė jai 370 mln. EUR baudą (ginčijamo sprendimo 2 straipsnio c punktas).
- 13 Galiausiai dėl *Soliver* Komisija nusprendė, kad ši įmonė nuo 2001 m. lapkričio 19 d. iki 2003 m. kovo 11 d. dalyvavo darant pažeidimą (ginčijamo sprendimo 1 straipsnio d punktas). Komisija skyrė jai 4 396 000 EUR baudą (ginčijamo sprendimo 2 straipsnio d punktas).
- 14 Ginčijamame sprendime Komisija remiasi tuo, kad dėl automobilių stiklo rinkos ypatumų, būtent svarbių techninių reikalavimų ir aukšto naujovių diegimo lygio, integruotų pasaulinio lygio tiekėjų padėtis yra palankesnė. AGC, *Pilkington* ir *Saint-Gobain* yra vienos iš pagrindinių pasaulinio lygio automobilių stiklo gamintojų; ginčijamo sprendimo priėmimo metu jos kartu tenkino apie 76 % pirmą kartą montuojamų stiklų (automobilių stiklo montavimas gamykloje surenkant transporto priemonę)

rinkos paklausos pasaulyje. Komisija taip pat nurodo didelį valstybių narių ir EEE priklausančių ELPA valstybių narių prekybos mastą automobilių stiklo sektoriuje. Beje, automobilių gamintojai derasi dėl automobilių stiklo tiekimo sutarčių EEE lygmeniu.

- 15 Iš ginčijamo sprendimo matyti, kad pažeidimo laikotarpiu automobilių stiklo tiekėjos, dėl kurių Komisija atliko tyrimą, išlaikė turimas rinkos dalis ne tik pagal „transporto priemonės skaičių“, t. y. atsižvelgdamos į konkretaus transporto priemonės modelio pardavimus, bet ir apskritai pagal visų transporto priemonių skaičių.
- 16 *Pilkington, Saint-Gobain* ir AGC rengė šiuo klausimu trišalius susitikimus, kartais vadinamus „klubo susitikimais“. Šie susitikimai, kuriuos iš eilės organizavo kiekviena iš šių įmonių, vyko įvairių Europos miestų viešbučiuose, privačiose šių įmonių darbuotojų rezidencijose, taip pat profesinės sąjungos *Groupement européen de producteurs de verre plat* (GEPVP) (Europos lakštinio stiklo gamintojų asociacija) ir *Associazione nazionale degli industriali del vetro* (Assovetro) (Nacionalinė stiklo gamintojų asociacija) patalpose.
- 17 Šių konkurenčių susitikimai buvo organizuojami arba dvišalių kontaktų turėta siekiant aptarti automobilių stiklo, skirto gaminamiems ar būsimiems modeliams, tiekimą. Per šiuos įvairius kontaktus ir susitikimus buvo vertinamos rinkos dalys, aptariama, ar jų laikomasi, pasiskirstoma automobilių stiklo tiekimu gamintojams ir keičiamasi informacija apie kainas, taip pat buvo keičiamasi kita jautria komercine informacija ir koordinuojamos šių įvairių konkurenčių kainodaros ir tiekimo klientams strategijos.
- 18 Pirmasis toks dvišalis susitikimas įvyko 1998 m. kovo 10 d. Paryžiaus (Prancūzija) Šarlio de Golio oro uoste esančiame viešbutyje *Hyatt Regency*; jame dalyvavo *Saint-Gobain* ir *Pilkington*. Pirmasis trišalis susitikimas įvyko 1998 m. pavasarį Kėnigsvinteryje (Vokietija), privačioje *Splintex* (AGC) darbuotojo, atsakingo už darbą su svarbiais klientais, rezidencijoje. Prieš šiuos susitikimus nuo 1997 m. vyko *Saint-Gobain* ir *Pilkington* tiriamosios derybos, per kurias buvo siekiama techniškai suderinti šių įmonių tamsinto stiklo gamybą, kiek tai susiję su spalva, storiu ir šviesos laidumu. Tačiau Komisija šių kontaktų neįtraukė į ginčijamą kartelį, nes, jos nuomone, jie iš esmės buvo susiję su tolesniu lakštinio stiklo gamybos etapu iki jo perdirbimo į automobilių stiklą.
- 19 Komisija ginčijamame sprendime nustatė beveik 90 susitikimų ir kontaktų nuo 1998 m. pavasario iki 2003 m. kovo mėn. Paskutinis trišalis kontaktas buvo 2003 m. sausio 21 d., o paskutinis dvišalis susitikimas įvyko 2003 m. kovo mėn. antroje pusėje tarp *Saint-Gobain* ir AGC. Dalyvės naudojo sutrumpintus arba kodinius pavadinimus, kad atpažintų viena kitą per šiuos susitikimus ir turėdamos kontaktų.
- 20 *Soliver* pradėjo dalyvauti kartelyje tik 2001 m. lapkričio 19 d. ir dalyvavo jame iki 2003 m. kovo 11 d. 2000 m. dėl dalyvavimo ginčijamame kartelyje į *Soliver* kreipėsi *Saint-Gobain*. Pradinės kartelio dalyvės, nagrinėjamu atveju *Saint-Gobain*, *Pilkington* ir AGC, siekdamos šio tikslo, pasinaudojo *Soliver* priklausomybe nuo žaliavų gamintojų, nes *Soliver* negamino automobilių stiklo gamybai reikalingo lakštinio stiklo.
- 21 Pagal ginčijamą sprendimą bendras kartelio planas buvo kartelio dalyviams pasidalyti automobilių stiklo tiekimą tiek pagal jau sudarytas, tiek pagal naujas tiekimo sutartis. Pagal šį planą buvo siekiama užtikrinti šių dalyvių rinkos dalių stabilumą. Kad pasiektų šį tikslą, per šio sprendimo 16–20 punktuose nurodytus susitikimus ir kontaktuojamos dalyvės keitėsi informacija apie kainas ir kitais jautriais duomenimis. Be to, jos derino savo kainodaros ir tiekimo klientams politiką. Konkrečiai kalbant, veiksmai atsakant į automobilių gamintojų prašymus pateikti pasiūlymą dėl kainų buvo derinami taip, kad šiems gamintojams būtų daroma įtaka pasirenkant stiklo tiekėją ar net kelis iš jų, kai perkama iš kelių šaltinių. Siekdamos, kad tiekimo sutartis būtų sudaryta su sutartu gamintoju, dalyvės šiuo atveju naudojo du metodus, būtent: arba neteikti jokio pasiūlymo, arba teikti fiktyvų pasiūlymą, t. y. pateikti pasiūlymą, kuriame nurodytos didesnės nei minėto gamintojo kainos. Pagal

poreikį buvo taikomos korekcinės priemonės, pavyzdžiui, sutartos kompensacijos vienai ar kelioms dalyvėms, siekiant užtikrinti, kad bendra pasiūlos situacija EEE atitiktų sutartą pasidalijimą. Kadangi korekcinės priemonės turėjo paveikti sudarytas tiekimo sutartis, siekdamas pakoreguoti rinkos dalis konkurentės naudojo tokį metodą – jos pranešdavo automobilių gamintojams, kad techninės problemos arba žaliavų trūkumas neleidžia patiekti užsakytų prekių, ir patardavo kreiptis į pakaitinį tiekėją.

- 22 Be to, siekdamas laikytis sutarto sutarčių pasidalijimo kartelio dalyvės buvo kelis kartus susitarusios mažinti kainas, taikytinas automobilių gamintojams atsižvelgiant į didesnį produktyvumą, ar net galbūt didinti kainas, taikytinas transporto priemonių modeliams, kurių gamyba buvo mažesnė, nei tikėtasi. Jos taip pat susitarė prireikus apriboti informacijos apie faktines gamybos sąnaudas atskleidimą automobilių gamintojams, kad šie pernelyg dažnai neprašytų mažinti kainų.
- 23 Veiksmų derinimas siekiant užtikrinti rinkos dalių stabilumą buvo įmanomas būtent dėl automobilių stiklo tiekimo rinkos skaidrumo. Rinkos dalių pokyčiai buvo skaičiuojami remiantis gamybos sąnaudomis ir planuojamais pardavimais, atsižvelgiant į jau sudarytas tiekimo sutartis.
- 24 Komisija ginčijamame sprendime pažymi, kad prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti pateikusi įmonė patvirtino, jog ne vėliau kaip nuo 1998 m. *Splintex* atstovai ir kai kurie konkurentai dalyvavo konkurencijos teisės požiūriu neteisėtoje veikloje. Be to, aplinkybė, kad *Saint-Gobain* neginčija pranešime apie kaltinimus nurodytų faktų tikrumo, turi būti suprantama kaip šios įmonės pritarimas Komisijos išdėstytam ginčijamų susitikimų ir kontaktų turiniui.
- 25 Galiausiai *Pilkington*, *Saint-Gobain* ir AGC per 2001 m. gruodžio 6 d. susitikimą susitarė dėl naujo apskaičiavimo metodo dalijantis ir perskirstant tiekimo sutartis.
- 26 Remdamasi šių įrodymu visetu Komisija pripažino, kad *Saint-Gobain*, *Compagnie*, *Pilkington*, *Soliver* ir prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti pateikusi įmonė yra atsakingos už vieną ir tęstinį EB 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimą.
- 27 Šių šalių sudaryti sandėriai, Komisijos nuomone, yra šiose nuostatose numatyti susitarimai arba suderinti veiksmai, kurie iškreipė konkurenciją automobilių stiklo tiekimo rinkoje. Beje, šis pažeidimas yra vienas ir tęstinis, nes kartelio dalyvės išreiškė savo bendrą valią elgtis rinkoje tam tikru būdu ir parengė bendrą planą, skirtą jų individualiam komerciniam savarankiškumui apriboti pasiskirstant lengvųjų automobilių ir lengvųjų komercinių transporto priemonių automobilių stiklo tiekimą, taip pat iškreipant šių stiklų kainas, kad būtų užtikrintas bendras stabilumas rinkoje ir išlaikytos jų dirbtinai padidintos kainos. Remiantis ginčijamu sprendimu, šių susitikimų ir kontaktų dažnumas ir nepertraukiamumas per penkerių metų laikotarpį lėmė tai, kad kartelis apėmė visus didelius EEE lengvųjų automobilių ir lengvųjų komercinių transporto priemonių gamintojus.
- 28 Be to, Komisija manė, kad nėra jokių duomenų, jog automobilių stiklo tiekėjų susitarimai ir suderinti veiksmai lėmė veiksmingumo padidėjimą arba paskatino techninę ar ekonominę pažangą automobilių stiklo sektoriuje. Todėl šiuo atveju Komisija netaikė EB 81 straipsnio 3 dalies.
- 29 Nustatydama ginčijamo sprendimo adresates Komisija, be kita ko, nurodė, kad *Compagnie* netiesiogiai priklauso 100 % *Saint-Gobain* akcijų. Šiomis aplinkybėmis ji manė, kad preziumuojama, jog *Compagnie* turėjo lemiamą įtaką *Saint-Gobain* komercinei politikai. Kiti įrodymai, kaip antai *Compagnie* tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuojamos grupės (toliau – *Saint-Gobain* grupė) komercinė struktūra ir *Saint-Gobain* valdybos sudėtis, patvirtina šią lemiamą įtaką. Kadangi *Compagnie* negalėjo paneigti šios prezumpcijos, Komisija padarė išvadą, kad *Compagnie* ir *Saint-Gobain* sudaro vieną įmonę, dalyvausią darant pažeidimą, todėl skyrė *Compagnie* ir *Saint-Gobain* solidariai mokėtiną baudą.

- 30 Dėl pažeidimo trukmės Komisija nusprendė, kad *Saint-Gobain* ir *Compagnie* dalyvavo jį darant nuo 1998 m. kovo 10 d. iki 2003 m. kovo 11 d. Nustatyta, kad *Pilkington* dalyvavo darant pažeidimą nuo 1998 m. kovo 10 d. iki 2002 m. rugsėjo 3 d. Kalbant apie *Soliver*, pasakytina, kad ji dalyvavo darant pažeidimą nuo 2001 m. lapkričio 19 d. iki 2003 m. kovo 11 d.
- 31 Dėl baudų apskaičiavimo Komisija visų pirma nustatė kiekvienos dalyvavusios įmonės automobilių stiklo pardavimų EEE, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusių su pažeidimu, vertę. Šiuo tikslu ji išskyrė kelis laikotarpius. Dėl laikotarpio nuo 1998 m. kovo mėn. iki 2000 m. birželio 30 d., kuris laikomas „galios didėjimo“ laikotarpiu, ji manė turinti pažeidimo įrodymų, susijusių tik su dalimi Europos automobilių gamintojų. Todėl, kiek tai susiję su šiuo laikotarpiu, Komisija atsižvelgė tik į automobilių stiklo pardavimus tiems gamintojams, dėl kurių ji turėjo tiesioginių kartelio įrodymų. Kiek tai susiję su laikotarpiu nuo 2000 m. liepos 1 d. iki 2002 m. rugsėjo 3 d., Komisija pažymėjo, kad kartelyje dalyvavusiems gamintojams tenka ne mažiau kaip 90 % pardavimų EEE. Todėl ji padarė išvadą, kad turi būti atsižvelgta į visus per šį laikotarpį ginčijamo sprendimo adresąčių įvykdytus automobilių stiklo pardavimus EEE. Galiausiai pažeidimo laikotarpio pabaigoje, t. y. nuo 2002 m. rugsėjo 3 d. iki 2003 m. kovo mėn., pasitraukus *Pilkington*, kartelio veikla sulėtėjo. Todėl, kiek tai susiję su šiuo laikotarpiu, Komisija nusprendė atsižvelgti tik į pardavimus tiems automobilių gamintojams, dėl kurių ji turėjo tiesioginių kartelio įrodymų. Paskui kiekvienos atitinkamos automobilių stiklo tiekėjos pardavimų rodiklių metinis svertinis vidurkis buvo apskaičiuojamas pirmiau nurodytas pardavimų vertes padalijant iš šių tiekėjų dalyvavimo darant pažeidimą mėnesių skaičiaus ir gautą rezultatą dauginant iš dvylikos.
- 32 Toliau Komisija pažymėjo, kad aptariamas pažeidimas, kurį sudaro klientų pasidalijimas, yra vienas iš didžiausių konkurencijos apribojimų. Atsižvelgusi į šio pažeidimo pobūdį, jo geografinę aprėptį ir bendrą jį darant dalyvavusių įmonių rinkos dalį, apskaičiuodama bazinį baudos dydį Komisija rėmėsi 16 % kiekvienos dalyvavusios įmonės pardavimų vertės dalimi, padauginta iš dalyvavimo darant pažeidimą metų skaičiaus. Be to, siekiant atgrasyti baudų bazinis dydis buvo padidintas 16 % pardavimų vertės atitinkančia papildoma suma (arba prisijungimo mokesčiu).
- 33 *Saint-Gobain* ir *Compagnie* solidariai skirtos baudos bazinis dydis buvo padidintas 60 % dėl recidyvo. *Soliver* skirtos baudos dydis pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalį buvo sumažintas iki 10 % jos apyvartos. Prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti pateikusiai įmonei baudos dydis buvo sumažintas 50 % atsižvelgiant į Komisijai pateiktus jos įrodymus, kuriais remdamasi ši galėjo geriau suprasti per patikrinimus paimtus dokumentus.
- 34 2009 m. vasario 11 d. Komisija priėmė sprendimą C(2009) 863 galutinis, kuriuo buvo ištaisyti kai kurie ginčijamo sprendimo punktai.
- 35 2013 m. vasario 28 d. Komisija priėmė sprendimą C(2013) 1118 galutinis, kuriuo buvo ištaisytas, be kita ko, ginčijamas sprendimas, kiek tai susiję su atsižvelgimu į *Saint-Gobain* pardavimus [konfidencialu] iki 1999 m. gegužės 31 d. (toliau – 2013 m. vasario 28 d. sprendimas dėl ištaisymo). Šiuo sprendimu Komisija pakeitė ieškovėms skirtos baudos dydį, nustatydama 880 mln. EUR baudos dydį.

Procesas ir šalių reikalavimai

- 36 2009 m. vasario 13 d. Pirmosios instancijos teismo (dabar – Bendrasis Teismas) kanceliarija gavo pareiškimą, kuriuo *Saint-Gobain* pareiškė ieškinį byloje T-56/09. 2009 m. vasario 18 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarija gavo pareiškimą, kuriuo *Compagnie* pareiškė ieškinį byloje T-73/09.
- 37 Užbaigus rašytinę proceso dalį ir gavus *Compagnie* prašymą atnaujinti šią proceso dalį byloje T-73/09, ši pateikė papildomas pastabas, kurias kanceliarija gavo 2010 m. rugsėjo 6 d. Kanceliarija 2010 m. spalio 22 d. gavo dokumentą, kuriame Komisija pateikė savo pastabas dėl šių papildomų pastabų.

- 38 Pakeitus Bendrojo Teismo kolegijų sudėtį, teisėjas pranešėjas buvo paskirtas į antrąją kolegiją, todėl nagrinėjamos bylos paskirtos šiai kolegijai.
- 39 2012 m. balandžio 23 d. nutartimi Bendrojo Teismo antrosios kolegijos pirmininkas, išklausęs šalis, nusprendė sujungti bylas T-56/09 ir T-73/09, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis.
- 40 Per 2012 m. gruodžio 11 d. posėdį buvo išklaustos šalių kalbos ir atsakymai į Bendrojo Teismo pateiktus klausimus. Per šį posėdį šalių paprašyta pateikti pastabas dėl galimo bylų T-56/09 ir T-73/09 sujungimo, kad būtų priimtas vienas sprendimas, tačiau jos nurodė neturinčios pastabų šiuo klausimu.
- 41 Byloje T-56/09 *Saint-Gobain* Bendrojo Teismo prašo:
- panaikinti ginčijamą sprendimą, kiek jis su ja susijęs,
 - nepatenkinus šio prašymo, panaikinti ginčijamo sprendimo 2 straipsnį, kiek jis su ja susijęs,
 - o nepatenkinus ir šio prašymo, sumažinti ginčijamame sprendime jai skirtą baudą iki tinkamo dydžio,
 - priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.
- 42 Komisija Bendrojo Teismo prašo:
- atmesti ieškinį byloje T-56/09 kaip nepagrįstą,
 - priteisti iš *Saint-Gobain* bylinėjimosi išlaidas.
- 43 *Saint-Gobain* laišku (jį Pirmosios instancijos teismo kanceliarija gavo 2009 m. vasario 19 d.) patikslino savo reikalavimus dėl panaikinimo prašydama, pirma, panaikinti ginčijamo sprendimo, iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 11 d. sprendimu C(2009) 863 galutinis, versiją ir, antra, nepatenkinus šio prašymo, sumažinti pakeisto sprendimo 2 straipsnyje skirtos baudos dydį.
- 44 2009 m. gegužės 7 d. Pirmosios instancijos teismo kanceliarija gavo dokumentą, kuriuo Europos Sąjungos Taryba paprašė leisti įstoti į bylą T-56/09 palaikyti Komisijos reikalavimų. 2009 m. liepos 7 d. nutartimi Pirmosios instancijos teismo septintosios kolegijos pirmininkas patenkino šį prašymą.
- 45 Taryba Bendrojo Teismo prašo:
- atmesti ieškinį byloje T-56/09 kaip nepagrįstą,
 - tinkamai išspręsti bylinėjimosi išlaidų klausimą.
- 46 Byloje T-73/09 *Compagnie* Bendrojo Teismo prašo:
- panaikinti ginčijamą sprendimą, kiek jis su ja susijęs, ir padaryti tinkamas išvadas dėl baudos dydžio,
 - nepatenkinus šio prašymo, sumažinti ginčijamame sprendime kartu ir solidariai su *Saint-Gobain* skirtos baudos dydį,
 - priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.
- 47 Komisija Bendrojo Teismo prašo:
- atmesti ieškinį byloje T-73/09 kaip nepagrįstą,

— priteisti iš *Compagnie* bylinėjimosi išlaidas.

- 48 Priėmus 2013 m. vasario 28 d. sprendimą dėl ištaisymo, 2013 m. kovo 7 d. raštu Komisija paprašė Bendrojo Teismo atnaujinti žodinę proceso dalį.
- 49 Išklausiusi šiuo klausimu šalis, 2013 m. balandžio 23 d. nutartimi Bendrojo Teismo antroji kolegija nusprendė atnaujinti žodinę proceso dalį.
- 50 2013 m. liepos 30 d. laišku *Saint-Gobain* informavo Bendrąjį Teismą, be kita ko, apie tai, kad ji, atsižvelgdama į 2013 m. vasario 28 d. sprendimą dėl ištaisymo, patikslino savo reikalavimus. Nors *Saint-Gobain* pažymėjo, kad jos ieškinys dėl panaikinimo išlieka pagrįstas, ir pareiškė palaikanti savo prašymą dėl bylinėjimosi išlaidų priteisimo iš Komisijos, vis dėlto pateikė prašymą, jei pirmasis reikalavimas nebūtų patenkintas, priteisti iš Komisijos dalį bylinėjimosi išlaidų. Savo ruožtu pastabas dėl minėto sprendimo dėl ištaisymo ir vienos iš *Saint-Gobain* ieškinio pagrindų dalies atsisakymo Komisija pateikė 2013 m. liepos 30 d. laiške. Taryba ir *Compagnie* atitinkamai 2013 m. liepos 22 d. ir 2013 m. rugpjūčio 1 d. laiškuose Bendrajam Teismui nurodė neturinčios pastabų šiuo klausimu.
- 51 Žodinė proceso dalis buvo baigta 2013 m. rugsėjo 11 d.

Dėl teisės

- 52 Išklausius šalis, pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamento 50 straipsnį reikia sujungti nagrinėjamas bylas, kad būtų priimtas vienas sprendimas.

I – Dėl ieškinio dalyko

- 53 Remiantis per teismo posėdį ir atnaujinus žodinę proceso dalį pateiktomis ieškovių pastabomis, taip pat 2013 m. kovo 11 d. *Saint-Gobain* laiške Bendrajam Teismui pateiktomis pastabomis, reikia pripažinti, kad nagrinėjami ieškiniai – tiek ieškiniai dėl panaikinimo, tiek ieškiniai, kuriais prašoma Bendrojo Teismo sumažinti ieškovėms kartu ir solidariai skirtą baudą, – pareikšti dėl ginčijamo sprendimo, kuris paskutinį kartą iš dalies pakeistas 2013 m. vasario 28 d. sprendimu dėl ištaisymo.

II – Dėl pagrindinių reikalavimų, susijusių su ginčijamo sprendimo panaikinimu

- 54 Pirmiausia reikia išnagrinėti byloje T-56/09 pateiktus panaikinimo pagrindus. Kadangi tam tikri *Saint-Gobain* pateikti ieškinio pagrindai ir argumentai yra tokie patys, kaip ir *Compagnie* pateikti byloje T-73/09, juos reikia nagrinėti kartu. Antra, reikia išnagrinėti konkrečius *Compagnie* pareikšto ieškinio dėl panaikinimo argumentus, kurie nėra susiję nė su vienu *Saint-Gobain* pateiktu pagrindu.

A – Byla T-56/09

- 55 *Saint-Gobain* iš esmės pateikia šešis ieškinio pagrindus, susijusius, pirma, su Reglamento Nr. 1/2003 neteisėtumu, antra, su teisės į gynybą pažeidimu, trečia, su ginčijamo sprendimo nepakankamu motyvavimu ir klaida apskaičiuojant baudą, ketvirta, su teisės klaida *Compagnie* priskiriant atsakomybę už *Saint-Gobain* neteisėtus veiksmus, bausmių individualizavimo ir nekaltumo prezumpcijos principų pažeidimu ir piktnaudžiavimu įgaliojimais, penkta, su bausmių netaikymo atgaline data ir teisėtų lūkesčių principų pažeidimu ir, galiausiai, šešta, su *Saint-Gobain* skirtos baudos neproporcingumu.

1. Dėl pirmojo ieškinio pagrindo, susijusio su Reglamento Nr. 1/2003 neteisėtumu

- 56 Kaip pirmąjį ieškinio pagrindą *Saint-Gobain* pateikia Reglamento Nr. 1/2003 neteisėtumu grindžiamą prieštaravimą, nes juo Komisijai suteikti įgaliojimai tiek tirti EB 81 straipsnio pažeidimus, tiek skirti už juos sankcijas. Kadangi šis prieštaravimas iš esmės yra identiškas *Compagnie* pateiktam prieštaravimui byloje T-73/09, juos reikia nagrinėti kartu.
- 57 Šį pagrindą sudaro dvi dalys. Pirma, tokia Komisijos funkcijų kumuliacija pažeidžia teisę į nepriklausomą ir nešališką teismą. Antra, Komisijai pripažinta teisė priimti sprendimus dėl sankcijų pagal EB 81 straipsnį neatitinka nekaltumo prezumpcijos principo.

a) Dėl pirmos dalies, susijusios su teisės į nepriklausomą ir nešališką teismą pažeidimu

Šalių argumentai

- 58 *Saint-Gobain* ir *Compagnie* iš esmės teigia, kad dėl tokios Komisijos tyrimo ir nubaudimo funkcijų įgyvendinant EB 81 straipsnį kumuliacijos, kokia įtvirtinta Reglamente Nr. 1/2003, pažeidžiama teisė į nepriklausomą ir nešališką teismą, nors tai yra esminė teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, įtvirtintos 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnio 1 dalyje ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio 2 dalyje, garantija.
- 59 Pirmiausia *Saint-Gobain* tvirtina, kad tokiomis aplinkybėmis Komisijos skiriamos sankcijos turi baudžiamajai teisei būdingų požymių ne tik dėl to, kad EB 81 straipsnyje įtvirtintas draudimas skirtas ne tam tikrai įmonių kategorijai, o visoms įmonėms, bet ir dėl to, kad tokiomis sankcijomis siekiama atgrasyti ir nubausti. Šiuo atžvilgiu nesvarbu, kad teisės aktų leidėjas Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 5 dalyje nurodė, jog šios sankcijos neturi baudžiamajai teisei būdingų požymių. Todėl teisė į nepriklausomą ir nešališką teismą nagrinėjamu atveju taikytina be jokių išlygų.
- 60 Iš teismo praktikos matyti, kad Komisija negali būti laikoma nepriklausomu ir nešališku teismu.
- 61 Iš šios praktikos išplaukiančio Reglamento Nr. 1/2003 negaliojimo nepaneigia Komisijos priimto sprendimo, kuriuo nustatoma sankcija, adresatės galimybė pagal minėtą reglamentą pareikšti Bendrajam Teismui ieškinį dėl šio sprendimo panaikinimo. Iš tiesų, iš Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikos matyti, kad nepriklausomumo ir nešališkumo principų reikia laikytis pačioje sankcijos skyrimo stadijoje.
- 62 Dėl pastarojo aspekto *Saint-Gobain* primena, kad tik išskirtinėmis aplinkybėmis, kai esama konkrečių veiksmingumo reikalavimų ir kai pažeidimai nesunkūs, galima suteikti administracinei institucijai, kurios sprendimai gali būti skundžiami neribotos jurisdikcijos teismui, įgaliojimus priimti sprendimą dėl patenkančio į EŽTK 6 straipsnio 1 dalies taikymo sritį kaltinimo pagrįstumo. Tokių aplinkybių nagrinėjamu atveju nėra.
- 63 Net jei reikėtų nuspręsti, kad nagrinėjamos sankcijos nepatenka į baudžiamosios teisės branduolį, reikėtų konstatuoti, kad Europos Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimų tyrimo ir nubaudimo už juos sistemoje nustatytas teisės į nepriklausomą ir nešališką teismą apribojimas pažeidžia teisėtumo ir proporcingumo principus. Teismų apkrovimo bylomis rizika nepateisina šioje sistemoje nustatytos funkcijų kumuliacijos. Be to, teisės į nepriklausomą ir nešališką teismą apribojimas yra neproporcingas, atsižvelgiant ne tik į sankcijų, skirtų remiantis EB 81 straipsniu ir Reglamentu Nr. 1/2003, griežtumą, bet ir į Bendrojo Teismo kontrolės, vykdomos pareiškus ieškinį, požymius.

- 64 Šiuo klausimu *Saint-Gobain* ir *Compagnie* teigia, kad nagrinėdamas ieškinius dėl Komisijos pagal EB 81 straipsnį priimtų sprendimų, kuriais nustatomos sankcijos, panaikinimo Bendrasis Teismas nevykdo kontrolės naudodamasis neribota jurisdikcija, kaip tai suprantama pagal EŽTK 6 straipsnio 1 dalį. Iš tiesų vykdydamas tokią kontrolę Bendrasis Teismas iš principo tik patikrina, ar nepadaryta akivaizdžių vertinimo klaidų ir ar nebuvo piktnaudžiauta įgaliojimais. Reikia atsižvelgti ir į tai, kad Bendrajame Teisme pareikštas ieškinys neturi stabdomojo poveikio ginčijamam sprendimui.
- 65 Be to, *Saint-Gobain* prieštarauja Tarybos pateiktam argumentui, kad, pateikus Reglamento Nr. 1/2003 neteisėtumu grindžiamą prieštaravimą, reikėtų kvestionuoti EB 83 straipsnio 2 dalies galiojimą. Iš tiesų šioje Sutarties nuostatoje nenumatyta, kad Komisija atlieka konkurencijos taisyklių pažeidimų tyrimo ir nubaudimo už juos funkcijas, tai buvo teisės aktų leidėjo pasirinkimas.
- 66 Galiausiai *Compagnie* teigia, kad problemą, susijusią su Komisijos atliekamomis konkurencijos teisės pažeidimų tyrimo ir nubaudimo už juos funkcijomis, patvirtina 2009 m. birželio 11 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas *Dubus SA / Prancūzija* (Nr. 5242/04).
- 67 Komisija ir Taryba nesutinka su šiais kaltinimais.
- 68 Neneigdama, kad įmonės, dėl kurių buvo pradėta administracinė procedūra vykdančios konkurencijos priežiūrą, turi teisę į nepriklausomą ir nešališką teismą, Komisija ginčija požiūrį, kad EŽTK 6 straipsnio 1 dalis vienodai taikoma baudžiamosios teisės siaurąja prasme srityje ir administracinių sankcijų srityje.
- 69 Komisija šiuo klausimu primena, kad pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalį sankcijos, skirtos remiantis EB 81 straipsniu, nėra baudžiamojo pobūdžio. Komisija taip pat pažymi, kad, kaip matyti iš Sąjungos teismo praktikos, ji negali būti laikoma teismu, kuris skiria baudžiamąsias sankcijas. Iš to išplaukia, kad visas EŽTK 6 straipsnis netaikomas Komisijai, kai ji priima sprendimus remdamasi EB 81 straipsnio 1 dalimi. Bendrasis Teismas 2008 m. liepos 8 d. Sprendime *Lafarge / Komisija* (T-54/03, neskelbiamas Rinkinyje) nusprendė, kad Komisijos tyrimo ir nubaudimo konkurencijos srityje funkcijų vykdymas vienu metu neprieštarauja pagrindinių teisių apsaugai.
- 70 Be to, *Saint-Gobain* klaidingai manė, jog Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje galima išvelti tris kumuliacines sąlygas tam, kad administracinei institucijai būtų suteikti įgaliojimai skirti sankcijas srityse, kurios nepatenka į baudžiamosios teisės branduolį. Pirma, net didelės baudos gali nepatekti į baudžiamosios teisės branduolį. Antra, EŽTK 6 straipsnyje įtvirtintos garantijos neprieštarauja tam, kad administracinė institucija galėtų įgyvendinti įgaliojimus taikyti sankcijas srityse, kuriose padaroma nedaug pažeidimų, jeigu siekiama teisėto tikslo. Akivaizdu, kad konkurencijos taisyklių pažeidimų tyrimo ir nubaudimo už juos veiksmingumas yra teisėtas tikslas.
- 71 Komisija taip pat pažymi, kad Bendrojo Teismo vykdoma teisminė kontrolė atitinka visus kontrolės pasinaudojant neribota jurisdikcija, kaip ji suprantama pagal Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką, požymius. Taip yra juo labiau už kartelius skiriamų baudų, kurių tinkamumą pagal Reglamento Nr. 1/2003 31 straipsnį gali tekti patikrinti Bendrajam Teismui, srityje. Šiuo atžvilgiu nesvarbu, kad Bendrasis Teismas iki šiol tik ribotai pasinaudojo savo neribota jurisdikcija Komisijos skirtų baudų dydžiams sumažinti.
- 72 Galiausiai, kadangi šis ieškinio pagrindas reikštų pripažinimą, kad konkurencijos teisės pažeidimus ir sankcijas už juos nustatantys Komisijos sprendimai nėra nei privalomi, nei vykdytini, jis prieštarautų principui, pagal kurį preziumuojama, jog Komisijos sprendimai yra teisėti tol, kol jie nepanaikinami arba nepripažįstami netekusiais galios, taip pat EB 242 straipsnyje įtvirtintam principui, pagal kurį ieškinys dėl panaikinimo iš principo neturi stabdomojo poveikio ginčijamam aktui.

- 73 Taryba pateikia argumentus, iš esmės panašius į Komisijos. Ji, be kita ko, nurodo, kad Reglamente Nr. 1/2003 nustatyta sankcijų sistema nepriklauso baudžiamosios teisės sričiai, todėl šiuo atveju EŽTK 6 straipsnio 1 dalis netaikytina. Be to, Taryba teigia, kad *Saint-Gobain*, pateikdama neteisėtumą grindžiamą prieštaravimą, iš tikrųjų siekia užginčyti EB 83 straipsnio 2 dalies galiojimą tiek, kiek šioje nuostatoje numatyta, kad teisės aktų leidėjas turi nustatyti atitinkamus Komisijos ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo vaidmenis konkurencijos taisyklių pažeidimų tyrimo ir nubaudo už juos srityje. Tačiau Sąjungos teismas nekompetentingas priimti sprendimą dėl pirminės teisės nuostatos galiojimo.
- 74 Galiausiai, kalbant apie *Compagnie* argumentą, susijusį su 66 punkte minėtu Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimu byloje *Dubus SA / Prancūzija*, šis sprendimas priimtas kitokiomis aplinkybėmis nei tos, kurios yra šioje byloje. Iš tiesų tas sprendimas buvo susijęs su Prancūzijos bankininkystės komisijos, kurios sprendimai turėjo teismų sprendimams būdingų požymių, tyrimo ir sankcijų skyrimo funkcijų vykdymu vienu metu. Tačiau Komisija negali būti laikoma teismu, kaip jis suprantamas pagal EŽTK 6 straipsnį.

Bendrojo Teismo vertinimas

- 75 Bendrasis Teismas mano, kad net nesant reikalo nuspręsti dėl šio ieškinio pagrindo nepriimtimumo grindžiamo motyvo, Komisijos nurodyto byloje T-73/09, pirmojo pagrindo pirma dalis yra nepagrįsta, kaip tai pagal analogiją matyti iš teismo praktikos, susijusios su bylomis, kuriose iš esmės buvo ginčijamas 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamento Nr. 17, Pirmojo reglamento, įgyvendinančio [EB 81] ir [EB 82] straipsnius (OL 13, 1962, p. 204; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 3), teisėtumas (šiuo klausimu žr. 1998 m. gegužės 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Enso Española / Komisija*, T-348/94, Rink. p. II-1875, 55–65 punktus; 1999 m. kovo 11 d. Sprendimo *Aristrain / Komisija*, T-156/94, Rink. p. II-645, 23–40 punktus ir 69 punkte minėto Sprendimo *Lafarge / Komisija* 36–47 punktus).
- 76 Pirmiausia reikia priminti, kad EŽTK 6 straipsnio 1 dalyje garantuojama teisė į teisingą bylos nagrinėjimą yra bendrasis Sąjungos teisės principas, kuris nuo šiol įtvirtintas Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje.
- 77 Be to, pagal nusistovėjusią teismo praktiką Komisija nėra „teismas“, kaip tai suprantama pagal EŽTK 6 straipsnį (1980 m. spalio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Van Landewyck ir kt. / Komisija*, 209/78-215/78 ir 218/78, Rink. p. 3125, 81 punktas ir 1983 m. birželio 7 d. Sprendimo *Musique diffusion française ir kt. / Komisija*, 100/80-103/80, Rink. p. 1825, 7 punktas) ar pagal Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio antrą pastraipą. Be to, Reglamente Nr. 1/2003 23 straipsnio 5 dalyje aiškiai nustatyta, kad Komisijos sprendimai skirti baudas už konkurencijos teisės pažeidimus nėra baudžiamojo pobūdžio.
- 78 Tačiau, atsižvelgiant į nagrinėjamų pažeidimų pobūdį, su jais susijusių sankcijų pobūdį ir griežtumo laipsnį, teisė į teisingą bylos nagrinėjimą taikoma, be kita ko, procedūroms dėl įmonėms taikomų konkurencijos taisyklių pažeidimų, per kurias gali būti skirtos vienkartinės arba periodinės baudos (1998 m. gruodžio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Baustahlgewebe / Komisija*, C-185/95 P, Rink. p. I-8417, 20 ir 21 punktai ir 2009 m. rugsėjo 3 d. Sprendimo *Papierfabrik August Koehler ir kt. / Komisija*, C-322/07 P, C-327/07 P ir C-338/07 P, Rink. p. I-7191, 143 punktas).
- 79 2011 m. rugsėjo 27 d. Sprendime *A. Menarini Diagnostics srl / Italija* (Nr. 43509/08) Europos Žmogaus Teisių Teismas yra nurodęs sąlygas, kuriomis ne visus EŽTK 6 straipsnio 1 dalies reikalavimus atitinkanti administracinė institucija gali skirti baudą, kuri, atsižvelgiant į dydį ir siekiamą prevencinį ir baudžiamąjį tikslą, priklauso baudžiamosios teisės sričiai. Tame sprendime buvo nagrinėjama Italijos baudimo už konkurencijos teisės pažeidimus sistema. Europos Žmogaus Teisių Teismas iš esmės nurodė, jog laikantis EŽTK 6 straipsnio 1 dalies neatmetama galimybė, kad „bausmė“ skirtų administracinė institucija, turinti įgaliojimus skirti sankcijas konkurencijos teisės srityje, jei vėlesnę šios institucijos priimto sprendimo kontrolę gali atlikti neribotą jurisdikciją turinti teisminė institucija.

Vienas iš tokios teisminės institucijos požymių yra teisė pakeisti žemesnės institucijos priimtą sprendimą visais klausimais: tiek dėl faktinių aplinkybių, tiek dėl teisės. Tokiais atvejais vykdydamas kontrolę teismas negali apsiriboti sprendimo, kurį jis turi tikrinti, „išorinio“ teisėtumo patikrinimu, jis turi turėti galimybę vertinti konkurencijos institucijos sprendimų proporcingumą ir patikrinti jos atliktus techninius vertinimus.

- 80 Konstatuotina, kad Bendrojo Teismo atliekama Komisijos sprendimų skirti sankcijas už Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimą teisminė kontrolė atitinka šiuos reikalavimus.
- 81 Šiuo klausimu pirmiausia reikia pažymėti, kad pagal Sąjungos teisę Komisijai tenka priežiūros funkcija – ji turi vykdyti administracinę procedūrą dėl EB 81 straipsnio 1 dalies ir 82 straipsnio pažeidimų, per kurią ji privalo laikytis Sąjungos teisėje numatytų procedūrinių garantijų. Be to, pagal Reglamentą Nr. 1/2003 jai suteikiama teisė priimti sprendimus skirti pinigines sankcijas įmonėms ir įmonių asociacijoms, kurios tyčia arba dėl neatsargumo pažeidė šias nuostatas.
- 82 Be to, bet kokio Komisijos sprendimo, kuriame konstatuojamas konkurencijos taisyklių pažeidimas ir nustatoma bausmė už jį, veiksmingos teisminės kontrolės reikalavimas yra bendrasis Sąjungos teisės principas, kylantis iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų (75 punkte minėto Sprendimo *Enso Española / Komisija* 60 punktas). Šis principas nuo šiol įtvirtintas Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje (2010 m. gruodžio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *DEB*, C-279/09, Rink. p. I-13849, 30 ir 31 punktai ir 2011 m. liepos 28 d. Sprendimo *Samba Diouf*, C-69/10, Rink. p. I-7151, 49 punktas).
- 83 Iš teismo praktikos matyti, kad Sutartyse įtvirtinta ir Reglamentu Nr. 1/2003 papildyta Komisijos sprendimų, priimamų siekiant nubauti už konkurencijos teisės pažeidimus, teisminė kontrolė atitinka šį principą (šiuo klausimu žr. 2011 m. gruodžio 8 d. Teisingumo Teismo sprendimų *KME Germany ir kt. / Komisija*, C-272/09 P, Rink. p. I-12789, 106 punktą ir *Chalkor / Komisija*, C-386/10 P, Rink. p. I-13085, 67 punktą).
- 84 Pirmą, Bendrasis Teismas yra nepriklausomas ir nešališkas teismas, įsteigtas 1988 m. spalio 24 d. Tarybos sprendimu 88/591/EAPB, EEB, Euratomas dėl Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teismo įsteigimo (OL L 319, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 1 t., p. 181; klaidų ištaisymas OL L 241, 1989, p. 4). Kaip matyti iš minėto sprendimo trečios konstatuojamosios dalies, šis teismas įsteigtas siekiant, be kita ko, pagerinti teisės subjektų teisminę apsaugą, kiek tai susiję su ieškiniais, kurių sudėtingas faktines aplinkybes reikia nagrinėti išsamiai.
- 85 Antra, pagal Sprendimo 88/591 3 straipsnio 1 dalies c punktą Bendrasis Teismas yra kompetentingas vykdyti jurisdikciją, suteiktą Teisingumo Teismui pagal Sutartis ir jų įgyvendinimo aktus, be kita ko, „nagrinėjant ieškinius, kuriuos fiziniai ar juridiniai asmenys <...> institucijai pareiškė pagal [EB 230] straipsnio antrąją dalį [antrą pastraipą], <...> susijusią su įmonėms taikomų konkurencijos taisyklių įgyvendinimu“. Šių ieškinių pagal EB 230 straipsnį atveju Komisijos sprendimo, kuriuo konstatuojamas konkurencijos taisyklių pažeidimas ir kuriuo dėl šio pažeidimo atitinkamam fiziniam ar juridiniam asmeniui skiriama bauda, teisėtumo kontrolė laikytina veiksminga teismine nagrinėjamo akto kontrole. Iš tikrųjų pagrindai, kuriuos atitinkamas fizinis ar juridinis asmuo gali nurodyti grįsdamas savo prašymą dėl panaikinimo, leidžia Bendrajam Teismui įvertinti bet kurio Komisijos kaltinimo konkurencijos srityje teisinį ir faktinį pagrįstumą.
- 86 Trečia, remiantis Reglamento Nr. 1/2003 31 straipsniu, EB 230 straipsnyje numatytą teisėtumo kontrolę papildoma kontrolė pasinaudojant neribota jurisdikcija, kuri, be sankcijos teisėtumo kontrolės, teismui suteikia teisę pakeisti Komisijos vertinimą savuoju, todėl ir panaikinti, sumažinti ar padidinti skirtos vienkartinės ar periodinės baudos dydį (šiuo klausimu žr. 2002 m. spalio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P ir C-254/99 P, Rink. p. I-8375, 692 punktą).

87 Darytina išvada, kad *Saint-Gobain* ir *Compagnie* argumentas, jog ginčijamas sprendimas yra neteisėtas vien dėl to, kad jis priimtas pagal sistemą, kurioje numatytas Komisijos EB 81 straipsnio pažeidimų tyrimo ir nubaudo už juos funkcijų vykdymas vienu metu, yra nepagrįstas, todėl šio ieškinio pagrindo pirmą dalį reikia atmesti.

b) Dėl antros dalies, susijusios su nekaltumo prezumpcijos principo pažeidimu

Šalių argumentai

88 Antroje dalyje *Saint-Gobain* ir *Compagnie* teigia, kad ginčijamu sprendimu pažeidžiamas EŽTK 6 straipsnio 2 dalyje ir Pagrindinių teisių chartijos 48 straipsnyje įtvirtintas nekaltumo prezumpcijos principas, nes jį priėmė administracinė institucija, kuri nėra nepriklausomas ir nešališkas teismas, be to, ieškinys dėl šio sprendimo, kuris gali būti pareikštas Bendrajam Teismui, neturi stabdomojo poveikio.

89 *Saint-Gobain* nuomone, šio pažeidimo, kuris nulemtas Reglamento Nr. 1/2003 neteisėtumo, negali paneigti vien aplinkybė, kad Bendrasis Teismas padarė klaidingą išvadą, jog minėtu reglamentu nepažeidžiama teisė į nepriklausomą ir nešališką teismą, nes Komisijos sprendimo, kuriuo konstatuojamas EB 81 straipsnio pažeidimas, adresatams suteikiama galimybė jį apskųsti Bendrajam Teismui. Iš tiesų net šiuo atveju tokio sprendimo adresatų kaltė prireikus gali būti teisiškai įrodyta tik nuo tos dienos, kai šį sprendimą patvirtina Bendrasis Teismas, išnagrinėjęs ieškinį dėl panaikinimo.

90 Galiausiai Komisija nepagrįstai nurodo, kad sprendimo, kuriuo konstatuojamas konkurencijos teisės pažeidimas, adresatai, prašantys jį panaikinti, turi teisę pateikti Komisijai banko garantiją užuot nedelsdami mokėję baudą. Tokia galimybė ne tik palikta Komisijos nuožiūrai – ji niekaip nekeičia aplinkybės, kad šis sprendimas lemia pasekmes prieš Bendrajam Teismui priimant sprendimą.

91 Šiomis aplinkybėmis Komisija teisiškai neįrodė, kad *Saint-Gobain* ir *Compagnie* padarė konkurencijos teisės pažeidimą, todėl ginčijamą sprendimą, kiek jis su jomis susijęs, reikia panaikinti.

92 Komisija ir Taryba nesutinka su šiais kaltinimais.

93 Komisija primena, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką preziumuojama, jog įmonė, dėl kurios pradėtas tyrimas dėl Sąjungos konkurencijos taisyklių pažeidimo, yra nekalta tol, kol Komisija neįrodo, kad ji dalyvavo darant tą pažeidimą. Taryba pridėda, kad nekaltumo prezumpcija šiuo atveju nebuvo pažeista, nes tol, kol Bendrasis Teismas nepriėmė sprendimo, nėra galutinai nuspręsta, kad pažeidimas buvo ir kad už jį atsakinga *Saint-Gobain*.

94 Be to, Komisijos nuomone, pritarus *Saint-Gobain* argumentams, reikėtų pateikti EB 242 straipsnio, pagal kurį ieškinio pareiškimas Teisingumo Teismui neturi stabdomojo poveikio, neteisėtumu grindžiamą prieštaravimą. Tačiau Sąjungos teismas neturi jurisdikcijos nuspręsti dėl pirminės teisės nuostatos galiojimo.

95 Komisija galiausiai nurodo aplinkybę, kad, nepaisant to, jog šis ieškinys neturi stabdomojo poveikio ginčijamam sprendimui, ieškovė galėjo pateikti banko garantiją vietoj laikino baudos sumokėjimo. Ši galimybė atsiranda, be kita ko, dėl to, kad tol, kol Bendrasis Teismas nėra priėmęs sprendimo byloje, konkurencijos taisyklių pažeidimo buvimas nėra nustatytas nepriklausomo ir nešališko teismo, o baudos dydis negali būti laikomas galutiniu tol, kol neužbaigtas teismo procesas.

Bendrojo Teismo vertinimas

- 96 Šioje antroje dalyje *Saint-Gobain* ir *Compagnie* iš esmės teigia, kad, kadangi Komisija nėra nepriklausomas ir nešališkas teismas, ji teisiškai negali įrodyti įmonių, kurias pripažino dalyvavusias darant EB 81 straipsnio pažeidimą, kaltės. Todėl sankcijos, kurias ji skiria remdamasi EB 81 straipsnio 1 dalimi, nustatytos pažeidžiant nekaltumo prezumpcijos principą.
- 97 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką, atsižvelgiant į nagrinėjamų pažeidimų pobūdį, su jais susijusių sankcijų pobūdį ir griežtumo laipsnį, nekaltumo prezumpcijos principas, nuo šiol įtvirtintas Pagrindinių teisių chartijos 48 straipsnio 1 dalyje, taikomas, be kita ko, procedūroms dėl įmonės taikomų konkurencijos taisyklių pažeidimų, per kurias gali būti skirtos vienkartinės arba periodinės baudos (šiuo klausimu žr. 1999 m. liepos 8 d. Teisingumo Teismo sprendimų *Hüls / Komisija*, C-199/92 P, Rink. p. I-4287, 149 ir 150 punktus ir *Montecatini / Komisija*, C-235/92 P, Rink. p. I-4539, 175 ir 176 punktus; 2005 m. spalio 25 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Groupe Danone / Komisija*, T-38/02, Rink. p. II-4407, 216 punktą).
- 98 Šio principo apimtis patikslinta nusistovėjusioje teismo praktikoje.
- 99 Nekaltumo prezumpcija reiškia, kad kiekvienas kaltinamas asmuo yra laikomas nekaltu tol, kol jo kaltė neįrodyta pagal įstatymus. Taigi ši prezumpcija draudžia bet kokią formalų konstatavimą ir net bet kokią aliuziją dėl kaltinamojo asmens atsakomybės už konkretų pažeidimą sprendime, kuriuo baigiama procedūra, jei šis asmuo negalėjo pasinaudoti visomis teisės į gynybą įgyvendinimo garantijomis, paprastai suteikiamomis esant normaliai procedūrai, kuri baigiasi sprendimu dėl prieštaravimo pagrįstumo, eigai (2005 m. spalio 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Sumitomo Chemical ir Sumika Fine Chemicals / Komisija*, T-22/02 ir T-23/02, Rink. p. II-4065, 106 punktą).
- 100 Todėl Komisija turi įrodyti savo konstatuotus pažeidimus ir pateikti teisės požiūriu pakankamai įrodymų, patvirtinančių pažeidimą sudarančių aplinkybių buvimą (žr. 2006 m. rugsėjo 27 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Dresdner Bank ir kt. / Komisija*, T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP ir T-61/02 OP, Rink. p. II-3567, 59 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Komisija turi pateikti tikslių ir nuoseklių įrodymų, kurie pagrįstų įsitikinimą, kad pažeidimas buvo padarytas (2000 m. liepos 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Volkswagen / Komisija*, T-62/98, Rink. p. II-2707, 43 ir 72 punktai ir nurodyta teismo praktika ir 2011 m. spalio 5 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Romana Tabacchi / Komisija*, T-11/06, Rink. p. II-6681, 129 punktą).
- 101 Reikalavimais laikytis nekaltumo prezumpcijos turi vadovautis ir Sąjungos teismas tikrindamas sprendimus, kuriais Komisija konstatuoja EB 81 straipsnio pažeidimą. Kilus abejonių, teismas turėtų spręsti įmonės, kuriai skirtas pažeidimą konstatuojantis sprendimas, naudai. Taigi teismas negali pripažinti, kad Komisija teisės požiūriu pakankamai įrodė, jog buvo padarytas nagrinėjamas pažeidimas, jei šiuo klausimu dar yra abejonių, ypač kai nagrinėjamas ieškinys dėl sprendimo, kuriuo skirta bauda, panaikinimo (100 punkte minėto Sprendimo *Dresdner Bank ir kt. / Komisija* 60 punktą).
- 102 Kaip matyti iš šio sprendimo 99–101 punktų, nekaltumo prezumpcijos principas nedraudžia, kad kaltinamojo asmens atsakomybė už konkretų Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimą būtų nustatyta per procedūrą, kuri vyksta EB 81 straipsnio, Reglamento Nr. 1/2003 ir 2004 m. balandžio 7 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 773/2004 dėl bylų nagrinėjimo Komisijoje pagal [EB] 81 ir 82 straipsnius tvarkos (OL L 123, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 3 t., p. 81) nuostatose įtvirtinta tvarka ir per kurią galima visiškai pasinaudoti teise į gynybą.

- 103 Kadangi Komisijai suteikti įgaliojimai skirti sankcijas už EB 81 straipsnio pažeidimą iš principo nepažeidžia nekaltumo prezumpcijos, kaltinimas, kad Bendrajam Teismui pareikštas ieškinys dėl sprendimo, kuriuo baudžiama už Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimą, neturi stabdomojo poveikio, yra nereikšmingas. Šiomis aplinkybėmis nebereikia atsakyti į klausimą, ar, kaip teigia Taryba, toks kaltinimas prilygsta EB 242 straipsnio neteisėtumu grindžiamam prieštaravimui.
- 104 Bet kuriuo atveju reikia pažymėti, kad Europos Žmogaus Teisių Teismas 2002 m. liepos 23 d. Sprendime *Janosevic / Švedija* (*Recueil des arrêts et décisions*, 2002–VII, p. 1, 106–110 punktai) nusprendė, jog teisė į nekaltumo prezumpciją iš principo neprieštarauja tam, kad kol administracinės institucijos skirtos baudžiamosios sankcijos netapo galutinės užbaigus apskundimo procedūrą teisme, jos gali būti vykdomos su sąlyga, kad laikantis protingų ribų nustatoma teisinga atitinkamų interesų pusiausvyra, o asmuo, kuriam skirta sankcija, gali atkurti savo pradinę padėtį, jei jo ieškinys patenkinamas. Tačiau ieškovės nepateikė jokių argumentų, kurie leistų daryti išvadą, kad tokia Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimų tyrimo ir nubaudo už juos sistema, kokia nustatyta pagal Reglamentą Nr. 1/2003, kurią įgyvendina visų pirma Komisija, neatitinka šių reikalavimų.
- 105 Taigi atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir netikrinant, ar šios bylos atveju, nagrinėjant kitus ieškinio pagrindus, buvo laikomasi šio sprendimo 97–101 punktuose minėtų reikalavimų, reikia atmesti kaip nepagrįstą antrą dalį, taigi, ir visą pirmąjį ieškinio pagrindą, susijusį su neteisėtumu grindžiamu prieštaravimu, nesant reikalo nuspręsti dėl šio pagrindo priimtinum.

2. Dėl antrojo ieškinio pagrindo, susijusio su teisės į gynybą pažeidimu

a) Šalių argumentai

- 106 Antrajame pagrinde *Saint-Gobain* teigia, kad Komisija pažeidė jos teisę į gynybą, nes ginčijamą sprendimą priėmė nesuteikdama jai galimybės pateikti savo pastabų dėl galiausiai nustatyto baudos apskaičiavimo metodo. Apskaičiuodama baudą Komisija atsižvelgė į kelis veiksnius, apie kuriuos *Saint-Gobain* nežinojo, be kita ko, į susijusią su pažeidimu pardavimų vertę. Pranešime apie kaltinimus nurodyta informacija nesuteikė *Saint-Gobain* galimybės veiksmingai išdėstyti savo požiūrio šiuo klausimu, nors pardavimų vertė yra viena svarbiausių faktinių aplinkybių apskaičiuojant baudą, kuri, remiantis EŽTK 6 straipsnio 1 dalimi, turi būti aptariama per teisminius ginčus. Iš tiesų šiame pranešime nebuvo informacijos apie pardavimus, kuriais remiantis apskaičiuotas bazinis baudos dydis, ir apie metodą, kurio Komisija ketino laikytis nustatydamas reikšmingus pardavimus. Maža to, šiame dokumente nebuvo jokios informacijos apie Komisijos taikytiną sunkumo laipsnį arba apie tai, kaip gali būti atsižvelgta į recidyvą.
- 107 Nė viename vėliau *Saint-Gobain* skirtame prašyme pateikti papildomos informacijos, susijusios su pardavimų vertės nustatymu, šios spragos nebuvo užpildytos. Pranešime apie kaltinimus pateikta informacija, kad su pažeidimu susiję pardavimai bus nustatomi remiantis Pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies a punktą skirtų baudų apskaičiavimo gairių (OL C 210, 2006, p. 2; toliau – 2006 m. gairės) 13 punktu, šiuo atveju neturi reikšmės, nes rengiant ginčijamą sprendimą šis apskaičiavimo metodas dar nebuvo nustatytas. Šiuos neaiškumus visų pirma atspindėjo įvairių prašymų pateikti informacijos, kuriuos Komisija šiuo klausimu išsiuntė *Saint-Gobain*, prieštaravimas.
- 108 Šiomis aplinkybėmis *Saint-Gobain* mano neturėjusi galimybės prieš priimant ginčijamą sprendimą veiksmingai išdėstyti savo požiūrio į baudos apskaičiavimo metodą.
- 109 *Saint-Gobain* taip pat kritikuoja teismo praktiką, pagal kurią Komisija, atlikdama konkurencijos teisės pažeidimų tyrimo ir baudimo už juos procedūras, privalo savo sprendimų adresatams nurodyti tik pagrindines faktines ir teises aplinkybes, dėl kurių gali būti skirta bauda, nesuteikiant tiems patiems adresatams galimybės numatyti tokius sprendimus. Jos teigimu, tokia teismo praktika negali užtikrinti,

kad bus laikomasi pagrindinių teisių. Be to, reikia atsižvelgti į tai, kad tikslesnės informacijos pateikimas per tyrimo procedūrą nebūtinai suteikia galimybę atitinkamoms įmonėms numatyti Komisijos sprendimą, nes pastarosios nesaisto tokia informacija priimant sprendimą.

- 110 *Saint-Gobain* taip pat nurodo, kad priimdama 2006 m. gaires Komisija apribojo savo diskreciją dėl baudos apskaičiavimo pagrindo, nes „paveikti pardavimai“ yra objektyvus įrodymas, kurį galima patikrinti. Iš to išplaukia, kad Komisija bet kuriuo atveju šioje byloje negali remtis teismo praktika, kuria siekiama išvengti netinkamo būsimų Komisijos sprendimų paankstinimo rizikos.
- 111 Komisija visų pirma primena, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką duomenis apie ketinamų skirti baudų dydį pateikus pranešime apie kaltinimus būtų netinkamai paankstinami jos sprendimai. Įmonės neprivalo turėti galimybės tiksliai numatyti baudų dydžio, kad galėtų naudotis savo teise į gynybą. Todėl teisės būti išklausytam yra paisoma, jeigu Komisija tame pranešime nurodo, kad spręs klausimą, ar atitinkamoms įmonėms turi būti skirtos baudos, ir nurodo sprendimo, kuriuo skiriamos tokios baudos, priėmimui galinčias daryti įtaką pagrindines faktines ir teisines aplinkybes.
- 112 Toliau Komisija pažymi, kad *Saint-Gobain* skirtame pranešime apie kaltinimus buvo aiškiai nurodyta, kad nagrinėjamu atveju bus taikomas 2006 m. gairėse įtvirtintas apskaičiavimo metodas. Ji taip pat nurodo, kad išsiuntė atitinkamoms įmonėms įvairius prašymus pateikti informacijos apie reikšmingų pardavimų vertę, pagal kurią apskaičiuojama bauda. Atsižvelgdama į savo turimą diskreciją apskaičiuoti baudas už EB 81 straipsnio pažeidimą Komisija mano, kad ginčijamame sprendime *Saint-Gobain* teisės į gynybą buvo visiškai paisoma.
- 113 Komisija taip pat nesutinka su *Saint-Gobain* argumentu, kad pastaroji neturėjo galimybės veiksmingai pareikšti savo nuomonę dėl atsižvelgimo į recidyvą kaip sunkinančią aplinkybę. Šiuo klausimu ji nurodo, kad pranešime apie kaltinimus specialiai atkreipė *Saint-Gobain* dėmesį į recidyvą kaip sunkinančią aplinkybę, taip pat į įvairius anksčiau nustatytus EB 81 straipsnio pažeidimus. Taip Komisija įvykdė netgi daugiau, nei privalėjo pagal 97 punkte minėtą Sprendimą *Groupe Danone / Komisija* (50 punktas). Aplinkybę, kad pranešime apie kaltinimus *Saint-Gobain* buvo pateikta pakankamai informacijos apie recidyvą, patvirtina šios įmonės argumentai, kuriuos ji, kad užginčytų šią sunkinančią aplinkybę, pateikė savo atsakyme į minėtą pranešimą.

b) Bendrojo Teismo vertinimas

- 114 *Saint-Gobain* argumentai apima du atskirus kaltinimus, susijusius su jos teisės į gynybą pažeidimu.
- 115 Pateikdama pirmąjį kaltinimą *Saint-Gobain* priekaištuoja Komisijai, kad ši, prieš priimdama ginčijamą sprendimą, nenurodė jai skirtai baudai apskaičiuoti naudotos pardavimų vertės, tam naudoto apskaičiavimo metodo ir taikyto sunkumo laipsnio.
- 116 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką duomenų apie ketinamų skirti baudų dydį pateikimas pranešime apie kaltinimus, kai įmonėms nesuteikta galimybė pareikšti savo nuomonę dėl joms pateiktų kaltinimų, būtų netinkamas Komisijos sprendimo paankstinimas (žr. 77 punkte minėto Teisingumo Teismo sprendimo *Musique Diffusion française ir kt. / Komisija* 21 punktą ir 2005 m. birželio 28 d. Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija*, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ir C-213/02 P, Rink. p. I-5425, 434 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 117 Iš tiesų aplinkybė, kad ūkio subjektas negali iš anksto tiksliai žinoti baudų, kurias Komisija skirs kiekvienoje konkrečioje byloje, dydžio, atrodo pateisinama, atsižvelgiant į sankcijų politiką konkurencijos srityje siekiamus tikslus nubausti ir atgrasyti. Šiems tikslams kiltų grėsmė, jei atitinkamos įmonės galėtų įvertinti naudą, kurią gautų dalyvaudamos darant tam tikrą pažeidimą, iš

anksto atsižvelgdamos į baudos, kuri joms būtų skirta už tokį neteisėtą elgesį, dydį (2006 m. balandžio 5 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Degussa / Komisija*, T-279/02, Rink. p. II-897, 83 punktas).

- 118 Komisija laikosi savo pareigos paisyti įmonių teisės būti išklausytoms, jei ji savo pranešime apie kaltinimus aiškiai nurodo, kad spręs klausimą, ar tam tikroms įmonėms turi būti skirtos baudos, ir nurodo baudos skyrimui galinčias daryti įtaką pagrindines faktines ir teises aplinkybes, pavyzdžiui, pažeidimo sunkumą ir trukmę, taip pat tai, ar pažeidimas buvo padarytas tyčia, ar dėl neatsargumo. Taip ji suteikia įmonėms būtiną informaciją gynybai ne tik dėl pažeidimo konstatavimo, bet ir dėl baudos skyrimo (žr. 116 punkte minėto Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija* 428 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką ir 2009 m. rugsėjo 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Erste Group Bank ir kt. / Komisija*, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P ir C-137/07 P, Rink. p. I-8681, 181 punktą).
- 119 Be to, EB 81 straipsnio pažeidimu kaltinamoms įmonėms pranešime apie kaltinimus Komisija neturi nurodyti, kiek gali būti padidinta bauda siekiant užtikrinti atgrasomąjį jos poveikį (2006 m. kovo 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *BASF / Komisija*, T-15/02, Rink. p. II-497, 62 punktas).
- 120 Iš to išplaukia, kad apskaičiuojant baudų dydį atitinkamų įmonių teisės į gynybą Komisijoje paisoma tuomet, jeigu jos gali pareikšti savo nuomonę dėl inkriminuojamų pažeidimų trukmės, sunkumo ir antikonkurencinio pobūdžio, tačiau tai nereiškia, kad joms turi būti suteikta galimybė pareikšti savo nuomonę dėl to, kaip Komisija ketina taikyti privalomus pažeidimo sunkumo ir trukmės kriterijus nustatydama tokias baudas (116 punkte minėto Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija* 439 punktas). Šiuo atžvilgiu atitinkamos įmonės turi papildomą garantiją nustatant baudų dydį, nes Bendrasis Teismas priima sprendimą naudodamasis neribota jurisdikcija ir gali, be kita ko, panaikinti arba sumažinti baudą (žr. 2002 m. kovo 20 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *LR AF 1998 / Komisija*, T-23/99, Rink. p. II-1705, 200 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 121 Šioje byloje visų pirma reikia konstatuoti, kad *Saint-Gobain* skirtame pranešime apie kaltinimus Komisija išsamiai aprašė faktines aplinkybes, kuriomis ji ketino remtis konstatuodama EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimą. Be to, pranešimo apie kaltinimus 129–131 ir 132–135 puslapiuose ji nurodė priežastis, dėl kurių manė, kad kontaktai, į kuriuos *Saint-Gobain* buvo įsitraukusi, priklausė susitarimams ar suderintiems veiksams, kaip jie suprantami pagal šią nuostatą.
- 122 Toliau pranešimo apie kaltinimus 132–135 ir 152–155 puslapiuose Komisija pateikė informaciją, kuria rėmėsi vertindama, be kita ko, *Saint-Gobain* dalyvavimo darant pažeidimą trukmę. Minėto pranešimo 156 ir 157 puslapiuose ji taip pat aprašė pagrindinius veiksnius, į kuriuos atsižvelgė vertindama pažeidimo sunkumą, t. y., be kita ko, tai, kad tokie slapti susitarimai, kokie nagrinėjami šioje byloje, yra vieni sunkiausių EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimų, kad šie susitarimai apėmė visą automobilių stiklo sektorių ir pakenkė ne tik automobilių gamintojams, bet ir plačiajai visuomenei, kad kartelio dalyviai žinojo apie tai, jog jų veiksmai yra neteisėti, ir kad kartelio veikla apėmė visą EEE.
- 123 Be to, pranešimo apie kaltinimus 489 punkte Komisija nurodė ketinusi atsižvelgti į tai, kad *Saint-Gobain* galbūt vadovavo karteliui, nes ji ne vieną kartą atstovavo kitų įmonių interesams per klubo susitikimus ir, be to, rengė daugelį minėto klubo susitikimų. Komisija pridūrė, kad baudų dydį apskaičiuos atsižvelgdama į kiekvienos atitinkamos įmonės dalyvavimo kartelyje trukmę ir galimas sunkinančias ar lengvinančias aplinkybes.
- 124 Kadangi Komisija šitaip nurodė pagrindines faktines ir teises aplinkybes, kuriomis grįs baudų dydžio apskaičiavimą, kaip matyti iš šio sprendimo 120 punkte nurodytos teismo praktikos, ji neprivalėjo patikslinti, kaip pasinaudos kiekviena iš minėtų aplinkybių nustatydama baudos dydį. Šiuo klausimu neturi reikšmės tai, kad Komisija ginčijamame sprendime galiausiai iš dalies nukrypo nuo 2006 m. gairių 13 punkte įtvirtinto reikšmingų pardavimų vertės apskaičiavimo metodo.

- 125 Bet kuriuo atveju pažymėtina, kad pranešimo apie kaltinimus 156 puslapyje Komisija nurodė, jog šiuo atveju skiriamą baudą apskaičiuos atsižvelgdama į 2006 m. gairėse įtvirtintus principus. Tačiau, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 664–667 konstatuojamųjų dalių, Komisija nagrinėjamu atveju nusprendė iš dalies nukrypti nuo šio apskaičiavimo metodo, kiek tai susiję su stiklo pardavimais, į kuriuos atsižvelgta, būtent siekdama atsakyti į tam tikrus pranešimo apie kaltinimus adresąčių prieštaravimus dėl minėtų gairių 13 punkte įtvirtinto reikšmingų pardavimų apskaičiavimo metodo, kuriuos jos pateikė savo pastabose į šį pranešimą ir atsakymuose į įvairius Komisijos joms išsiųstus prašymus pateikti informacijos.
- 126 Darytina išvada, kad prieš priimdama ginčijamą sprendimą Komisija suteikė *Saint-Gobain* pakankamai informacijos apie faktines ir teises aplinkybes, kuriomis ji ketino remtis konstatuodama šios įmonės dalyvavimą darant EB 81 straipsnio pažeidimą, todėl *Saint-Gobain* teisės į gynybą buvo paisoma. Vadinasi, pirmajam kaltinimui negalima pritarti.
- 127 Pateikdama antrąjį kaltinimą *Saint-Gobain* teigia, kad Komisija per administracinę procedūrą nesuteikė jai galimybės veiksmingai pareikšti savo nuomonę dėl atsižvelgimo į recidyvą kaip sunkinančią aplinkybę.
- 128 Šiuo klausimu, nepakenkiant toliau pateikiamam šeštojo ieškinio pagrindo pirmos dalies nagrinėjimui, pakanka pažymėti, kad pranešimo apie kaltinimus 157 ir 158 puslapiuose Komisija ne tik atkreipė atitinkamų įmonių dėmesį į aplinkybę, kad ji gali taikyti su recidyvu kaip sunkinančia aplinkybe susijusias nuostatas, bet ir *Saint-Gobain* ir *Compagnie* atveju nurodė tris ankstesnius sankcijas už EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimus nustatančius sprendimus, kuriais Komisija ketino remtis konstatuodama sunkinančią jų pažeidimo recidyvo aplinkybę. Beje, iš *Saint-Gobain* atsakymo į pranešimą apie kaltinimus matyti, kad ji, siekdama ginčyti galimą baudos padidinimą dėl recidyvo remiantis vienu ar kitu iš šių sprendimų, pateikė įvairių argumentų.
- 129 Taigi antrajam kaltinimui negalima pritarti. Todėl antrąjį ieškinio pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

3. Dėl trečiojo ieškinio pagrindo, susijusio su nepakankamu motyvavimu ir klaida apskaičiuojant baudą

- 130 *Saint-Gobain* nurodytus trečiąjį ir ketvirtąjį ieškinio pagrindus reikia nagrinėti kaip vieną pagrindą, nes jie yra to paties pagrindo dvi dalys, susijusios su pardavimų rodikliais, kuriais rėmėsi Komisija apskaičiuodama *Saint-Gobain* skirtos baudos bazinį dydį.

a) Dėl pirmos dalies, susijusios su nepakankamu motyvavimu

Šalių argumentai

- 131 Pirmoje dalyje *Saint-Gobain* teigia, kad ginčijamas sprendimas yra nemotyvuotas, kaip tai suprantama pagal EB 253 straipsnį ir Pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnio 2 dalies c punktą, nes įvairūs pardavimų rodikliai, kuriais remiantis pagal 2006 m. gairių 13 punktą buvo apskaičiuota bauda, nėra aiškiai nurodyti. Pareigos motyvuoti ginčijamą sprendimą šiuo klausimu juo labiau reikia laikyti srityje, kurioje Komisija turi diskreciją taikyti dideles baudas.
- 132 *Saint-Gobain* konkrečiai kaltina Komisiją tuo, kad ši nepateikė jokių įrodymų, galinčių patvirtinti, kad *Saint-Gobain* pardavimų rodikliai apskaičiuoti tiksliai ir nuosekliai ar, atvirkščiai, kad šis apskaičiavimas turi trūkumų. Iš tiesų ginčijamas sprendimas nesudarė galimybės nustatyti gamintojų, į kuriuos buvo atsižvelgta galios didėjimo laikotarpiu ir pažeidimo laikotarpio pabaigoje ir dėl kurių Komisija teigia turėjusi tiesioginių ginčijamo kartelio įrodymų. Iš to taip pat darytina išvada, kad *Saint-Gobain* neturėjo galimybės patikrinti, ar tokių įrodymų buvo. Sprendime nenurodyti ir gamintojų pardavimai trimis pažeidimo etapais. Galiausiai iš sprendimo nematyti tikslaus dalyvavimo

darant pažeidimą mėnesių skaičiaus, į kurį Komisija atsižvelgė apskaičiuodama su pažeidimu susijusių pardavimų vertės metinį vidurkį. Šiomis aplinkybėmis Bendrasis Teismas negali tinkamai vykdyti teisminės kontrolės, o ginčijamas sprendimas yra nemotyvuotas arba nepakankamai motyvuotas.

- 133 Komisijai tenkanti motyvavimo pareiga sustiprinama aplinkybe, kad Komisija ginčijamame sprendime nukrypo nuo 2006 m. gairėse įtvirtintų taisyklių, kiek tai susiję su pardavimais, kurie turėjo būti baudos apskaičiavimo pagrindas. Nors šiose gairėse įtvirtinta, kad atsižvelgiama į atitinkamų prekių pardavimų vertę per paskutinius ištisus dalyvavimo darant pažeidimą metus, Komisija nagrinėjamu atveju atsižvelgė į viso pažeidimo laikotarpio pardavimų rodiklių metinį svertinį vidurkį.
- 134 *Saint-Gobain* prideda, kad ginčijamo sprendimo nepakankamo motyvavimo, kiek tai susiję su nustatyta pardavimų verte, negalima kompensuoti per procesą Bendrajame Teisme pateikta informacija. Bet kuriuo atveju Komisijai ginantis pateiktuose dokumentuose nurodyta papildoma informacija negali būti laikoma pakankamu motyvavimu, nes lieka neatsakyta į svarbius klausimus.
- 135 Komisija nesutinka su šiais kaltinimais. Ji pažymi, kad ginčijamame sprendime pateikiamas metodo, kuriuo ji vadovavosi nustatydamą bazinį baudos dydį, paaiškinimas. Kaip matyti, be kita ko, iš 2003 m. spalio 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Aristrain / Komisija* (C-196/99 P, Rink. p. I-11005, 56 punktą), skaičiais išreikšti duomenys nėra būtini, kad sprendimas skirti baudą galėtų būti laikomas pakankamai motyvuotu.
- 136 Komisijos nuomone, atidžiai išnagrinėjus ginčijamą sprendimą, buvo galima išžvelgti ar bent jau numatyti Komisijai ginantis pateiktuose dokumentuose nurodytus papildomus paaiškinimus.
- 137 Priešingai, nei teigia *Saint-Gobain*, automobilių gamintojai, į kuriuos buvo atsižvelgta kartelio galios didėjimo ir mažėjimo laikotarpiais, yra nurodyti ginčijamame sprendime išdėstant faktines aplinkybes. Jame nurodyta ir aplinkybė, kad į gamintoją, dėl kurio nurodytais metais buvo sudarytas slaptas susitarimas, buvo atsižvelgta remiantis vėlesniais metais. Iš ginčijamo sprendimo motyvų taip pat buvo galima nustatyti atitinkamą kiekvieno pažeidimo laikotarpio mėnesių skaičių kiekvienai pažeidimą dariusiai įmonei.
- 138 Dėl nustatytos 1998 m. apyvartos Komisija nurodė, kad, atitinkamoms įmonėms nepateikus pakankamai informacijos šiuo klausimu, ji faktiškai buvo priversta atlikti vertinimą remdamasi 1999 m. skaičiais, tačiau atsižvelgdama tik į gamintojus, dėl kurių slaptas susitarimas sudarytas 1998 m.
- 139 Be to, Komisija ginčijamame sprendime tinkamai paaiškino priežastis, dėl kurių nagrinėjamu atveju nukrypo nuo 2006 m. gairėse nustatyto principo, pagal kurį atsižvelgiama į paskutinių ištisų dalyvavimo darant pažeidimą metų pardavimus. Šis nukrypimas pateisinamas dėl ginčijamame sprendime nagrinėto kartelio, susijusio su po konkurso sudarytomis automobilių stiklo tiekimo sutartimis, kurios turėjo galioti ilgą laiką, požymių. Šiomis aplinkybėmis reikėjo atsižvelgti į atskirus etapus, kurie atspindėtų visų pirma kartelio galios didėjimą ir jo galios mažėjimą iki šio kartelio iširimo. Beje, šis nukrypimas buvo palankus įmonėms, minėto sprendimo adresatėms, nes, Komisijos nuomone, bauda būtų buvusi daug didesnė, jei būtų atsižvelgta į bendrą apyvartą paskutiniaus pažeidimo darymo metais.
- 140 Komisija priduria negalėjusi ginčijamame sprendime atskleisti tikslesnių pardavimų rodiklių, nes tai verslo paslaptis.

Bendrojo Teismo vertinimas

- 141 Trečiojo pagrindo pirmoje dalyje *Saint-Gobain* iš esmės kaltina Komisiją tuo, kad ši, pirma, ginčijamame sprendime išsamiai nenurodė apskaičiavimo, kurį atlikusi nustatė jos reikšmingus [konfidencialu] mln. EUR pardavimų rodiklius, ir, antra, nepaaiškino priežasčių, dėl kurių nagrinėjamu atveju nukrypo nuo 2006 m. gairių 13 punkte įtvirtinto apskaičiavimo metodo.

- 142 Tačiau nė vienam iš šių dviejų kaltinimų negalima pritarti.
- 143 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal EB 253 straipsnį, kurį nuo šiol papildė Pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnio 2 dalies c punktas, Komisija privalo motyvuoti savo priimamus sprendimus.
- 144 Pareiga motyvuoti individualų sprendimą siekiama suteikti Sąjungos teismui galimybę vykdyti sprendimo teisėtumo kontrolę, o suinteresuotajam asmeniui – pakankamai informacijos, kuri leistų žinoti, ar sprendimas yra pagrįstas, ar galbūt turi trūkumų, dėl kurių jo teisėtumas gali būti ginčijamas (šiuo klausimu žr. 135 punkte minėto 2003 m. spalio 2 d. Sprendimo *Aristrain / Komisija*, 52 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 145 Taigi apie motyvus suinteresuotajam asmeniui iš principo turi būti pranešama kartu su jam nepalankiu sprendimu. Motyvų nebuvimo negali ištaisyti tai, kad suinteresuotasis asmuo sprendimo motyvus sužino per procesą Bendrajame Teisme (1981 m. lapkričio 26 m. Teisingumo Teismo sprendimo *Michel / Parlamentas*, 195/80, Rink. p. 2861, 22 punktas).
- 146 Reikalavimas motyvuoti turi būti vertinamas atsižvelgiant į konkretaus atvejo aplinkybes. Nurodant motyvus, nereikalaujama tiksliai nurodyti visų reikšmingų faktinių ir teisinių aplinkybių, nes nustatant, ar nagrinėjamo akto motyvai atitinka EB 253 straipsnio reikalavimus, turi būti atsižvelgiama ne tik į jo tekstą, bet ir į priėmimo aplinkybes (1998 m. balandžio 2 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija / Sytraval ir Brink's France*, C-367/95 P, Rink. p. I-1719, 63 punktas).
- 147 Kalbant apie skaičiais išreikštų duomenų, susijusių su baudų apskaičiavimu, pateikimą, reikia pažymėti, kad Komisija ginčijamame sprendime iš tikrųjų išsamiai nenurodė konkrečių *Saint-Gobain* pardavimų rodiklių, į kuriuos ji atsižvelgė siekdama apskaičiuoti jai skirtą baudą.
- 148 Vis dėlto, kiek tai susiję su baudų už konkurencijos teisės pažeidimus nustatymu, Komisija įvykdė pareigą motyvuoti, jei savo sprendime nurodo vertinimo kriterijus, kurie leido nustatyti padaryto pažeidimo sunkumą ir trukmę, ir ji neprivalo jame pateikti išsamesnių paaiškinimų arba skaičių, susijusių su baudos apskaičiavimo metodu (2000 m. lapkričio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Stora Kopparbergs Bergslags / Komisija*, C-286/98 P, Rink. p. I-9925, 66 punktas; žr. 2011 m. kovo 3 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Siemens / Komisija*, T-110/07, Rink. p. II-477, 311 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką ir 2011 m. liepos 13 d. Sprendimo *Schindler Holding ir kt. / Komisija*, T-138/07, Rink. p. II-4819, 243 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 149 Taigi skaičiais išreikštų duomenų, susijusių su baudų dydžio apskaičiavimo metodu, pateikimas, kad ir kokie reikšmingi šie duomenys būtų, nėra būtinas, kad būtų paisoma pareigos motyvuoti (2000 m. lapkričio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Sarrió / Komisija*, C-291/98 P, Rink. p. I-9991, 75–77 punktai ir 2006 m. gruodžio 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Raiffaisen Zentralbank Österreich ir kt. / Komisija*, T-259/02-T-264/02 ir T-271/02, Rink. p. II-5169, 414 punktas).
- 150 Iš tiesų, kiek tai susiję su absoliutaus baudų dydžio nustatymo motyvavimu, reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnį, kuriame, be kita ko, nustatyta, kad Sąjungos konkurencijos taisyklių pažeidimą padariusiai įmonei skiriama bauda nustatoma atsižvelgiant į šio pažeidimo trukmę ir sunkumą, o minėta bauda negali viršyti 10 % šios įmonės bendros apyvartos, gautos per praėjusius ūkinius metus, Komisija turi tam tikrą diskreciją nustatyti baudų dydį, kad šios baudos paskatintų įmones paisyti konkurencijos taisyklių (žr. 2008 m. liepos 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *BPB / Komisija*, T-53/03, Rink. p. II-1333, 335 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 151 Be to, svarbu vengti, kad ūkio subjektai nesunkiai numatytų baudas. Jei Komisija savo sprendime privalėtų nurodyti su baudų dydžio apskaičiavimo metodu susijusius skaičius, būtų pakenkta šių baudų atgrasomajam poveikiui. Jei baudos dydis būtų nustatomas pritaikius paprasčiausią aritmetinę formulę,

iš tikrųjų įmonės galėtų nuspėti galimą sankciją ir palyginti ją su nauda, kurią gautų iš konkurencijos teisės nuostatų pažeidimo (150 punkte minėto Sprendimo *BPB / Komisija* 336 punktas ir 117 punkte minėto Sprendimo *Degussa / Komisija* 83 punktas).

- 152 Priešingai, nei teigia *Saint-Gobain*, vien aplinkybė, kad baudų apskaičiavimo metodas buvo suderintas su 2006 m. gairėmis, negali paneigti šių išvadų.
- 153 Iš šių gairių 13 punkto matyti, kad siekdama nustatyti skirtinos baudos bazinį dydį Komisija atsižvelgia į tiesiogiai ar netiesiogiai su pažeidimu susijusių atitinkamos įmonės prekių ar paslaugų pardavimų vertę, paprastai – per paskutinius visus jos dalyvavimo darant pažeidimą metus – atitinkamame geografiniame EEE teritorijos sektoriuje. Be to, priimdama tokias elgesio taisykles ir pranešdama viešai paskelbiant gaires, jog nuo šio momento taikys jas atvejams, kuriems skirtos šios taisyklės, Komisija apriboja savo diskreciją ir negali nepagrįstai nukrypti nuo šių taisyklių, nes priešingu atveju jai gali būti skirta sankcija už bendrųjų teisės principų, pavyzdžiui, vienodo požiūrio ar teisėtų lūkesčių apsaugos, pažeidimą (116 punkte minėto Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija* 211 punktas).
- 154 Iš to darytina išvada, kad reikia patikrinti, ar skaitydama ginčijamą sprendimą *Saint-Gobain* galėjo suprasti, jog jai skirtos baudos dydis apskaičiuotas remiantis metodu, alternatyviu 2006 m. gairių 13 punkte įtvirtintam metodui, ir sužinoti priežastis, dėl kurių Komisija šiuo atveju nukrypo nuo minėtame punkte nustatytos elgesio taisyklės.
- 155 Šiuo klausimu pirmiausia pažymėtina, kad tiek pranešime apie kaltinimus, tiek ginčijamame sprendime Komisija nurodė, kad bauda bus apskaičiuota atsižvelgiant į 2006 m. gairėse įtvirtintus principus. Ginčijamo sprendimo 658 konstatuojamojoje dalyje, be kita ko, ji priminė minėtų gairių 13 punkte įtvirtintą reikšmingų pardavimų apskaičiavimo taisyklę. Komisija taip pat nurodė priežastis, dėl kurių, jos nuomone, reikšmingų pardavimų vertė nagrinėjamu atveju negalėjo būti apskaičiuojama atsižvelgiant vien į sutartis, dėl kurių ji turėjo tiesioginių susitarimo arba suderintų veiksmų įrodymų. Siekdama pagrįsti šią nuomonę Komisija ginčijamo sprendimo 660–662 konstatuojamosiose dalyse, be kita ko, pažymėjo ne tik tai, kad per pažeidimo laikotarpį galėjo būti įrodyti visų didelių EEE automobilių gamintojų susitarimai arba suderinti veiksmai, bet ir tai, kad šiuo karteliu buvo siekiama bendro dalyvių rinkos dalių stabilumo, visų pirma atskirai kiekvienai dalyvei nustatant kompensacijų mechanizmą, turintį įtakos visiems stiklo elementams.
- 156 Toliau Komisija nurodė, kad nagrinėjamu atveju nukrypo nuo apskaičiavimo metodo, pagal kurį atsižvelgiama tik į pardavimus, įvykdytus per paskutinius ištisus dalyvavimo darant pažeidimą metus. Ginčijamo sprendimo 664–667 konstatuojamosiose dalyse ši nukrypimą nuo 2006 m. gairių 13 punkte įtvirtintos taisyklės Komisija iš esmės pateisino ginčijamo kartelio ypatumu – nuo 1998 m. kovo mėn. iki 2003 m. kovo mėn. jis buvo nevienodai intensyvus. Dėl pirmojo laikotarpio nuo 1998 m. kovo mėn. iki 2000 m. vidurio, kuris laikomas „galios didėjimo“ laikotarpiu, Komisija turėjo tik su dalimi Europos automobilių gamintojų susijusių tiesioginių pažeidimo įrodymų. Kita vertus, laikotarpiu nuo 2000 m. liepos 1 d. iki 2002 m. rugsėjo 3 d. susitarimai ar suderinti veiksmai buvo susiję su ne mažiau kaip 90 % pirmą kartą montuojamų automobilių stiklų pardavimų EEE. Galiausiai laikotarpiui nuo 2002 m. rugsėjo 3 d. iki pažeidimo laikotarpio pabaigos, kuris laikomas „mažėjimo“ laikotarpiu, būdinga tai, kad, pasitraukus *Pilkington*, kartelio veikla sulėtėjo.
- 157 Atsižvelgdama į šias aplinkybes, Komisija nurodė taikiusi „labiau diferencijuotą“ požiūrį, pagal kurį apskaičiuojant bazinį baudos dydį galios didėjimo ir jos mažėjimo laikotarpių reikšmė sumažinama atsižvelgiant šiuo atveju tik į pardavimų vertę tiems automobilių gamintojams, dėl kurių Komisija turėjo tiesioginių slapto susitarimo įrodymų. Kita vertus, Komisija patikslino, kad buvo atsižvelgta į visus pardavimus EEE per laikotarpį nuo 2000 m. liepos 1 d. iki 2002 m. rugsėjo 3 d. Kaip konstatuota šio sprendimo 155 punkte, Komisija ginčijamo sprendimo 660–662 konstatuojamosiose dalyse ši požiūrį grindė, be kita ko, tuo, kad per pažeidimo laikotarpį galėjo būti įrodyti visų didelių EEE

automobilių gamintojų susitarimai arba suderinti veiksmai, taip pat tuo, kad šiuo karteliu buvo siekiama bendro dalyvių rinkos dalių stabilumo, visų pirma atskirai kiekvienai dalyvei nustatant kompensacijų mechanizmą, turintį įtakos visiems stiklo elementams.

- 158 Pagal ginčijamo sprendimo 667 konstatuojamąją dalį kiekvienos kartelio dalyvės pardavimai, į kuriuos atsižvelgta apskaičiuojant baudą, buvo nustatyti remiantis visais pardavimais, kurių metinis svertinis vidurkis apskaičiuojamas taip, kaip išdėstyta pirmiau: jie padalijami iš dalyvavimo darant pažeidimą mėnesių skaičiaus, o gautas rezultatas dauginamas iš dvylikos. Komisija dar patikslino, kad šie skaičiavimai buvo atlikti remiantis skaičiais, kuriuos atitinkamos įmonės pateikė atsakydamos į 2008 m. liepos 25 d. prašymą pateikti informacijos.
- 159 Kaip teisingai pažymi Komisija savo rašytinėse pastabose, šiuos paaiškinimus reikia nagrinėti atsižvelgiant į kitas ginčijamo sprendimo dalis, be kita ko, susijusias su kartelio veikimu (ginčijamo sprendimo 120–428 konstatuojamosios dalys), kuriose Komisija nuosekliai nustatė gamintojus, dėl kurių įvairiais pažeidimo laikotarpiais turėta neteisėtų kontaktų.
- 160 Be to, Komisija dėl metodo, kuriuo nagrinėjamu atveju vadovavosi apskaičiuodama kiekvienai atitinkamai įmonei skirtas baudas, ginčijamame sprendime pateikė įvairių patikslinimų, kiek tai susiję visų pirma su reikšmingų pardavimų rodikliais, pardavimų vertės dalimi, į kurią atsižvelgta, papildoma suma ir bazinio baudos dydžio patikslinimu.
- 161 Nors tiesa, kad ginčijamame sprendime nėra paaiškinimų dėl nustatytų 1998 m. pardavimų rodiklių, galiausiai reikia konstatuoti, kad *Saint-Gobain* per tyrimą nepateikė kiekvieno gamintojo pardavimų per šiuos metus rodiklių. Iš to darytina išvada, jog, kaip teisingai pažymi Komisija, šiomis aplinkybėmis tam, kad apskaičiuotų *Saint-Gobain* skirtą baudą, ji teisėtai ir nuspėjamai naudojo artimiausių metų, nagrinėjamu atveju – 1999 m., pardavimų rodiklius.
- 162 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad iš ginčijamame sprendime nurodytos informacijos *Saint-Gobain* galėjo suprasti ne tik priežastis, dėl kurių Komisija nagrinėjamu atveju iš dalies nukrypo nuo 2006 m. gairių 13 punkte įtvirtintos elgesio taisyklės, bet ir aplinkybes, kuriomis remdamasi Komisija nagrinėjo pažeidimo sunkumą ir trukmę, taip pat baudos apskaičiavimo metodą. Todėl, nepaisant to, kad ginčijamame sprendime nėra šio apskaičiavimo detalių, šiuo atžvilgiu šis sprendimas nėra nemotyvuotas ar nepakankamai motyvuotas.
- 163 Taigi šio ieškinio pagrindo pirma dalis yra nepagrįsta.

b) Dėl antros dalies, susijusios su skaičiavimo klaida

Šalių argumentai

- 164 Teigdama, kad iš Komisijos atsiliepimo į ieškinį sužinojo, jog ji padarė akivaizdžią vertinimo klaidą, nes suklydo apskaičiuodama baudą, *Saint-Gobain* dublike pateikia šiuo atžvilgiu naują pagrindą.
- 165 *Saint-Gobain* pažymi, kad, kiek tai susiję su ja, Komisija iš pradžių nustatė, jog su pažeidimu susijusių pardavimų suma buvo [konfidencialu] EUR. Tiksliai taikant Komisijos siūlomą apskaičiavimo metodą *Saint-Gobain* būtų nustatyta [konfidencialu] EUR suma, t. y. [konfidencialu] EUR mažesnė, nei Komisijos nustatyta suma. *Saint-Gobain* nuomone, ši skirtumą galima paaiškinti tuo, kad į baudų apskaičiavimo bazę buvo įtraukta už EEE ribų įvykdytų pardavimų suma. Tačiau pagal 2006 m. gairių 13 punktą apskaičiuojant baudą už EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimą į tokią sumą atsižvelgti negalima.

- 166 Komisija išreiškė abejonių dėl šios pagrindo dalies priimtino. Pasak jos, jau savo ieškinyje *Saint-Gobain* galėjo pateikti šį kaltinimą, nes, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo, apskaičiuojant *Saint-Gobain* skirtą baudą buvo remtasi būtent šios įmonės pateiktais pardavimų rodikliais.
- 167 Dėl esmės Komisija teigia atsižvelgusi į pardavimų rodiklius, kuriuos jai pateikė *Saint-Gobain*. Tiesa, pastaroji per tyrimą nurodė, kad kartelis nepaveikė dalies minėtus rodiklius atitinkančių pardavimų ir kad tam tikri pardavimai buvo įvykdyti už EEE ribų. Tačiau *Saint-Gobain* nenurodė nei kokios rūšies pardavimai buvo įvykdyti už EEE ribų, nei su kokiais klientais jie susiję, nei kokią apyvartos dalį jie sudarė. Be to, *Saint-Gobain* šiuo klausimu pateikti skaičiai nebuvo patvirtinti.
- 168 Komisija nurodo kelias kitas aplinkybes, kurios, pasak jos, kliudė sumažinti reikšmingą apyvartą, kiek tai susiję su įvykdytais už EEE ribų pardavimais, kaip to prašė *Saint-Gobain*. Pirmiausia *Saint-Gobain* nepaaiškino, ar dėl šio galimo tiekimo už EEE ribų gamintojai tarėsi centralizuotai, ar jis buvo ne centralizuoto valdymo dalykas. Toliau, Komisijos nuomone, negalima atmesti fakto, kad šis tiekimas buvo nukreiptas į Sąjungoje esančius gamintojų sandėlius, kad įgaliotieji perpardavėjai galėtų juo naudotis už EEE ribų. Be to, dėl galimo tokio pardavimų sumos sumažinimo būtų reikėję tam tikrų pažeidimo laikotarpių pardavimus tiksliai padalyti kiekvienam atitinkamam gamintojui, tačiau *Saint-Gobain* jų nepadalijo. Galiausiai Komisija pažymi, kad *Saint-Gobain* nepateikė jokių patikimų įrodymų, kad pardavimai buvo įvykdyti už EEE ribų. Beje, iš tyrimo medžiagos matyti, kad *Saint-Gobain*, atsižvelgdama į nedidelę atitinkamų pardavimų sumą, pati atsisakė atlikti tokį išsamų padalijimą.

Bendrojo Teismo vertinimas

- 169 Bendrasis Teismas pirmiausia pažymi, kad Komisija patvirtino *Saint-Gobain* hipotezę, jog pastarajai skirta bauda buvo apskaičiuota iš pateiktos pardavimų sumos neatimant galimų pardavimų, tariamai įvykdytų už EEE ribų, sumų.
- 170 Toliau reikia pažymėti, kad 2007 m. gruodžio 10 d. ir 2008 m. liepos 25 d. prašymuose pateikti informacijos Komisija prašė *Saint-Gobain* pateikti savo kelių vėlesnių ūkinių metų apyvartą EEE. Kiekviename iš šių prašymų Komisija pageidavo, kad *Saint-Gobain* pateiktų, jei įmanoma, patvirtintus skaičius ir apyvartą suskirstytų pagal kiekvieną atitinkamą automobilių gamintoją.
- 171 2008 m. sausio 28 d. ir 2008 m. rugpjūčio 22 d. atsakymuose *Saint-Gobain*, pasinaudodama savo tarptautinės prekybos duomenų baze, pateikė Komisijai informaciją apie savo 1999–2004 m. bendrą apyvartą ir apyvartą pagal kiekvieną gamintoją. Kita vertus, *Saint-Gobain* tuose pačiuose atsakymuose nurodė, kad pateikti skaičiai taip pat apėmė automobilių stiklo pardavimus klientams, esantiems už EEE ribų, t. y. Lenkijoje, Čekijoje ir Slovakijoje. Vis dėlto manydama, kad šie pardavimai sudaro gana mažą apyvartą ir būtų buvę sudėtinga juos ištraukti iš tarptautinės prekybos duomenų bazės, *Saint-Gobain* pranešė Komisijai atsisakanti tam pritaikyti minėtą duomenų bazę. Tačiau ji nurodė kiekvienų metų bendros apyvartos procentinę dalį, turėjusią atspindėti už EEE ribų įvykdytus pardavimus.
- 172 Taigi reikia konstatuoti, kad pirmesniame šio sprendime punkte nurodytuose atsakymuose nėra atskirai pagal kiekvieną gamintoją ir metus apskaičiuotų pardavimų klientams, esantiems už EEE ribų, nors Komisija išsiuntė *Saint-Gobain* prašymus pateikti informacijos šiuo klausimu. Iš ginčijamo sprendimo 667 konstatuojamosios dalies matyti, kad kartelio galios didėjimo ir mažėjimo laikotarpių klausimu Komisija atsižvelgė tik į tas pardavimų gamintojams sumas, kurias turėdama ji galėjo įrodyti, kad dėl automobilių stiklo tiekimo sutarčių buvo sudaromi slapti susitarimai ar atliekami slapti veiksmai. Iš to išplaukia, kad Komisija, remdamasi *Saint-Gobain* pateikta informacija, negalėjo nustatyti, ar pardavimų procentinė dalis, kurią ši bendrovė teigė įvykdžiusi už EEE ribų, buvo susijusi su šiais gamintojais ir, jeigu taip, kokia dalis.

173 Apskritai, reikia konstatuoti, kad, kaip yra konstatavusi Komisija, *Saint-Gobain* per tyrimą nepateikė jokių įrodymų, galinčių patvirtinti, jog apyvartos procentinė dalis, kurią ji siekia atimti iš baudos apskaičiavimo bazės, atitinka pardavimus už EEE ribų.

174 Todėl, net darant prielaidą, kad ši ieškinio pagrindo dalis yra priimtina, nors ir pateikta tik dublike, Bendrasis Teismas mano, jog Komisija nepadarė jokios klaidos nustatydamą, kad apyvarta, nuo kurios apskaičiuota *Saint-Gobain* skirta bauda, yra bendra apyvarta ir apyvarta pagal gamintojus, kurią Komisijai pateikė *Saint-Gobain*, iš šios apyvartos neatimant fiksuoto pardavimus už EEE ribų tariamai atitinkančio procentinio dydžio.

175 Darytina išvada, kad reikia atmesti kaip nepagrįstą antrą ieškinio pagrindo dalį, kiek ja grindžiamas reikalavimas panaikinti ginčijamą sprendimą, ir kartu visą trečiąjį ieškinio pagrindą. Vis dėlto reikia patikslinti, kad ši dalis tiek, kiek ja grindžiamas reikalavimas pakeisti ginčijamą sprendimą, toliau taip pat nagrinėjama šio sprendimo 463–477 punktuose.

4. Dėl ketvirtojo ieškinio pagrindo, susijusio su klaida atsakomybę už *Saint-Gobain* neteisėtus veiksmus priskirti *Compagnie*, bausmių individualizavimo ir nekaltumo prezumpcijos principų pažeidimu ir piktnaudžiavimu įgaliojimais

176 Šis ieškinio pagrindas iš esmės sutampa su vienu iš *Compagnie* nurodytų pagrindų byloje T-73/09. Todėl juos reikia nagrinėti kartu.

177 Vis dėlto *Compagnie* nurodytame trečiajame ieškinio pagrinde byloje T-73/09 yra papildomas kaltinimas, kuris irgi susijęs su Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje nustatytos ribos viršijimu, tačiau grindžiamas skirtingais argumentais. Iš tiesų *Compagnie* teigia, kad net jei reikėtų daryti išvadą, kad Komisija teisėtai pripažino ją atsakinga už dukterinės bendrovės *Saint-Gobain Glass France* veiksmus, ji vis dėlto padarė klaidą, nes apskaičiuodama Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje nustatytą maksimalią baudos ribą atsižvelgė į bendrą *Saint-Gobain* grupės apyvartą. Šis kaltinimas nagrinėjamas atskirai (žr. šio sprendimo 442–458 punktus), nes jis skiriasi nuo šį ieškinio pagrindą sudarančio kaltinimo.

a) Šalių argumentai

178 *Saint-Gobain* ir *Compagnie* kaltina Komisiją, kad ši inkriminavo *Compagnie* šiai bendrovei visiškai priklausančios bendrovės *Saint-Gobain Glass France* veiksmus, nors nebuvo įrodyta, kad *Compagnie* darė lemiamą įtaką *Saint-Gobain* komercinei politikai.

179 Šiuo klausimu *Compagnie* nurodo, kad tiek dėl konkurencijos taisyklių pažeidimų pobūdžio, tiek dėl su jais susijusių sankcijų pobūdžio ir griežtumo laipsnio juridinis asmuo turėtų būti už juos nubaustas tik tuomet, jei Komisija gali pateikti jo dalyvavimą darant tokių pažeidimų patvirtinančių įrodymų. Patronuojančiajai bendrovei būtų galima priskirti atsakomybę už vienos iš jos dukterinių bendrovių veiksmais padarytą pažeidimą, jeigu būtų įrodyta, kad dukterinė bendrovė neveikė savarankiškai arba tik vykdė minėtos patronuojančiosios bendrovės nurodymus. Kita vertus, *Compagnie* mano, kad Komisija daro teisės klaidą, kai nustato tokią atsakomybę, kaip šioje byloje, nepatikrinsi, ar patronuojančioji bendrovė iš tikrųjų darė lemiamą įtaką savo dukterinės bendrovės komercinei politikai. Neteisėtų veiksmų inkriminavimas tokiomis sąlygomis reikštų juridinio asmens ir įmonės sąvokų supainiojimą, taigi, ir bausmių individualizavimo principo pažeidimą.

180 *Compagnie* nuomone, nors įrodymai, susiję su viso dukterinės bendrovės kapitalo priklausymu, įtikinamai patvirtina, kad patronuojančioji bendrovė gali daryti lemiamą įtaką dukterinės bendrovės elgesiui rinkoje, to savaime nepakanka, kad minėtai patronuojančiajai bendrovei būtų galima priskirti atsakomybę už dukterinės bendrovės elgesį. Nepaisant priešingos Sąjungos teismo praktikos, tam reikalingas papildomų įrodymų visetas.

- 181 Pažeisdama šį kitų teisinių sistemų pripažįstamą principą ir nekaltumo prezumpcijos principą Komisija *Saint-Gobain Glass France* padarytą pažeidimą inkriminavo *Compagnie*, nors nėra įrodymų, kad įgyvendindama savo komercinę politiką *Saint-Gobain Glass France* tik vykdė patrunuojančiosios bendrovės nurodymus. Konkrečiai kalbant, bendrieji nurodymai dukterinei bendrovei ar nevykdomųjų funkcijų, kurias patrunuojančiojoje bendrovėje atlieka už dukterinę bendrovę atsakingas asmuo, atlikimas negali įrodyti, kad buvo vykdoma tokia kontrolė. Taigi pažeisdama 2009 m. rugsėjo 10 d. Teisingumo Teismo sprendime *Akzo Nobel ir kt. / Komisija* (C-97/08 P, Rink. p. I-8237) įtvirtintus principus Komisija nustatė bendrovės *Compagnie* daromą nenuginčijamą lemiamos įtakos prezumpciją.
- 182 *Compagnie* teigia galinti apsiriboti įrodymu, kad jos vadovaujama grupė nebuvo organizuojama taip, jog turėtų pakankamai žmogiškųjų ir materialųjų išteklių, reikalingų dukterinių bendrovių komercinei politikai nuolat ir nuodugniai valdyti. O tai yra įrodyta.
- 183 Visų pirma vien aplinkybė, kad egzistuoja bendra visos *Saint-Gobain* grupės strategija, paskelbta šios grupės interneto svetainėje, negali įrodyti, jog *Compagnie* darė lemiamą įtaką *Saint-Gobain* komercinei politikai, nes šios strategijos principai nesusiję su minėtos grupės įvairių veiklos centrų komercine politika. Be to, *Compagnie* turimi riboti žmogiškieji ištekliai ir ją sudarančių įvairių departamentų vien funkcinė paskirtis rodo, kad ji praktiškai negalėjo daryti įtakos, net bendro pobūdžio, šimtų savo dukterinių bendrovių komercinei politikai. *Compagnie* nedavė jokių nurodymų dėl prekybos būdų, kurių dukterinės bendrovės turi imtis, kad pasiektų savo tikslus. Tam tikro kiekio informacijos, pavyzdžiui, biudžeto ir finansinių ataskaitų, pateikimas *Compagnie* buvo organizuojamas pagal „bottom-up“ sistemą, kuri būdinga decentralizuotam valdymui ir labai diversifikuotam *Saint-Gobain* grupės veiklos pobūdžiui. Beje, Komisija neįrodė, kad *Compagnie* buvo teikiamos tikslios *Saint-Gobain* Stiklo centro komercinės veiklos ataskaitos.
- 184 Antra, buvusio *Saint-Gobain* grupės Stiklo centro direktoriaus A. asmeninis vaidmuo *Compagnie* neįrodo, kad minėtas centras neturėjo komercinio savarankiškumo. *Compagnie* pažymi, kad A. joje atliko ne vykdomąsias funkcijas, nes *Compagnie* generalinio direktoriaus pavaduotojo pareigos, kurias jis ėjo, buvo garbės pareigos. A. niekada nepriklausė *Compagnie* vykdomajam komitetui, kuris, nepažeisdamas valdybos įgaliojimų, grupėje pats priima *Compagnie* kompetencijai priklausančius sprendimus. Be to, A. ėjo pareigas *Compagnie* tik nuo 2001 m. spalio 15 d., t. y. praėjus beveik ketveriems metams nuo pažeidimo pradžios, o už inovacijas grupėje buvo atsakingas tik nuo 2004 m. gegužės 1 d., t. y. praėjus daugiau nei vieniems metams nuo ginčijamo kartelio pabaigos. Kalbant apie bendrojo valdymo komitetą, nors jame nagrinėjami visos grupės bendro intereso klausimai, informacija, kuria jame keičiamasi, yra pernelyg bendro pobūdžio, kad būtų galima daryti išvadą dėl lemiamos įtakos *Saint-Gobain* grupės Stiklo centro komercinei politikai buvimo.
- 185 Kalbant apie dviejų *Compagnie* darbuotojų dalyvavimą *Saint-Gobain Glass France* valdyboje, jis, priešingai, nei teigia Komisija, neturi jokios reikšmės šioje byloje. Iš tiesų įprasta, kad akcininkas, kuriam priklauso 100 % bendrovės akcijų, turi tam tikrą skaičių vietų šios bendrovės valdyboje. Todėl tai, kad siekiant inkriminuoti *Compagnie* pažeidimą buvo atsižvelgta į šią aplinkybę, taip pat tai, kad su *Saint-Gobain Glass France* paprasčiausiai buvo keičiamasi bendro pobūdžio informacija, prisidėjo prie to, jog teismo praktikoje nustatyta lemiamos įtakos prezumpcija tapo nenuginčijama.
- 186 Be to, pateikdamos atskirą kaltinimą *Saint-Gobain* ir *Compagnie* teigia, kad ginčijamas sprendimas priimtas piktnaudžiaujant įgaliojimais, nes, pasak jų, vienintelis pažeidimo inkriminavimo *Compagnie* tikslas – neleisti, kad joms skirta labai didelė bauda viršytų Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnyje nustatytą 10 % kiekvienos „įmonės ar įmonių asociacijos – pažeidimo dalyvės“ apyvartos ribą. Darytina išvada, kad, net neatsižvelgiant į kitus ieškinio pagrindus, joms skirta bauda neturėjo viršyti 10 % *Saint-Gobain* apyvartos praėjusiais ūkiniais metais, t. y. [konfidencialu] mln. EUR.

- 187 Komisija pirmiausia iškelia šio *Saint-Gobain* pateikto pagrindo nepriimtino klausimą, nes pastaroji šiuo atveju tik daro nuorodą į tam tikrus per tyrimą pateiktus *Compagnie* argumentus, apibendrintus ginčijamame sprendime.
- 188 Dėl esmės Komisija visų pirma pažymi, kad *Compagnie* klysta, kai kaltina ją ginčijamame sprendime supainiojus įmonės ir juridinio asmens sąvokas. Iš tikrųjų Komisija *Saint-Gobain* neteisėtus veiksmus inkriminavo *Compagnie* tik konstatavusi, kad šios bendrovės sudarė vieną ir tą pačią įmonę, kaip tai suprantama pagal EB 81 straipsnį.
- 189 Toliau Komisija primena, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką galima preziumuoti, jog patronuojančioji bendrovė, kuriai priklauso 100 % dukterinės bendrovės kapitalo, daro lemiamą įtaką pastarosios bendrovės komercinei politikai, todėl jai gali būti inkriminuojami šios dukterinės bendrovės padaryti konkurencijos teisės pažeidimai. Ši prezumpcija pagrįsta aplinkybe, kad daugeliu atvejų patronuojančiąją bendrovę visiškai priklausanči dukterinė bendrovė nevykdo savo savarakiškos komercinės politikos. Todėl, priešingai, nei teigia *Compagnie*, nebūtina, kad Komisija pateiktų įrodymų, patvirtinančių, jog šiuo atveju patronuojančioji bendrovė faktiškai darė tokią įtaką.
- 190 Be to, Komisija tvirtina, jog, nors ginčijamame sprendime paminėjo tam tikrus papildomus įrodymus, kad pagrįstą šią prezumpciją, jais remiantis negalima daryti išvados, kad ji manė, jog šie įrodymai buvo būtini *Compagnie* atsakomybei už *Saint-Gobain* neteisėtus veiksmus nustatyti.
- 191 Komisijos nuomone, nebuvo jokių priežasčių, pateisinančių šio sprendimo 189 punkte nurodytos prezumpcijos netaikymą. Visų pirma nelabai svarbu, kad trečiųjų valstybių teisinėse sistemose nepripažįstama nugincijamos prezumpcijos forma, panaši į tą, kuri pirmiau aprašyta. Be to, ši prezumpcija neprieštarauja vienodo požiūrio į patronuojančiąsias bendroves, kurioms priklauso visas dukterinės bendrovės kapitalas, ir patronuojančiąsias bendroves, kurioms priklauso tik dalis tokio kapitalo, principui, nes šių bendrovių padėtis nėra panaši. Galiausiai, bet kuriuo atveju Komisija ankstesniuose sprendimuose yra pripažinusi patronuojančiosios bendrovės, kuriai priklauso tik dalis vienos iš jos dukterinių bendrovių kapitalo, atsakomybę.
- 192 Kalbant apie ankstesnę administracinę praktiką, kurią *Compagnie* manė galinti nustatyti, pasakytina, kad Komisija nurodo ne tik tai, kad tokia praktika negali susiformuoti iš vienintelio precedento, bet ir tai, kad galima šio pobūdžio praktika bet kuriuo atveju neįpareigoja pateikti tokio paties vertinimo vėlesniuose sprendimuose. Bet kuriuo atveju Komisija nesutinka su tuo, kad yra kokių nors prieštaravimų tarp jos vėlesnių *Compagnie* nurodytų sprendimų ir ginčijamo sprendimo, nes pastarasis sprendimas priimtas skirtingomis faktinėmis aplinkybėmis.
- 193 Be to, kaip patvirtino Teisingumo Teismas 181 punkte minėtame Sprendime *Akzo Nobel ir kt. / Komisija*, vien aplinkybė, kad lemiamos įtakos prezumpcija yra sunkiai paneigiama, nereiškia, jog ši prezumpcija yra nenuginčijama. Nagrinėjamu atveju *Compagnie* nepateikė įrodymų, galinčių paneigti jai daromą prezumpciją. Iš tiesų *Compagnie* ir *Saint-Gobain Glass France* sudarė vieną įmonę, kaip tai suprantama pagal konkurencijos teisę. Iš to taip pat darytina išvada, kad kaltinimą, jog ginčijamu sprendimu šiuo atžvilgiu pažeidžiamas baudmių individualizavimo principas arba nekaltumo prezumpcijos principas, reikia atmesti kaip nepagrįstą.
- 194 Šią išvadą patvirtina įvairūs įrodymai.
- 195 Pirmiausia *Compagnie* nustatyta *Saint-Gobain* grupės komercinė struktūra rodo, kad *Compagnie* darė lemiamą įtaką *Saint-Gobain France* komerciniam elgesiui. Iš tiesų *Compagnie* parengė minėtos grupės strategiją ir padalijo šios grupės veiklą į konkrečius sektorius. Iš pastarojo įrodymo matyti, kad ji norėjo galiausiai išlaikyti struktūros kontrolę ir vadovavimą šiai grupei, o *Compagnie* žinojimas apie pažeidimą neturi reikšmės taikant prezumpciją. Beje, šiomis aplinkybėmis suprantama, kad ginčijamu sprendimu

nubaustos įmonės įvairios užduotys buvo paskirstytos *Compagnie* ir jos Stiklo centrui priklausančioms dukterinėms bendrovėms ir kad *Compagnie* turi mažiau žmogiškųjų išteklių nei minėtos dukterinės bendrovės.

- 196 Be to, *Compagnie* teiginys, kad ji savo dukterinėms bendrovėms nedavė jokių aiškių nurodymų, nebuvo pagrįstas jokiais įrodymais. Dėl pastarojo aspekto reikėtų pažymėti, kad bendrovėje *Compagnie* yra tyrimams, plėtrai ir inovacijoms skirtas departamentas, taip pat teisininko, kurio specializacija intelektualinės nuosavybės teisės, ir tarptautinių sutarčių skyriaus vadovo pareigybės.
- 197 Toliau Komisija teigia, kad A. funkcijos, kurias jis vykdė tiek *Saint-Gobain Glass France*, tiek *Compagnie*, patvirtina, jog *Compagnie* darė lemiamą įtaką šios dukterinės bendrovės komercinei politikai. Iš tiesų A. buvo *Saint-Gobain Glass France* darbuotojas ir *Saint-Gobain* grupės Stiklo centro direktorius, atsakingas už visas veiklą vykdančias stiklo gamybos ir pardavimo bendroves. Priešingai, nei teigia *Compagnie*, prieš pradėdamas eiti generalinio direktoriaus pavaduotojo pareigas A. nuo 1996 m. spalio mėn. iki 2001 m. spalio mėn. ėjo minėtos grupės Stiklo centro direktoriaus pareigas. A., eidamas šias skirtingas pareigas, Stiklo centro veiklos ataskaitas kelis kartus teikė bendrovei *Compagnie*, tačiau ši neįrodė, kad šios funkcijos nereiškė jokio vykdomojo vaidmens.
- 198 Be to, neginčijama, kad A. priklausė bendrojo valdymo komitetui, kurio uždavinys, remiantis *Compagnie* atsakymais į pranešimą apie kaltinimus, yra dalytis bendra grupės vadovus galinčia sudominti informacija ir kas mėnesį nagrinėti *Saint-Gobain* grupės konsoliduotus rezultatus, taip pat bendrą jos darbuotojų kaitą. Šis komitetas su vykdomuoju komitetu sudarė *Saint-Gobain* grupės vadovų komandą.
- 199 Kalbant apie kelių *Compagnie* valdybos narių buvimą *Saint-Gobain Glass France* vadovybėje, matyti, koks svarbus šios patronuojančiosios bendrovės įsitraukimas į *Saint-Gobain* grupės Stiklo centro veiklą.
- 200 Be to, šių išvadų negali paneigti *Compagnie* dubliko priede pateiktas Stiklo centro 2001 m. biudžetas ir to paties centro 2002–2006 m. strateginis planas. Iš tiesų, net jeigu būtų daroma prielaida, kad šie dokumentai buvo parengti Stiklo centro lygmeniu ir tik vėliau perduoti *Compagnie*, nebuvo įrodyta, jog ši bendrovė neturėjo galimybės jų pakeisti, atmesti ar kontroliuoti, kaip jie taikomi. Beje, sunku įsivaizduoti, kad Stiklo centras *Saint-Gobain* grupėje buvo visiškai savarankiškas, atsižvelgiant į jo reikšmingą apyvartos ir rezultatų dalį šioje grupėje.
- 201 Galiausiai Komisija teigia, kad *Compagnie* papildomose pastabose nurodytas argumentas, susijęs su tariamu teisės į nekaltumo prezumpciją pažeidimu, pateiktas pavėluotai, todėl yra nepriimtinas. Jei nebūtų pritarta šiam teiginiui, ji nurodo, kad baudžiamosios teisės srityje yra įmanomos kaltės prezumpcijos, jeigu neperžengiamos tam tikros ribos. Reikėtų konstatuoti, kad, pirma, kova su antikonkurenciniais veiksmais turi didelę svarbą, ir, antra, nagrinėjamu atveju buvo visiškai paisoma *Compagnie* teisės į gynybą, nes ji po to, kai buvo išsiųstas pranešimas apie kaltinimus, galėjo paneigti lemiamos įtakos darymo *Saint-Gobain Glass France* komercinei politikai prezumpciją.

b) Bendrojo Teismo vertinimas

Dėl *Saint-Gobain* pateikto ieškinio pagrindo priimtinumо

- 202 Prieš pradėdant nagrinėti iš esmės *Saint-Gobain* pateiktą ieškinio pagrindą reikia išnagrinėti Komisijos nurodytą šio ieškinio pagrindo nepriimtinumо pagrindą. Remdamasi Procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies c punktu, Komisija pažymi, kad *Saint-Gobain* savo ieškinyje tik pateikė nuorodą į *Compagnie* per tyrimą pateiktus argumentus, apibendrintus ginčijamo sprendimo 606 ir 607 konstatuojamosiose dalyse, tačiau jų neišplėtojo.

203 Pagal Procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies c punktą kiekviename ieškinyje turi būti nurodytas ginčo dalykas ir pagrindų, kuriais remiamasi, santrauka. Ši nuoroda turi būti pakankamai aiški ir tiksli, kad atsakovas galėtų pasirengti gynybai, o Bendrasis Teismas – priimti sprendimą dėl ieškinio, prireikus – be jokios kitos papildomos informacijos, kuria galima būtų pasiremti (1999 m. balandžio 20 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija*, vadinamo PVC II, T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 ir T-335/94, Rink. p. II-931, 39 punktas). Nors ieškinio turinys konkrečiais klausimais gali būti paremtas ir papildytas darant nuorodą į konkrečias jo priede pateiktų dokumentų vietas, bendra nuoroda į kitus dokumentus negali kompensuoti pagrindinių teisinių argumentų, kurie pagal anksčiau nurodytą nuostatą turi būti pateikti ieškinyje, nebuvimo (2009 m. kovo 27 d. Pirmosios instancijos teismo nutarties *Alves dos Santos / Komisija*, T-184/08, neskelbiamos Rinkinyje, 19 punktas).

204 Šiuo atveju Bendrasis Teismas konstatuoja, kad šiam pagrindui skirtos *Saint-Gobain* ieškinio vietos atitinka minėtus reikalavimus. Kaip Komisija pati pripažino savo rašytinėse pastabose, *Saint-Gobain* nagrinėjamu atveju neapsiribojo paprasčiausia nuoroda į kitose rašytinėse pastabose pateiktus argumentus. Iš tiesų ieškinyje yra keli argumentai, kuriais grindžiamas pagrindas, susijęs su baudmių individualizavimo principo pažeidimu, *Saint-Gobain* neteisėtų veiksmų inkriminavimu *Compagnie*, taip pat su Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje nustatytos maksimalios ribos viršijimu ir piktnaudžiavimu įgaliojimais.

205 Darytina išvada, kad Komisijos nurodytą šio *Saint-Gobain* pateikto ieškinio pagrindo nepriimtino pagrindą reikia atmesti.

Dėl esmės

206 Dėl esmės pirmiausia reikia pažymėti, kad Sąjungos konkurencijos teisė susijusi su įmonių veikla (2004 m. sausio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Aalborg Portland ir kt. / Komisija*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123, 59 punktas) ir kad įmonės sąvoka apima bet kokią ekonominę veiklą vykdančią subjektą, neatsižvelgiant į šio subjekto teisinį statusą ir jo finansavimo būdą (žr. 2006 m. sausio 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Cassa di Risparmio di Firenze ir kt.*, C-222/04, Rink. p. I-289, 107 punktą).

207 Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, kad įmonės sąvoka šiame kontekste turi būti suprantama kaip reiškianti ekonominį vienetą, net jeigu teisės požiūriu šį ekonominį vienetą sudaro keli fiziniai ar juridiniai asmenys (žr. 181 punkte minėto Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija* 54 ir 55 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).

208 Kai toks ekonominis vienetas pažeidžia konkurencijos taisykles, jis turi atsakyti už šį pažeidimą, kuris turi būti vienareikšmiškai inkriminuotas juridiniam asmeniui, kuriam galės būti skirtos baudos. Be to, pranešimas apie kaltinimus turi būti adresuotas šiam asmeniui, kartu nurodant, koku statusu juridinis asmuo kaltinamas dėl tariamų faktinių aplinkybių (žr. 181 punkte minėto Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija* 56 ir 57 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).

209 Be to, pagal nusistovėjusią teismo praktiką dukterinės bendrovės veiksmai gali būti inkriminuojami patronuojančiajai bendrovei, be kita ko, tuo atveju, kai, nors ir turėdama atskirą teisinį subjektiškumą, ši dukterinė bendrovė savarankiškai nesprendžia dėl savo elgesio rinkoje, o iš esmės įgyvendina patronuojančiosios bendrovės jai duodamus nurodymus, visų pirma atsižvelgdama į ekonominius, organizacinius ir teisinius šių dviejų teisės subjektų ryšius. Iš tikrųjų taip yra dėl to, kad tokioje situacijoje patronuojančioji bendrovė ir jos dukterinė bendrovė yra to paties ekonominio vieneto narės, todėl sudaro vieną įmonę pagal šio sprendimo 206 ir 207 punktuose minėtą teismo praktiką. Taigi dėl aplinkybės, kad patronuojančioji bendrovė ir jos dukterinė bendrovė sudaro vieną įmonę, kaip tai suprantama pagal EB 81 straipsnį, leidžiama Komisijai sprendimą, kuriuo skiriamos baudos, adresuoti

patronuojančiajai bendrovei, nekeliant reikalavimo įrodyti asmeninį šios bendrovės dalyvavimą darant pažeidimą (žr. 181 punkte minėto Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija* 58 ir 59 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).

- 210 Todėl Komisija gali sprendimą, kuriuo skiriamos baudos, adresuoti bendrovių grupės patronuojančiajai bendrovei ne dėl to, kad patronuojančioji bendrovė kurstė savo dukterinę bendrovę padaryti pažeidimą, ir juo labiau ne dėl to, kad patronuojančioji bendrovė dalyvavo darant pažeidimą, o todėl, kad jos sudaro vieną įmonę, kuri suprantama taip, kaip tik ką buvo nurodyta (2007 m. gruodžio 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija*, T-112/05, Rink. p. II-5049, 58 punktas).
- 211 Tuo konkrečiu atveju, kai patronuojančiajai bendrovei priklauso 100 % jos Sąjungos konkurencijos taisyklių pažeidimą padariusios dukterinės bendrovės kapitalo, pirma, ši patronuojančioji bendrovė gali daryti lemiamą įtaką šios dukterinės bendrovės elgesiui ir, antra, egzistuoja nuginčijama prezumpcija, kad ši patronuojančioji bendrovė iš tikrųjų daro lemiamą įtaką savo dukterinės bendrovės elgesiui (žr. 181 punkte minėto Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija* 60 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 212 Nors tiesa, kad 148 punkte minėto 2000 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Stora Kopparbergs Bergslags / Komisija* 28 ir 29 punktuose Teisingumo Teismas nurodė ne tik tai, kad patronuojančioji bendrovė turi turėti 100 % dukterinės bendrovės kapitalo, bet ir kitas aplinkybes, pavyzdžiui, nebuvo užginčyta, kad patronuojančioji bendrovė darė įtaką savo dukterinės bendrovės komercinei politikai arba kad abiem bendrovėms buvo bendrai atstovaujama per administracinę procedūrą, vis dėlto šias aplinkybes Teisingumo Teismas šioje byloje nurodė tik siekdamas paminėti visus įrodymus, kuriais remdamasis Bendrasis Teismas grindė savo motyvus nusprenddamas, kad argumentacija nebuvo pagrįsta tik tuo, jog patronuojančiajai bendrovei priklausė visas jos dukterinės bendrovės kapitalas. Todėl tai, jog toje byloje Teisingumo Teismas patvirtino Bendrojo Teismo vertinimą, nereiškia, kad pakeičiamos sąlygos, kuriomis taikoma ankstesniame punkte nurodyta lemiamos įtakos prezumpcija (210 punkte minėto 2007 m. gruodžio 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija* 62 punktas ir 2009 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Itochu / Komisija*, T-12/03, Rink. p. II-883, 50 punktas).
- 213 Tokiomis aplinkybėmis Komisijai pakanka įrodyti, jog patronuojančiajai bendrovei priklauso visas jos dukterinės bendrovės kapitalas tam, kad būtų preziumuojama, jog patronuojančioji bendrovė daro lemiamą įtaką šios dukterinės bendrovės komercinei politikai. Tuomet Komisija gali pripažinti, kad patronuojančioji bendrovė yra solidariai atsakinga už dukterinei bendrovei skirtos baudos sumokėjimą, nebent patronuojančioji bendrovė, kuri turi nuginčyti šią prezumpciją, pateiktų pakankamai įrodymų, kad jos dukterinė bendrovė rinkoje veikia savarankiškai (181 punkte minėto 2009 m. rugsėjo 10 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija* 61 punktas ir 2011 m. rugsėjo 29 d. Sprendimo *Aquitaine / Komisija*, C-521/09 P, Rink. p. I-8947, 57 punktas).
- 214 Siekiant nustatyti, ar dukterinė bendrovė pati sprendžia dėl savo veiksmų rinkoje, reikia atsižvelgti ne tik į tai, kad patronuojančioji bendrovė daro įtaką kainų politikai, gamybos ir platinimo veiklai, pardavimo tikslams, bruto pelno maržoms, pardavimo sąnaudoms, „cash flow“ arba turimoms atsargoms ir rinkodarai. Kaip minėta šio sprendimo 209 punkte, taip pat reikia atsižvelgti į visus reikšmingus duomenis apie ekonominius, organizacinius ir teisinius ryšius, kurie sieja šią dukterinę bendrovę su patronuojančiąja bendrove ir kurie gali skirtis, nelygu, koks konkretus atvejis, todėl negali būti išvardyti kaip baigtinis sąrašas (šiuo klausimu žr. 181 punkte minėto 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija* 65 punktą ir 210 punkte minėto 2007 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija* 64 ir 65 punktus).

- 215 Tam tikra, net ir sunkiai paneigiama, prezumpcija neperžengia priimtino ribų, jeigu ji proporcinga siekiamam teisėtam tikslui, jeigu yra galimybė pateikti priešingų įrodymų ir užtikrinama teisė į gynybą (pagal analogiją žr. 2009 m. gruodžio 23 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Spector Photo Group ir Van Raemdonck*, C-45/08, Rink. p. I-12073, 43 ir 44 punktus ir 104 punkte minėto EŽTT sprendimo *Janosevic / Švedija* 101–110 punktus).
- 216 Prezumpcija, kad patronuojančioji bendrovė, kuriai priklauso visas arba beveik visas jos dukterinės bendrovės kapitalas, daro lemiamą įtaką tai dukterinei bendrovei, kaip tik skirta užtikrinti pusiausvyrą tarp, viena vertus, tikslo nutraukti konkurencijos taisyklės, visų pirma EB 81 straipsniui, prieštaraujančius veiksmus ir užkirsti kelią jų atnaujinimui svarbos ir, kita vertus, tam tikrų bendrųjų Sąjungos teisės principų, kaip antai nekaltumo prezumpcijos, bausmių individualizavimo, teisinio saugumo principų ir teisės į gynybą, įskaitant procesinio lygiateisiškumo principą, reikalavimų (213 punkte minėto Sprendimo *Elf Aquitaine / Komisija* 59 punktas).
- 217 Iš to matyti, kad tokia prezumpcija yra proporcinga siekiamam tikslui.
- 218 Be to, šio sprendimo 211 punkte nurodyta prezumpcija pagrįsta tvirtinimu, kad, išskyrus ypatingas aplinkybes, visą dukterinės bendrovės kapitalą turinti bendrovė vien dėl šios aplinkybės gali daryti lemiamą įtaką šios dukterinės bendrovės elgesiui ir kad faktinio nepasinaudojimo šia įtakos teise paprastai prasmingiausia ieškoti subjektų, kuriems ši prezumpcija taikoma, atveju. Šiomis sąlygomis, jeigu šiai prezumpcijai paneigti suinteresuotajai įmonei pakaktų paprasčiausiai nurodyti nepagrįstus teiginius, ji iš esmės prarastų savo veiksmingumą. Tačiau ši prezumpcija yra nugrinčijama ir subjektai, norintys ją nugrinčyti, gali pateikti visus duomenis apie ekonominius, organizacinius ir teisinius ryšius, siejančius dukterinę ir patronuojančiąją bendroves, kuriuos jie laiko galinčiais įrodyti, kad dukterinė ir patronuojančioji bendrovės nesudaro vieno ekonominio vieneto ir kad dukterinė bendrovė rinkoje veikia savarankiškai (213 punkte minėto Sprendimo *Elf Aquitaine / Komisija* 60 ir 61 punktai; šiuo klausimu žr. 148 punkte minėto Sprendimo *Stora Kopparbergs Bergslags / Komisija* 29 punktą).
- 219 Galiausiai, Komisija turi išklausti patronuojančiąją bendrovę prieš priimdama dėl jos sprendimą, ir ši sprendimą gali kontroliuoti Sąjungos teismas, kuris turi nagrinėti bylą nepažeisdamas teisės į gynybą (80 punkte minėto Sprendimo *Schindler Holding ir kt. / Komisija* 110 punktas).
- 220 Nagrinėjamu atveju negrinčijama, kad pažeidimo laikotarpiu *Compagnie* priklausė 100 % *Saint-Gobain Glass France* kapitalo.
- 221 Be to, kaip matyti iš šio sprendimo 213–215 punktuose nurodytos teismo praktikos, kai Komisija remiasi lemiamos įtakos prezumpcija, siekdama priskirti atsakomybę už pažeidimą patronuojančiajai bendrovei, ši bendrovė turi ją paneigti, pateikdama pakankamai įrodymų, kurie galėtų patvirtinti, kad jos dukterinė bendrovė rinkoje veikia savarankiškai. Šiuo klausimu patronuojančioji bendrovė turi pateikti visus įrodymus apie savo ir jos dukterinės bendrovės tarpusavio organizacinius, ekonominius ir teisinius ryšius, kurie gali įrodyti, kad jos nesudaro vieno ekonominio vieneto.
- 222 Taigi reikia išnagrinėti, ar Komisija teisėtai pripažino, kad *Compagnie* per tyrimą pateikti įrodymai nesuteikė galimybės patvirtinti *Saint-Gobain Glass France* komercinio savarankiškumo rinkoje, taigi, ir įrodyti, kad *Saint-Gobain Glass France* ir *Compagnie* nesudarė vieno ekonominio vieneto, kaip tai suprantama pagal Sąjungos konkurencijos teisę.
- 223 Kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 600 ir paskesnių punktų, Komisija iš esmės remiasi trimis argumentais, kad pagrįstą prezumpciją, jog *Compagnie* pažeidimo laikotarpiu darė lemiamą įtaką *Saint-Gobain Glass France* komercinei politikai.
- 224 Pirma, Komisija pateikia argumentus, susijusius su *Saint-Gobain* grupės prekybos organizavimu. Darydama nuorodas į įvairias *Compagnie* metines ataskaitas Komisija pažymi, kad skirtingi *Saint-Gobain* grupės veiklos centrai administruoja savo pardavimo operacijas ir nustato bei įgyvendina

su savo veikla susijusias komercines ir rinkodaros strategijas, tačiau šie centrai yra *Compagnie* nustatytų valdymo pagrindų, skirtų grupės komerciniam modeliui įgyvendinti, dalis. Šiuo klausimu Komisija pamini 2006 m. spalio 4 d. *Saint-Gobain Glass France* laišką Komisijai, kuriame atsakoma į jos prašymą pateikti informacijos ir iš kurio matyti, kad grupės Stiklo centro iniciatyvos ir pasiekti rezultatai atitiko prioritetus ir tikslus, kuriuos *Compagnie* vadovybė nustatė visų rūšių grupės veiklai. Pasak Komisijos, tame pačiame laiške nurodoma, kad, nors prekybos politikos gairės, kaip antai veiklos planai, biudžetas ir svarbiausi komercinės veiklos sprendimai, buvo parengtos komercinių padalinių lygmeniu, jas galiausiai priėmė *Saint-Gobain* Stiklo centro direktorius.

- 225 Antra, Komisija nurodo struktūrinio pobūdžio aplinkybes. Ji pirmiausia pabrėžia, kad egzistavo *Compagnie* ir *Saint-Gobain* grupės Stiklo centro valdymą siejantys ryšiai. A. ėjo *Compagnie* generalinio direktoriaus pavaduotojo pareigas ir dėl to buvo atskaitingas grupės vykdomajam generaliniam direktoriui. Be to, A. buvo *Saint-Gobain* grupės Stiklo centro, *Saint-Gobain Glass France* ir *Saint-Gobain Sekurit France* prezidentas. Iki 2001 m. jis taip pat buvo *Saint-Gobain Sekurit International* prezidentas. A. dalyvavo *Compagnie* strateginio komiteto ir bendrojo valdymo komiteto posėdžiuose ir, be to, buvo atsakingas už inovacijas *Saint-Gobain* grupėje. Toliau reikėtų atsižvelgti į aplinkybę, kad trys *Saint-Gobain Glass France* valdybos nariai tuo pačiu metu ėjo vadovaujamas pareigas *Compagnie*.
- 226 Komisija prideda, kad A. priklauso grupės vadovų komandai ir yra šios grupės vykdomasis generalinis direktorius, o šis savo ruožtu taip pat yra *Compagnie* vykdomojo komiteto narys. Nėra tikėtina, kad komerciniam sektoriui vadovaujantys vadovų komandos nariai, kaip antai A., bendrauja tik tarpusavyje ir todėl vadovauja grupei nedalyvaujant *Compagnie* vykdomajam komitetui.
- 227 Galiausiai, trečia, Komisija pažymi, kad *Compagnie* ir *Saint-Gobain Glass France* buveinės yra tuo pačiu adresu. Tai padėjo šioje įmonėje plėtoti bendrą komercinę politiką.
- 228 *Compagnie* ir *Saint-Gobain* nesutinka su tokia nuomone.
- 229 Šiuo atžvilgiu, nors tiesa, kad iš kai kurių *Compagnie* pateiktų įrodymų matyti, jog *Saint-Gobain Glass France* turėjo didelį savarankiškumą, vis dėlto *Compagnie* nagrinėjamu atveju nepaneigė jos atžvilgiu daromos prezumpcijos.
- 230 Pirma, negalima pritarti *Compagnie*, kai ji teigia, kad *Saint-Gobain* savarankiškumą patvirtina *Saint-Gobain* grupės decentralizuotas valdymas ir aplinkybė, jog *Compagnie* yra tik vadovaujanti bendrovė, kuri nėra atsakinga už veiklą ir nedalyvauja valdant savo dukterinių bendrovių veiklą.
- 231 Iš tiesų *Compagnie* visų pirma tvirtina, kad jos „etikos kodekse“ įtvirtinti tik bendrieji principai, neturintys sąsajos su dukterinių bendrovių komercine politika, ir teigia, kad, nors ji nustato *Saint-Gobain* grupės bendrąją strategiją, tačiau veiklos centrams palieka laisvę nustatyti ir įgyvendinti savo komercinę politiką. Vis dėlto konstatuotina, kad *Compagnie* nepateikė nei savo „etikos kodekso“, nei kokio nors šiuos teiginius patvirtinančio dokumento.
- 232 Be to, bendrovių grupės atveju holdingo bendrovės paskirtis – sujungti įvairiose bendrovėse turimas akcijas, o funkcija – užtikrinti valdymo vientisumą (šiuo klausimu žr. 2008 m. spalio 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Schunk ir Schunk Kohlenstoff-Technik / Komisija*, T-69/04, Rink. p. II-2567, 63 punktą ir 2012 m. birželio 29 d. Bendrojo Teismo sprendimo *E.ON Ruhrgas ir E.ON / Komisija*, T-360/09, 283 punktą). Todėl nesant įrodymų, kad taip nėra šiuo atveju, reikia pripažinti, jog *Compagnie* ir *Saint-Gobain Glass France* siejantys ryšiai reiškia, kad pažeidimo darymo laikotarpiu *Compagnie* darė lemiamą įtaką savo dukterinės bendrovės veiksmams koordinuodama, be kita ko, finansines investicijas *Saint-Gobain* grupėje (pagal analogiją žr. 2011 m. gegužės 17 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Elf Aquitaine / Komisija*, T-299/08, Rink. p. II-2149, 99 punktą). Taip pat šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, pirma, *Compagnie* savo dukterinėms bendrovėms nustato

bendruosius pelno tikslus, užtikrina šių bendrovių finansinę pusiausvyrą ir reputaciją bei prisideda prie jų vykdomų investicijų finansavimo ir, antra, remiantis pačios *Compagnie* pateiktais skaičiais, beveik pusė jos darbuotojų tvarko finansų reikalus.

- 233 Kalbant apie įvairių *Compagnie* veiklos sričių vidinį paskirstymą įvairiems skyriams ar departamentams, turintį decentralizuoto valdymo požymių, tai yra normalus reiškinys tokiose bendrovių grupėse, kokias vadovauja *Compagnie*, taigi, tai taip pat negali paneigti prezumpcijos, kad *Compagnie* ir *Saint-Gobain* sudarė vieną įmonę, kaip tai suprantama pagal EB 81 straipsnį (šiuo klausimu žr. 232 punkte minėto 2011 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Elf Aquitaine* / Komisija 99 punktą).
- 234 Antra, negalima pritarti *Compagnie* teiginiui, kad, viena vertus, *Saint-Gobain Glass France* visuomet savarankiškai nustatydavo savo komercinę strategiją, nes *Compagnie* niekuomet nepriėmė ir nepatvirtino jos veiklos veiksmų plano ir biudžeto ir *Saint-Gobain Glass France* praktiškai turėjo galimybę veikti rinkoje savarankiškai ir, kita vertus, *Saint-Gobain Glass France* buvo visiškai finansiškai savarankiška, nes *Compagnie* vykdė labai bendro pobūdžio jos kontrolę.
- 235 Iš tiesų, reikia pažymėti, kad *Compagnie* nepateikia jokių tokių teiginius patvirtinančių įrodymų, bet, kaip matyti iš 2006 m. spalio 4 d. *Saint-Gobain Glass France* laiško, kurį ji adresavo Komisijai atsakydama į šios prašymą pateikti informacijos, *Compagnie* tvirtino kiekvieno *Saint-Gobain* grupės veiklos centro investicijas ir biudžetą ir nuolat kontroliavo šių įvairių centrų pasiektus rezultatus. Ši aplinkybė patvirtina išvadą, kad *Compagnie* darė lemiamą įtaką savo dukterinės bendrovės veiksmams koordinuodama, be kita ko, finansines investicijas *Saint-Gobain* grupėje (šiuo klausimu žr. 232 punkte minėto 2011 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Elf Aquitaine* / Komisija 102 punktą).
- 236 Bet kuriuo atveju, net jeigu būtų daroma prielaida, kad Stiklo centro vadovybė veiksmų planus tvirtino prireikus prieš juos perduodama *Compagnie*, remiantis tuo negalima daryti išvados, jog *Compagnie* negalėjo jų pakeisti, atmesti ar kontroliuoti, kaip jie taikomi.
- 237 Trečia, *Compagnie* argumentas, kad *Saint-Gobain Glass France* teikė jai informaciją pagal „bottom-up“ (iš apačios į viršų) sistemą ir dėl tokios informacijos perdavimo ji vėliau nedavė nurodymų savo dukterinei bendrovei, nėra reikšmingas. Iš tiesų, net jeigu būtų daroma prielaida, kad taip buvo šiuo atveju, šis dukterinės bendrovės informacijos pateikimo savo patronuojančiajai bendrovei būdas neturi įtakos pastarosios bendrovės galimybei daryti lemiamą įtaką nagrinėjamos dukterinės bendrovės veiksmams rinkoje. Tai, kad šiuo atveju *Compagnie* patvirtino, jog jai buvo pateikta jos dukterinių bendrovių biudžetai ir finansinėse ataskaitose esanti informacija, greičiau atvirkščiai, patvirtina, kad ši patronuojančioji bendrovė galėjo visiškai daryti lemiamą įtaką nagrinėjamos dukterinės bendrovės veiksmams rinkoje tikrindama šios bendrovės pelningumą ir, atsižvelgiant į pasiektus rezultatus, darydama įtaką jos komerciniams strateginiams sprendimams. Šią išvadą patvirtina dar ir tai, kad *Saint-Gobain* grupės Stiklo centro direktorius A. per administracinę procedūrą nurodė, jog jis informuodavo *Compagnie* vykdomąjį generalinį direktorių apie minėtos grupės automobilių stiklo sektoriaus veiklą.
- 238 Ketvirta, reikia taip pat atmesti argumentus, kad, viena, *Compagnie* niekuomet nedalyvavo darant pažeidimą ir net apie jį nežinojo, nes sprendimai dėl pardavimo kainų, konkrečių kvietimų teikti pasiūlymus automobilių gamintojams ir nuolaidų politikos buvo priskiriami vien dukterinių bendrovių, priklausiusių *Saint-Gobain* grupės Stiklo centrui, kompetencijai, ir, kita, iš penkių *Saint-Gobain* grupės veiklos centrų automobilių stiklo rinkos sektorius buvo specifinis ir, be to, tik netiesiogiai susijęs su kitais Stiklo centrui priklausančiais sektoriais.
- 239 Nė vienas iš šių argumentų iš tiesų neįrodo, kad *Saint-Gobain Glass France* savo komercinę politiką rinkoje nustatė savarankiškai.

- 240 Pirmiausia reikia priminti, kad, kaip matyti iš nusistovėjusios teismo praktikos, Komisija gali sprendimą, kuriuo skiriamos baudos, adresuoti bendrovių grupės patronuojančiajai bendrovei ne dėl to, kad patronuojančioji bendrovė kurstė dukterinę bendrovę padaryti pažeidimą, ir juo labiau ne dėl to, kad patronuojančioji bendrovė dalyvavo darant minėtą pažeidimą, o dėl to, kad jos sudaro vieną įmonę (210 punkte minėto 2007 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija* 58 punktas; šiuo klausimu žr. 2011 m. lapkričio 16 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Groupe Gascogne / Komisija*, T-72/06, neskelbiamo Rinkinyje, 74 punktą). Taigi tai, kad tarp patronuojančiosios bendrovės ir jos dukterinės bendrovės egzistuoja organizaciniai, ekonominiai ir teisiniai ryšiai, gali įrodyti pirmosios įtaką antrosios strategijai ir todėl pateisinti jų laikymą vienu ekonominiu vienetu (210 punkte minėto 2007 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija* 83 punktas).
- 241 Toliau aplinkybė, kad *Saint-Gobain Glass France* veikla, susijusi su ginčijamu sprendimu, apėmė tik vieną iš daugelio rinkų, kuriose veikia *Saint-Gobain* grupė, šiuo atveju nėra reikšminga. Iš tiesų nėra neįprasta, kad tokios bendrovių grupės, kokiai vadovauja *Compagnie*, dalyvauja keliose rinkose ir atsakomybę už veiklą šiose rinkose perleidžia įvairioms dukterinėms bendrovėms ar jų grupėms, tačiau tokia aplinkybė nekliudo vadovaujančiai bendrovei daryti lemiamą įtaką įvairių savo dukterinių bendrovių komercinei politikai.
- 242 Todėl reikia atmesti *Compagnie* argumentą, kad Komisija iš esmės neteisingai nusprendė, jog per tyrimą jai pateikti įrodymai neleido nustatyti, kad *Compagnie* nedarė lemiamos įtakos *Saint-Gobain Glass France* komercinei politikai.
- 243 Kaltinimas, kad Komisijos nustatyta įrodinėjimo pareiga paneigti prezumpciją nagrinėjamu atveju reikštų, jog lemiamos įtakos darymo prezumpcija tampa nenuginčijama, negali būti priimtas. Remiantis šio sprendimo 213–215 punktuose minėta teismo praktika, *Compagnie* iš tiesų neprivalėjo pateikti įrodymų, kad nesikišo į savo dukterinės bendrovės valdymą, tačiau tik turėjo pateikti pakankamai įrodymų, galinčių patvirtinti, kad dukterinė bendrovė nagrinėjamoje rinkoje veikė savarankiškai (šiuo klausimu žr. 232 punkte minėto 2011 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Elf Aquitaine / Komisija* 120 punktą). Vien aplinkybė, kad konkrečiu atveju tam tikras subjektas nepateikia įrodymų, galinčių paneigti faktinio lemiamos įtakos darymo prezumpciją, nereiškia, kad minėtos prezumpcijos apskritai neįmanoma nuginčyti (213 punkte minėto 2011 m. rugsėjo 29 d. Sprendimo *Elf Aquitaine / Komisija* 65 ir 66 punktai).
- 244 Taigi, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia pripažinti ir tai, kad ginčijamame sprendime Komisijos išdėstytas požiūris į *Compagnie* duomenis, pateiktus siekiant paneigti jos atžvilgiu šioje byloje daromą prezumpciją, neturi *probatio diabolica* požymių, jei atsižvelgtume į jį kaip į visumą.
- 245 Kalbant apie įvairias *Compagnie* daromas nuorodas į tam tikrus Komisijos anksčiau priimtus sprendimus, kuriuose Komisija patronuojančiosioms bendrovėms neinkriminavo joms visiškai priklausančių dukterinių bendrovių neteisėtų veiksmų, pakanka priminti, kad Komisijos sprendimų priėmimo praktika savaime nėra teisinis pagrindas skirti baudas už konkurencijos taisyklių pažeidimą, nes tas teisinis pagrindas nustatytas tik Reglamente Nr. 1/2003, kuris taikomas atsižvelgiant į gaires, ir kad Komisija nėra saistoma ankstesnių vertinimų (šiuo klausimu žr. 2009 m. kovo 19 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Archer Daniels Midland / Komisija*, C-510/06 P, Rink. p. I-1843, 82 punktą ir 118 punkte minėto Sprendimo *Erste Group Bank ir kt. / Komisija* 123 punktą).
- 246 Nagrinėjant ginčijamo sprendimo teisėtumą neturi reikšmės ir tai, kad kitose teisinėse sistemose taikomos skirtingos konkurencijos teisės pažeidimų inkriminavimo taisyklės.
- 247 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad kaltinimui, susijusiam su teisės klaida *Compagnie* priskiriant atsakomybę už *Saint-Gobain Glass France* neteisėtus veiksmus, negalima pritarti.

248 Kadangi Komisija teisingai nusprendė, kad *Compagnie* ir *Saint-Gobain Glass France* sudarė vieną įmonę, kaip tai suprantama pagal EB 81 straipsnį, reikia taip pat atmesti kaip nereikšmingą *Compagnie* argumentą, kad lemiamos įtakos darymo prezumpcija, kuria Komisija pasinaudojo ginčijamame sprendime ir kurią 181 punkte minėtame 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendime *Akzo Nobel ir kt. / Komisija* Teisingumo Teismas pripažino iš principo teisėta, iš esmės prieštarauja bausmių individualizavimo principui. Be to, *Compagnie* kaltinimui, susijusiam su Pagrindinių teisių chartijos 48 straipsnyje ir EŽTK 6 straipsnyje įtvirtinto nekaltumo prezumpcijos principo pažeidimu, negalima pritarti net darant prielaidą, kad jis yra priimtinas, nors buvo pateiktas tik papildomose pastabose (šiuo klausimu žr. 2011 m. lapkričio 16 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Álvarez / Komisija*, T-78/06, neskelbiamo Rinkinyje, 31–41 punktus).

249 Galiausiai, atsižvelgiant į šio sprendimo 247 punkte padarytą išvadą reikia atmesti kaip nepagrįstą kaltinimą, susijusį su piktnaudžiavimu įgaliojimais tiek, kiek *Saint-Gobain* neteisėtų veiksmų inkriminavimas *Compagnie* buvo grindžiamas tik Komisijos siekiu skirti šiai bendrovei baudą, viršijančią Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje nurodytą maksimalią 10 % ribą.

250 Todėl šis ieškinio pagrindas yra nepagrįstas ir turi būti atmestas.

5. Dėl penktojo ieškinio pagrindo, susijusio su bausmių netaikymo atgaline data ir teisėtų lūkesčių principų pažeidimu

251 Šis pagrindas iš esmės sutampa su vienu iš *Compagnie* byloje T-73/09 pateiktų pagrindų. Todėl juos reikia nagrinėti kartu.

a) Šalių argumentai

252 *Saint-Gobain* ir *Compagnie* teigia, kad ginčijamu sprendimu pažeidžiamas EŽTK 7 straipsnyje ir Pagrindinių teisių chartijos 49 straipsnyje įtvirtintas bausmių netaikymo atgaline data principas, taip pat teisėtų lūkesčių principas, nes Komisija taiko 2006 m. gaires, nors jos buvo priimtose po to, kai nagrinėjamas pažeidimas buvo baigtas daryti. Dėl šio retroaktyvaus gairių taikymo baudų dydis, kuris tuo metu, kai klostėsi faktinės aplinkybės, galėjo būti numatytas remiantis Baudų, skiriamų pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį ir [AP] 65 straipsnio 5 dalį, nustatymo metodo gairėmis (OL C 9, 1998, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 171; toliau – 1998 m. gairės), gerokai išaugo.

253 Pagal teismo praktiką remiantis bausmių netaikymo atgaline data principu draudžiama atgaline data taikyti naują pažeidimą įtvirtinančios normos aiškinimą, kuriuo sugriežtinamos skiriamos baudos, jei tokio naujo aiškinimo nebuvo galima protingai numatyti, kai buvo daromas pažeidimas, ir jei jis nebūtinas siekiant užtikrinti Sąjungos konkurencijos politikos įgyvendinimą. Abi šios sąlygos įvykdytos šiuo atveju. Pirma, kadangi pradėjus taikyti 2006 m. gaires skiriamų baudų lygis neturi nieko bendro su anksčiau skirtų baudų lygiu, reikėtų pripažinti, kad minėtų gairių taikymo nulemtų pokyčių nebuvo galima protingai numatyti. Taip yra ypač dėl pažeidimo trukmei teikiamos svarbos apskaičiuojant baudą pagal 2006 m. gaires – jai teikiama gerokai didesnė svarba nei pagal 1998 m. gaires. Antra, labai didelis Komisijos skiriamų baudų taikant 2006 m. gaires lygis nebūtinas siekiant užtikrinti Sąjungos konkurencijos politikos įgyvendinimą.

254 *Compagnie* nuomone, net jeigu reikėtų pripažinti, kad Komisija nagrinėjamu atveju taikė Reglamentą Nr. 17, atrodo, Komisijos 1998 m. gairėse aiškiai nustatytas elgesio modelis 2006 m. gairėse buvo pakeistas taip, kad jis sugriežtėjo. Todėl 2006 m. gairės galėtų būti taikomos tik po jų paskelbimo susiklosčiusioms aplinkybėms.

- 255 Šių išvadų nepaneigia 116 punkte minėtas Sprendimas *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija*, nes tame sprendime Teisingumo Teismas sprendė tik dėl 1998 m. gairių taikymo atgaline data. Taigi tas sprendimas susijęs su gairių taikymu faktinėms aplinkybėms, kurios klostėsi tuo metu, kai tos gairės dar nebuvo paskelbtos. Iš to matyti, kad, priešingai nei situacijos, dėl kurios kilo šis ginčas, atveju, anoje byloje nagrinėtas pažeidimas buvo padarytas laikotarpiu, kuriam buvo būdingas didelis teisinis nesaugumas, susijęs su baudų apskaičiavimu, ir per kurį atitinkamos įmonės dėl to negalėjo įgyti jokių teisėtų lūkesčių šiuo atžvilgiu. Šioje byloje, atvirkščiai, įmonės, kurioms skirtas ginčijamas sprendimas, visiškai pagrįstai tikėjosi, kad už savo veiksmus ateityje bus baudžiamos pagal 1998 m. gaires, juo labiau, kad 116 punkte minėtame Sprendime *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija* Teisingumo Teismas pripažino, jog šios gairės yra norminio pobūdžio.
- 256 *Compagnie* taip pat nurodo už Sąjungos konkurencijos politiką atsakingų Europos Komisijos narių iki 2006 m. pasakytas įvairias kalbas, iš kurių matyti, kad naujų gairių baudų apskaičiavimo srityje priėmimo nebuvo galima numatyti klostantis ginčijamoms faktinėms aplinkybėms.
- 257 *Saint-Gobain* ir *Compagnie* manymu, darytina išvada, kad bauda turėjo būti apskaičiuota pagal 1998 m. gaires.
- 258 Komisija primena, kad už EB 81 straipsnyje įtvirtintų konkurencijos taisyklių pažeidimą skiriamų baudų teisinis pagrindas yra Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnis, o 2006 m. gairėse tik nurodomas metodas, pagal kurį šios baudos yra apskaičiuojamos. Tiek pagal 1998 m. gaires, tiek pagal 2006 m. gaires baudos turėjo būti apskaičiuojamos atsižvelgiant į pažeidimų sunkumą ir trukmę, kaip numatyta Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnyje. Kadangi 2006 m. gairės atspindi pakoreguotą nepasikeitusios teisės nuostatos taikymo metodą, Komisija mano, kad Teisingumo Teismo motyvai, nurodyti 116 punkte minėtame Sprendime *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija*, taikytini ir šioje byloje. Taip juo labiau yra dėl to, kad Teisingumo Teismas tame sprendime nustatė bendruosius principus, kiek tai susiję su baudų apskaičiavimo gairių taikymo sritimi.
- 259 Nors akivaizdu, kad pagal 2006 m. gaires trukmės kriterijui suteikiama didesnė svarba, Komisijos manymu, šiuos pokyčius buvo galima numatyti, kai buvo daromas pažeidimas, kaip ir aplinkybė, kad ateityje apskaičiuojant baudą gali būti atsižvelgiama į atitinkamų pardavimų vertę, o ne nustatoma fiksuoto dydžio suma. Dar prieš priimant 2006 m. gaires, tam tikrą pirmenybę apskaičiuojant baudą Teisingumo Teismas teikė ne fiksuoto dydžio sumai, o tam, kad būtų atsižvelgta į atitinkamų pardavimų vertę. Be to, Komisijos nuomone, papildoma suma, kuri nuo šiol skiriama siekiant atgrasyti, atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą, jau buvo įtraukiama į 1998 m. gairių galiojimo laikotarpiu taikytą fiksuoto dydžio sumą. Galiausiai *Compagnie* nepagrįstai teigė, kad klostantis ginčijamoms faktinėms aplinkybėms buvo galima numatyti, jog Komisija atsisakys taikyti atgaline data naujas gaires, kurias prireikus ji priims. Iš tikrųjų Komisija primena principą, pagal kurį ji gali pritaikyti gaires atsižvelgdama į poreikius, jeigu tokiu pritaikymu paisoma Reglamente Nr. 1/2003 įtvirtinto teisinio pagrindo.
- 260 Be to, Komisija pažymi, kad, pirma, 1998 m. gairėse visiškai nenurodyta, kad jos taikomos sprendimams dėl pažeidimų, padarytų tada, kai jos buvo pradėtos taikyti, ir, antra, 2006 m. gairėse, nuo kurių negalima nukrypti be pateisinimo, nurodoma, kad jos taikomos visais atvejais, kai pranešimas apie kaltinimus buvo išsiųstas po 2006 m. rugsėjo 1 d. Nagrinėjamu atveju pranešimas apie kaltinimus buvo išsiųstas 2007 m. balandžio 18 d.
- 261 Iš neseniai išplėtos teismo praktikos taip pat matyti, kad 1998 m. gairių tikslas buvo ne baudų dydžio nuspėjamumas, o skaidrumas ir nešališkumas. Toks nuspėjamumas nepageidautinas, nes jis gali pakenkti baudų atgrasomajam poveikiui suteikiant atitinkamoms įmonėms galimybę tiksliai palyginti galimą už pažeidimą joms skirtiną sankciją su nauda, kurią jos galėtų gauti iš tokio pažeidimo.

262 Komisijos manymu, šių išvadų nepaneigia bausmių netaikymo atgaline data principas. Tiesa, bendrąją konkurencijos politiką baudų srityje galinčių pakeisti gairių priėmimas iš esmės gali patekti į šio principo taikymo sritį. Iš to išplaukia, kad šis principas draudžia atgaline data taikyti naujas gaires, nes šiose gairėse įtvirtintos taisyklės negalėjo būti protingai numatytos, kai buvo daromas pažeidimas. Vis dėlto Komisija pažymi, kad vien aplinkybė, jog pagal 2006 m. gaires gali būti skiriamos didesnės baudos nei tos, kurios buvo skiriamos pagal 1998 m. gaires, negali lemti netaikymo atgaline data principo pažeidimo, nes, pirma, skirtingose bylose skirtų baudų palyginimas nėra patikimas metodas šiuo atžvilgiu ir, antra, *Compagnie* ir *Saint-Gobain* negalėjo numatyti tikslaus baudos, kuri joms būtų buvusi paskirta taikant 1998 m. gaires, dydžio.

263 Komisija taip pat nesutinka, kad nagrinėjamoje byloje yra svarbi *Compagnie* pateikta nuoroda į atsakingų už Sąjungos konkurencijos politiką Europos Komisijos narių kalbas, pasakytas pasibaigus pažeidimui. Iš tiesų tokios kalbos ne tik neriboja Komisijos diskrecijos, bet ir visiškai neįrodo, kad 1998 m. gairių korekcijų nebuvo galima protingai numatyti, kai buvo daromas pažeidimas.

b) Bendrojo Teismo vertinimas

264 Šiuo ieškinio pagrindu *Saint-Gobain* ir *Compagnie* iš esmės kaltina Komisiją, kad ši pažeidė teisėtų lūkesčių ir bausmių netaikymo atgaline data principus nagrinėjamu atveju taikydama 2006 m. gaires, nors darant pažeidimą buvo taikytinos 1998 m. gairės. 2006 m. gairių taikymas baudos dydį, palyginti su baudos dydžiu, kurį lemtų 1998 m. gairių taikymas, reikšmingai padidino iš esmės dėl susijusių su pažeidimu prekių pardavimų vertės padidininimo atsižvelgiant į šio pažeidimo trukmę.

265 Šiuo klausimu Bendrasis Teismas pirmiausia pažymi, kad argumentas, jog 2006 m. gairių taikymo nulemtas baudų lygio padidėjimas yra akivaizdžiai neproporcingas, palyginti su Sąjungos konkurencijos politika siekiamu tikslu, iš esmės sutampa su argumentu, nurodytu byloje T-56/09 pateikiant šeštojo pagrindo antrą dalį. Todėl jis nagrinėjamas šio sprendimo 353–391 punktuose.

266 Toliau reikia priminti, kad nagrinėjamu atveju Komisijos skirtos baudos yra reglamentuotos Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnyje, kuris atitinka Reglamento Nr. 17 15 straipsnį, galiojusį, kai buvo daromas pažeidimas. Pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 3 dalį nustatant konkurencijos taisyklės pažeidusioms įmonėms skirtinos baudos dydį reikia atsižvelgti ne tik į pažeidimo sunkumą, bet ir į jo trukmę. Kad nustatytų baudos dydį, Komisija taikė 2006 m. gaires, kurios buvo paskelbtos prieš išsiunčiant ieškovei 2007 m. balandžio 18 d. pranešimą apie kaltinimus.

267 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką baudžiamųjų įstatymų negaliojimo atgaline data principas, įtvirtintas EŽTK 7 straipsnyje, o nuo šiol – ir Pagrindinių teisių chartijos 49 straipsnio 1 dalyje, yra bendrasis Sąjungos teisės principas, kurio turi būti laikomasi skiriant baudas už konkurencijos taisyklių pažeidimą. Pagal šį principą reikalaujama, kad skirtos bausmės atitiktų tas, kurios buvo numatytos tuo metu, kai buvo daromas pažeidimas (116 punkte minėto Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt.* / Komisija 202 punktą; 120 punkte minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo *LR AF 1998* / Komisija 218–221 punktai ir 2003 m. liepos 9 d. Sprendimo *Archer Daniels Midland ir Archer Daniels Midland Ingredients* / Komisija, T-224/00, Rink. p. II-2597, 39 punktą).

268 Pagal EŽTK 7 straipsnio 1 dalį, kuri turi būti aiškinama ir taikoma taip, kad būtų užtikrinama veiksminga apsauga nuo šališkų persekiojimo procedūrų, nuosprendžių ir bausmių (žr. 1995 m. lapkričio 22 d. EŽTT sprendimo *S. W. / Jungtinė Karalystė*, A serija Nr. 335–B, 35 punktą), reikalaujama patikrinti, ar kaltinamojo veiksmų, dėl kurių jis buvo persekiojimas ir nuteistas, atlikimo momentu buvo atsakomybė už šiuos veiksmus nustatanti teisės nuostata ir ar paskirta bausmė nebuvo viršytos šioje nuostatoje nustatytos ribos (žr. EŽTT 2000 m. birželio 22 d. sprendimo *Coëme ir kt.* / Belgija, *Recueil des arrêts et décisions 2000-VII*, 145 punktą; 2006 m. kovo 29 d. Sprendimo *Achour* / Prancūzija, *Recueil des arrêts et décisions 2006-IV*, 43 punktą ir 2009 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Gurguchiani* / Ispanija, Nr. 16012/06, 30 punktą).

- 269 Be to, gairės gali turėti teisinių pasekmių. Šias teises pasekmes lemia ne gairių norminis pobūdis, o tai, kad jas priėmė ir paskelbė Komisija. Priimdama ir paskelbdama šias gaires Komisija apriboja savo diskreciją ir negali nuo jų nukrypti, nes priešingu atveju jai gali būti skirta sankcija už bendrųjų teisės principų, pavyzdžiui, vienodo požiūrio, teisėtų lūkesčių apsaugos ir teisinio saugumo, pažeidimą (šiuo klausimu žr. 116 punkte minėto Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija* 209–212 punktus).
- 270 Kadangi gairės yra konkurencijos politikos priemonė, remiantis Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje dėl EŽTK 7 straipsnio 1 dalies pateiktu nauju pažeidimą įtvirtinančios nuostatos išaiškinimu, jos patenka į netaikymo atgaline data principo taikymo sritį (žr. EŽTT 1995 m. lapkričio 22 d. sprendimo *S. W. ir C. R. / Jungtinė Karalystė*, A serija Nr. 335-B ir 335-C, 34–36 punktus ir 32–34 punktus; 1996 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *Cantoni / Prancūzija, Recueil des arrêts et décisions 1996-V*, 29–32 punktus ir 268 punkte minėto Sprendimo *Coëme ir kt. / Belgija* 145 punktą). Pagal šią teismo praktiką ši nuostata gali būti pažeista pateikus teismo aiškinimą, kurio rezultato nebuvo galima protingai numatyti pažeidimo padarymo metu, atsižvelgiant visų pirma į aiškinimą, kuriuo tuo metu vadovautasi su atitinkama teisės nuostata susijusioje teismo praktikoje.
- 271 Vis dėlto nuspėjamumo sąvoka labai priklauso nuo nagrinėjamos nuostatos teksto turinio, nuo ja reglamentuojamos srities ir nuo adresatų skaičiaus bei jų statuso. Įstatymo nuspėjamumo reikalavimas neprieštarauja tam, kad suinteresuotasis asmuo būtų priverstas pasinaudoti specialisto patarimais, siekdamas susiklosčiusiomis aplinkybėmis tinkamai įvertinti pasekmes, kurių gali atsirasti dėl tam tikro veiksmo. Tai visų pirma taikytina verslininkams, kurie pripratę vykdydami savo veiklą elgtis labai atsargiai ir iš kurių galima tikėtis, kad jie ypač rūpestingai vertina savo veiklos riziką (116 punkte minėto Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija* 215–223 punktai; 2006 m. rugsėjo 27 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Archer Daniels Midland / Komisija*, T-59/02, Rink. p. II-3627, 44 punktas; žr. 270 punkte minėto EŽTT sprendimo *Cantoni / Prancūzija* 35 punktą ir 2009 m. sausio 20 d. EŽTT sprendimo *Sud Fondi Srl ir kt. / Italija*, Nr. 75909/01, 109 punktą).
- 272 Be to, EŽTK 7 straipsnio 1 dalimi suteikiamos garantijos negali būti aiškinamos kaip draudžiančios laispsnišką baudžiamosios atsakomybės taisyklių aiškinimą, visų pirma siekiant prisitaikyti prie pasikeitusių aplinkybių, su sąlyga, kad aiškinimo rezultatas neprieštarauja pažeidimo esmei ir jį galima protingai numatyti (žr. 2007 m. liepos 12 d. EŽTT sprendimo *Jorgic / Vokietija, Recueil des arrêts et décisions 2007-III*, 101 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 273 Todėl, atsižvelgiant į šiuos teismo praktikos priminimus, nagrinėjant, ar šioje byloje buvo paisoma netaikymo atgaline data principo, reikia patikrinti, ar priėmus 2006 m. gaires padaryti baudos apskaičiavimo metodo pakeitimai galėjo būti protingai numatyti pažeidimų darymo metu (šiuo klausimu žr. 116 punkte minėto Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija* 224 punktą).
- 274 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagrindinis 2006 m. gairių priėmimo motyvas, remiantis iš ankstesnės praktikos padarytomis išvadomis, buvo pakeisti persekiojimo už EB 81 ir 82 straipsnių pažeidimus politiką, kad būtų užtikrintas už juos skiriamų baudų pakankamas atgrasomasis poveikis. Šio tikslo, be kita ko, siekiama trimis pagrindinėmis naujovėmis: pirma, vietoj baudų tarififikacijos sistemos daroma nuoroda į susijusių su pažeidimu prekių pardavimų vertę, kuria remiamasi nustatant baudas, antra, papildoma suma įtraukiama į bazinį baudos dydį siekiant atgrasyti įmones dalyvauti darant sunkiausius konkurencijos teisės pažeidimus ir, trečia, apskaičiuojant baudą didesnė svarba suteikiama pažeidimo trukmei.
- 275 Dėl pastarojo aspekto Komisija teigia, kad, atsižvelgiant į pažeidimo trukmės poveikį, neišvengiamai daromą galimoms pažeidimo pasekmėms rinkoje, svarbu, kad bauda taip pat atspindėtų metų, kuriais įmonė dalyvavo darant pažeidimą, skaičių. Su pažeidimu susijusių pardavimų vertės padidinimas, atsižvelgiant į dalyvavimo darant pažeidimą trukmę, turi padėti nustatyti baudos dydį, parodantį ne tik ekonominę minėto pažeidimo svarbą, bet ir santykinę kiekvienos darant jį dalyvavusios įmonės reikšmę.

- 276 Kaip matyti iš nusistovėjusios teismo praktikos, jau ir tuomet, kai susikūrė ginčijamas kartelis, aplinkybė, kad anksčiau Komisija tam tikros rūšies pažeidimams taikė tam tikro dydžio baudas, neatima iš jos galimybės net labai padidinti šį dydį, laikantis Reglamente Nr. 17 ir Reglamente Nr. 1/2003 nustatytų ribų, jeigu tai būtina siekiant užtikrinti Sąjungos konkurencijos politikos įgyvendinimą. Norint veiksmingai taikyti Sąjungos konkurencijos taisykles, būtina, kad Komisija galėtų bet kada baudų dydį pritaikyti prie šios politikos poreikių (šiuo klausimu žr. 77 punkte minėto Sprendimo *Musique Diffusion française ir kt. / Komisija* 109 punktą; 135 punkte minėto 2003 m. spalio 2 d. Sprendimo *Aristrain / Komisija* 81 punktą ir 116 punkte minėto Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija* 227 punktą). Ši diskrecija pateisinama visų pirma aplinkybe, kad, jei baudos dydis būtų nustatomas pritaikius paprasčiausią aritmetinę formulę, įmonės galėtų nuspėti galimą sankciją ir palyginti ją su nauda, kurią gautų iš konkurencijos teisės normų pažeidimo (150 punkte minėto Sprendimo *BPB / Komisija* 336 punktas).
- 277 Iš to išplaukia, kad įmonės, dėl kurių buvo pradėta administracinė procedūra, per kurią gali būti skirta bauda, negali turėti teisėtų lūkesčių, jog Komisija neviršys anksčiau skirtų baudų dydžio arba taikys tam tikrą baudų apskaičiavimo metodą (116 punkte minėto Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija* 228 punktas). Tai galioja ir tuomet, kai baudų dydžio padidinimą lemia tokių visuotinai taikomų elgesio taisyklių, kokios yra 2006 m. gairės, taikymas konkrečiais atvejais (pagal analogiją žr. 116 punkte minėto Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija* 229 ir 230 punktus ir 245 punkte minėto 2009 m. kovo 19 d. Sprendimo *Archer Daniels Midland / Komisija* 59 punktą).
- 278 Šios išvados negali paneigti *Compagnie* argumentas, kad „įsipareigojimo laikytis konkurencijos teisės strategija reiškia <...> investicijas, kurių dydis visų pirma nulemtas numatomo sankcijų dydžio“, o tai, *Compagnie* manymu, turėtų paskatinti Bendrąjį Teismą nagrinėjant šį pagrindą atsižvelgti į ypatingas pastangas, kurias ji teigia turėjusi dėti įgyvendindama minėtoje konkurencijos teisėje nustatytas taisykles. Iš tikrųjų šiam argumentui negalima pritarti, nes Sąjungos konkurencijos taisyklės nėra pridėtinės, todėl įmonė negali veiksmingai remtis išlaidomis, kurios jai tenka dėl pareigos įgyvendinti šias taisykles.
- 279 Priešingai, nei teigia *Compagnie*, taip pat nesvarbu, kad pritaikius 2006 m. gaires vidutinis baudų dydis buvo padidintas pasibaigus laikotarpiui, kai buvo taikomos kitos visuotinai taikytinos elgesio taisyklės.
- 280 Iš tiesų, pirma, šio padidinimo negalima laikyti savaime neteisėtu pagal netaikymo atgaline data ir teisėtų lūkesčių principus, nes juo nėra peržengiamos Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 ir 3 dalyse įtvirtinto teisinio reglamentavimo ribos, kurias išaiškino Sąjungos teismas (pagal analogiją žr. 2012 m. vasario 2 d. Bendrojo Teismo sprendimo *EI du Pont de Nemours ir kt. / Komisija*, T-76/08, 126 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką ir 2012 m. vasario 2 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Dow Chemical / Komisija*, T-77/08, 141 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Pagal 2006 m. gairių 32 punktą taikant šiose gairėse nustatytą naują apskaičiavimo metodą nepažeidžiama Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta taisyklė, pagal kurią skiriamos baudos bet kuriuo atveju negali viršyti 10 % darant pažeidimą dalyvavusios įmonės ar įmonių asociacijos bendros apyvartos praėjusiais ūkiniais metais. Be to, 2006 m. gairėse numatyta, kad bauda apskaičiuojama atsižvelgiant į nagrinėjamo pažeidimo sunkumą ir trukmę, o tai atspindi Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą taisyklę.
- 281 Antra, atsižvelgiant į šio sprendimo 276 ir 277 punktuose minėtus principus, ir, priešingai, nei teigia *Compagnie*, nei aplinkybė, kad 1998 m. gairės 2003 m. sausio mėn. galėjo būti taikomos visoje EEE, nei už Sąjungos konkurencijos politiką atsakingų Komisijos narių pasakytos kalbos 2003 ir 2005 m. negalėjo ūkio subjektams sukelti teisėtų lūkesčių, kad ateityje tos pačios gairės nebus pakeistos.

282 Galiausiai, trečia, neginčijama, kad Komisija nagrinėjamu atveju taikė 2006 m. gairių 38 punkte įtvirtintą elgesio taisyklę, pagal kurią minėtos gairės taikomos visose bylose, dėl kurių pranešimas apie kaltinimus buvo pateiktas po 2006 m. rugsėjo 1 d. Todėl negalima pritarti *Compagnie*, kai ji teigia turėjusi teisėtų lūkesčių, kad šioje byloje Komisija atmes galimybę taikyti 2006 m. gairėse nustatytą apskaičiavimo metodą.

283 Taigi iš šio sprendimo 274–282 punktuose pateiktų argumentų matyti, kad tuo metu, kai buvo daromi pažeidimai, tokie apdairūs ūkio subjektai, kokie yra *Saint-Gobain* ir *Compagnie*, galėjo protingai numatyti, kad priėmus 2006 m. gaires padidės už EB 81 straipsnio pažeidimus įmonėms skiriamų baudų vidutinis dydis. Darytina išvada, kad negali būti pritariama minėtoms bendrovėms, kai jos kaltina Komisiją tuo, kad ji nagrinėjamu atveju taikė 2006 m. gaires ir taip pažeidė bausmių netaikymo atgaline data ir teisėtų lūkesčių principus, nes dėl to buvo skirta didesnė bauda nei ta, kuri būtų buvusi skirta taikant 1998 m. gaires. Dėl tų pačių priežasčių 2006 m. gairėse Komisija neturėjo papildomai nurodyti, kad padidinti baudų dydį yra būtina siekiant užtikrinti Sąjungos konkurencijos politikos įgyvendinimą (pagal analogiją žr. 148 punkte minėto Sprendimo *Schindler Holding ir kt. / Komisija* 128 punktą).

284 Todėl penktąjį ieškinio pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

6. Dėl šeštojo ieškinio pagrindo, susijusio su pernelyg didele bauda

285 *Saint-Gobain* ieškinio šeštąjį, septintąjį ir aštuntąjį pagrindus reikia suprasti kaip to paties pagrindo, susijusio su pernelyg didele bauda, tris dalis. Pirmiausia reikia išnagrinėti kaltinimą, susijusį su Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio neteisingu taikymu, kiek tai susiję su atsižvelgimu į recidyvą kaip sunkinančią aplinkybę, ir su motyvų nenurodymu. Paskui bus nagrinėjami kaltinimai, susiję su baudos neproporcingumu ir nepakankamu Komisijos atsižvelgimu į tai, kad *Saint-Gobain* neginčijo faktinių aplinkybių tikrumo.

a) Dėl pirmos dalies, susijusios su Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio neteisingu taikymu, kiek tai susiję su atsižvelgimu į recidyvą kaip sunkinančią aplinkybę, proporcingumo principo pažeidimu ir motyvų nenurodymu

286 Ši pirma dalis iš esmės sutampa su vienu iš *Compagnie* nurodytų pagrindų byloje T-73/09. Todėl reikia juos išnagrinėti kartu.

Šalių argumentai

287 *Saint-Gobain* ir *Compagnie* teigia, kad, atsižvelgiant į 1984 m. liepos 23 d. Komisijos sprendimą 84/388/EEB dėl procedūros pagal [EB 81] straipsnį (IV/30.988 – Susitarimai ir suderinti veiksmai lakštinio stiklo sektoriuje Beniliukso valstybėse) (OL L 212, p. 13) (toliau – Lakštinio stiklo (Beniliuksas) sprendimas) ir 1988 m. gruodžio 7 d. Komisijos sprendimą 89/93/EEB dėl procedūros pagal [EB 81 ir 82] straipsnius (IV/31.906 – Lakštinis stiklas) (OL L 33, 1989, p. 44) (toliau – Lakštinio stiklo (Italija) sprendimas), nagrinėdama sunkinančias aplinkybes, Komisija šiuo atveju neteisingai taikė taisykles, susijusias su Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnyje įtvirtintu recidyvu.

288 Pirmiausia *Compagnie* pažymi, kad taikant 2006 m. gaires šiuo atžvilgiu buvo pažeisti teisėtų lūkesčių ir netaikymo atgaline data principai, nes klostantis ginčijamoms faktinėms aplinkybėms šios gairės nebuvo nei priimtoms, nei paskelbtos.

289 Be to, pagal Sąjungos konkurencijos taisyklių pažeidimų inkriminavimą įmonėms reglamentuojančius principus draudžiama atsižvelgti į šiuos sprendimus, kiek tai susiję su *Saint-Gobain* skirtos baudos apskaičiavimu. Iš tiesų *Saint-Gobain* nebuvo nė vieno iš šių sprendimų adresatė ir, be to, ji visiškai nevadovavo įmonėms šių sprendimų adresatėms. Net jeigu reikėtų neteisingai manyti, kad

Saint-Gobain grupė sudaro vieną įmonę, Komisija suklydo visus grupės veiksmus priskirdama bendrovėms, kurios šiai grupei nevadovauja. Ši išvada juo labiau taikoma Lakštinio stiklo (Italija) sprendimui, nes vienintelė bendrovė šio sprendimo adresatė buvo *Fabbrica Pisana*, o ne *Compagnie*. Atsižvelgus į šį sprendimą taip pat buvo pažeista *Compagnie* teisė į gynybą, nes dėl to, kad *Compagnie* nebuvo šio sprendimo adresatė, ji prieš priimant minėtą sprendimą negalėjo pateikti pastabų nei dėl veiksmų, dėl kurių kaltinama jos dukterinė bendrovė, nei dėl savo atsakomybės. Be to, aplinkybė, kad šis sprendimas buvo skirtas tik *Fabbrica Pisana*, įrodo, jog *Compagnie*, kuri buvo *Fabbrica Pisana* patronuojančioji bendrovė, nedarė lemiamos įtakos šios bendrovės komercinei politikai.

290 Be to, ši ginčijamo sprendimo dalis nėra motyvuota, nes Komisija atsižvelgė į abu nagrinėjamus sprendimus kaip į *Saint-Gobain* padaryto pažeidimo sunkinančias aplinkybes, tačiau nepateikė įrodymų, dėl kurių seserinių bendrovių ir *Compagnie* veiksmai galėtų būti priskirti *Saint-Gobain*.

291 Be to, *Saint-Gobain* ir *Compagnie* mano, kad nustatydamą recidyvą Komisija nepagrįstai atsižvelgė į Lakštinio stiklo (Beniliuksas) sprendimą, nors jis buvo priimtas 1984 m. Šiuo atžvilgiu keturiolikos metų laikotarpis nuo 1984 m. iki pažeidimo pradžios nagrinėjamu atveju iš tikrųjų yra pernelyg ilgas.

292 Bet kuriuo atveju *Compagnie* teigia, kad net jeigu į Lakštinio stiklo (Beniliuksas) sprendimą galėjo būti atsižvelgta kaip į recidyvą, reikėtų pripažinti, kad kartu ir solidariai su *Saint-Gobain* skirtos baudos dydžio padidėjimas 60 % yra neproporcingas, atsižvelgiant ne tik į aplinkybę, kad šis sprendimas seniai priimtas, bet ir aplinkybę, kad tai vienintelis recidyvas, kuris jai galėtų būti taikomas. Todėl siekiant laikytis Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje įtvirtintų principų Bendrasis Teismas šioje byloje turėtų pasinaudoti bent jau savo neribota jurisdikcija ir sankciją sušvelninti taip, kad ji adekvačiau atspindėtų pažeidimo sunkumą. *Saint-Gobain* Bendrojo Teismo taip pat prašo, kad jis pasinaudotų savo neribota jurisdikcija ir sumažintų baudą iki tinkamo dydžio.

293 Komisija nesutinka su šiais argumentais. Ji pirmiausia primena, kad nagrinėjamu atveju taisyklių, susijusių su 2006 m. gairėse įtvirtintu recidyvu, taikymas buvo pateisinamas, o net jei nepateisinamas, bet kuriuo atveju recidyvas buvo viena iš sunkinančių aplinkybių, kurias Komisija galėjo taikyti pagal 1998 m. gaires.

294 Toliau reikėtų atsižvelgti į tai, kad *Saint-Gobain* ir *Compagnie* priklauso tai pačiai įmonei ir kad *Compagnie* vykdo veiksmingą kiekvienos savo dukterinės bendrovės kontrolę.

295 Dėl Lakštinio stiklo (Italija) sprendimo Komisija teigia turėjusi galimybę atsisakyti jį skirti *Compagnie*, tačiau šis atsisakymas nėra įrodymas, kad dukterinė bendrovė *Fabbrica Pisana* yra nuo jos nepriklausoma. Atvirkščiai, *Compagnie* neginčijo, kad klostantis faktinėms aplinkybėms, dėl kurių buvo priimtas tas sprendimas, *Fabbrica Pisana* buvo visiškai jai priklausanti bendrovė. Iš to matyti, kad, neįrodžius priešingai, *Fabbrica Pisana* neveikė savarankiškai rinkoje, todėl panorėjusi Komisija toje byloje galėjo skirti *Compagnie* baudą. Taigi Komisija mano, kad teisingai atsižvelgė į nagrinėjamą sprendimą siekdama ginčijamame sprendime konstatuoti iš *Saint-Gobain* ir *Compagnie* sudarytos įmonės recidyvą.

296 Dėl *Compagnie* skirto Lakštinio stiklo (Beniliuksas) sprendimo Komisija teigia, kad pagal 2007 m. vasario 8 d. Teisingumo Teismo sprendimą *Groupe Danone / Komisija* (C-3/06 P, Rink. p. I-1331) recidyvo konstatavimas ir jo specifinių ypatumų vertinimas priklauso jos diskrecijai nustatyti baudų dydį, todėl ji negali būti saistoma galimo tokiam konstatavimui taikomo senaties termino. Iš to darytina išvada, kad Komisija turėjo tam tikrą diskreciją kiekvienu atveju nustatyti požymius, patvirtinančius galimą atitinkamų įmonių polinkį nesilaikyti konkurencijos taisyklių, įskaitant laikotarpį, kuris tęsiasi tarp nagrinėjamų pažeidimų. Net jeigu nereikėtų atsižvelgti į 1988 m. priimtą Lakštinio stiklo (Italija) sprendimą, vis dėlto reikėtų konstatuoti, kad aplinkybė, jog nuo pažeidimą Lakštinio stiklo (Beniliuksas) byloje konstatuojančio sprendimo iki neteisėtų veiksmų pakartojimo praėjo mažiau kaip

keturiolika metų, rodo, kad iš *Compagnie* ir *Saint-Gobain* sudaryta įmonė yra linkusi nesilaikyti konkurencijos teisės. Juo labiau kad ir visi konstatuoti pažeidimai susiję su *Saint-Gobain* grupės Stiklo centru.

297 Be to, ginčijamas sprendimas nėra nemotyvuotas, nes, pirma, Komisija jame išdėstė motyvus, dėl kurių, jos nuomone, *Saint-Gobain* ir *Compagnie* priklauso tai pačiai įmonei, ir, antra, *Compagnie* buvo Lakštinio stiklo (Beniliuksas) sprendimo adresatė ir jai galėjo būti skirtas Lakštinio stiklo (Italija) sprendimas. Šiomis aplinkybėmis *Saint-Gobain* galėjo suprasti, kodėl buvo atsižvelgta į šiuos recidyvo laikotarpius dėl įmonės, kurią ji sudaro su *Compagnie*.

298 Dėl Lakštinio stiklo (Italija) sprendimo teisės į gynybą aspektu pažymėtina, kad jos buvo visiškai paisoma, nes *Compagnie* turėjo galimybę per procedūrą, kurioje priimtas ginčijamas sprendimas, mėginti paneigti nuginčijamą prezumpciją, kuri Komisijai leido nustatyti recidyvą, ir įrodyti, kad *Fabbrica Pisana* buvo atskira įmonė.

299 Galiausiai Komisija mano, kad pateikiant dubliką *Compagnie* nurodytas argumentas, susijęs su tariamu proporcingumo principo pažeidimu, yra naujas ieškinio pagrindas, todėl yra nepriimtinas. Bet kuriuo atveju taikydama 60 % padidinimą Komisija nagrinėjamu atveju nustatė gerokai mažesnę baudą, nei 2006 m. gairėse numatytas maksimalus baudos padidininimas, t. y. bazinės baudos padidininimas du kartus. Be to, Bendrajam Teismui suteikta galimybė patikrinti baudos proporcingumą rodo, kad jo vykdoma kontrolė atitinka Pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintus reikalavimus.

Bendrojo Teismo vertinimas

– Dėl Pagrindinių teisių chartija grindžiamų ir *Compagnie* papildomose pastabose pateiktų argumentų priimtinumą

300 Pirmiausia reikia įvertinti *Compagnie* papildomose pastabose grindžiant šį ieškinio pagrindą pateikto argumento, susijusio su Pagrindinių teisių chartijos 49 straipsnio 3 dalyje įtvirtintu baudos proporcingumo principu, priimtinumą.

301 Šiuo atžvilgiu iš susijusių Procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies c punkto ir 48 straipsnio 2 dalies nuostatų matyti, kad, pirma, ieškinyje turi būti nurodytas bylos dalykas ir teisinių pagrindų, kuriais remiamasi, santrauka ir, antra, vykstant procesui negalima pateikti naujų ieškinio pagrindų, išskyrus tuos atvejus, kai jie grindžiami teisinėmis arba faktinėmis aplinkybėmis, kurios tapo žinomos vykstant procesui. Tačiau pagrindas, kuriuo išplečiamas anksčiau tiesiogiai ar netiesiogiai ieškinyje nurodytas pagrindas ir kuris yra glaudžiai su juo susijęs, turi būti pripažintas priimtiniu. Analogiškai turi būti vertinamas ir kaltinimas, pateiktas siekiant pagrįsti ieškinio pagrindą (2002 m. kovos 21 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Joyson / Komisija*, T-231/99, Rink. p. II-2085, 156 punktas).

302 Šiuo atveju konstatuotina, kad savo papildomose pastabose darydama nuorodas į Pagrindinių teisių chartijos 49 straipsnio 3 dalyje nustatytą baudos proporcingumo principą *Compagnie* nepateikia jokio naujo pagrindo ar kaltinimo, palyginti su ankstesniais, tik nurodo Pagrindinių teisių chartijos nuostatą, kuria papildo vieno iš savo ieškinyje pateiktų kaltinimų teisinį pagrindą.

303 Darytina išvada, kad šiuo atžvilgiu *Compagnie* papildomose pastabose nurodyti argumentai yra priimtini.

– Dėl esmės

304 Pirmiausia reikia atmesti *Compagnie* argumentą, kad norėdama padidinti bazinį baudos dydį dėl recidyvo Komisija nagrinėjamu atveju negalėjo taikyti 2006 m. gairių. Reikia pažymėti ne tik tai, kad *Compagnie* nepateikia jokių konkrečių šį reikalavimą pagrindžiančių argumentų, bet ir tai, kad jau

pagal 1998 m. gaires recidyvas buvo viena iš sunkinančių aplinkybių, dėl kurių bazinis baudos dydis galėjo būti padidinamas, todėl, atsižvelgiant visų pirma į šio sprendimo 265–273 punktuose minėtus principus, negali būti teigiama, kad nagrinėjamu atveju taikant 2006 m. gaires šiuo aspektu buvo pažeisti baudžiamųjų įstatymų negaliojimo atgaline data ir teisėtų lūkesčių principai.

305 Toliau reikia priminti, kad pažeidimo recidyvo sąvoka, kaip ji suprantama tam tikrose nacionalinės teisės sistemose, reiškia, jog asmuo naujų pažeidimų padarė būdamas baustas už panašaus pobūdžio pažeidimus (1999 m. kovo 11 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Thyssen Stahl / Komisija*, T-141/94, Rink. p. II-347, 617 punktą). Kaip vienas iš sunkinančių aplinkybių pavyzdžių 2006 m. gairių 28 punkte nurodytas atvejis, kai įmonė tęsia arba pakartoja „tokį pat ar panašų pažeidimą po to, kai Komisija arba nacionalinė konkurencijos institucija nustatė, kad ši įmonė pažeidė [EB] 81 ar 82 straipsnio nuostatas“.

306 Šiuo atžvilgiu iš šio sprendimo 206–247 punktuose pateiktų argumentų matyti, kad Komisija nepadarė klaidos, kai nusprendė, kad pažeidimo, už kurį ginčijamame sprendime skirta sankcija, laikotarpiu *Compagnie* ir *Saint-Gobain Glass France* priklausė tai pačiai įmonei.

307 Kadangi *Saint-Gobain* ir *Compagnie* neteigia, kad ginčijamas pažeidimas nebuvo panašaus pobūdžio ar toks pat pažeidimas, už kurį sankcija buvo skirta dviejuose ankstesniuose sprendimuose, į kuriuos nagrinėjamu atveju Komisija atsižvelgė siekdama konstatuoti recidyvą, reikia patikrinti, ar, remiantis Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnyje ir 2006 m. gairių 28 punkte įtvirtintomis taisyklėmis, Komisija teisingai nusprendė, kad šiuos įvairius pažeidimus padarė ta pati įmonė. Reikia taip pat išnagrinėti, pirma, *Saint-Gobain* ir *Compagnie* pateiktą kaltinimą, kad šiuo atveju negalima remtis Lakštinio stiklo (Beniliuksas) sprendimu, atsižvelgiant į laikotarpį, praėjusį nuo to sprendimo iki ginčijamo pažeidimo pradžios, ir, antra, kaltinimą, susijusį su motyvų nebuvimu.

308 Kalbant visų pirma apie 1988 m. priimtą Lakštinio stiklo (Italija) sprendimą, neginčijama, kad šis sprendimas buvo skirtas būtent *Fabbrica Pisana* bendrovei, kuri yra *Compagnie* dukterinė bendrovė, tačiau jis nebuvo skirtas nei *Compagnie*, nei *Saint-Gobain*. Be to, neginčijama, kad priimant Lakštinio stiklo (Italija) sprendimą *Fabbrica Pisana* buvo bendrovė, 100 % priklausanti *Compagnie*.

309 Kaip teisingai pažymėjo Komisija, 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendime *Michelin / Komisija* (T-203/01, Rink. p. II-4071, 290 punktas ir jame nurodyta teismo praktika) Bendrasis Teismas nusprendė, kad atsižvelgiant į tai, jog abi dukterinės bendrovės tiesiogiai arba netiesiogiai visiškai ar beveik visiškai priklauso tai pačiai patronuojančiajai bendrovei, galima daryti pagrįstą išvadą, kad šios dukterinės bendrovės savarankiškai nesprensdžia dėl savo elgesio rinkoje ir su savo patronuojančiąja bendrove sudaro vieną ekonominį subjektą, taigi, ir vieną įmonę, kaip tai suprantama pagal EB 81 ir 82 straipsnius. Todėl, siekiant nustatyti sunkinančią vienos iš grupės dukterinių bendrovių pažeidimo recidyvo aplinkybę, galima atsižvelgti į kitos šios grupės dukterinės bendrovės anksčiau padarytą pažeidimą.

310 Tačiau tokios dukterinės bendrovės, kuri visiškai ar beveik visiškai priklauso patronuojančiajai bendrovei, neteisėti veiksmai gali būti inkriminuojami šiai patronuojančiajai bendrovei ir Komisija galės pripažinti ją solidariai atsakinga už dukterinei bendrovei skirtos baudos mokėjimą tik tuo atveju, jei, remiantis šio sprendimo 211, 213 ir 214 punktuose minėtais principais, patronuojančioji bendrovė nepaneigs nugrinčijamos prezumpcijos, kad ji daro faktinę lemiamą įtaką šios dukterinės bendrovės komercinei politikai.

311 Darytina išvada, kad Komisija negali apsiriboti konstatavimu, jog įmonė „galėjo“ daryti lemiamą įtaką kitos įmonės komercinei politikai, neprivalėdama patikrinti, ar tokios įtakos iš tikrųjų būta. Atvirkščiai, Komisija iš esmės privalo įrodyti tokią lemiamą įtaką, remdamasi visais fakciniais duomenimis, visų pirma galimais vienos įmonės įgaliojimais duoti nurodymus kitai įmonei (šiuo klausimu žr. 2011 m. liepos 13 d. Bendrojo Teismo sprendimo *ThyssenKrupp Liften Ascenseurs / Komisija*, T-144/07, T-147/07-T-150/07 ir T-154/07, Rink. p. II-5129, 311 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

- 312 Be to, reikia priminti, jog tam, kad būtų galima taikyti ir vykdyti pagal EB 81 straipsnio 1 dalį priimtus sprendimus, būtina nustatyti juridinio asmens statusą turintį subjektą, kuris bus šio akto adresatas (203 punkte minėto Sprendimo *PVC II* 978 punktas). Pagal teismo praktiką, jei įrodyta, kad Sąjungos konkurencijos taisyklių pažeidimas buvo padarytas, reikia nustatyti fizinį ar juridinį asmenį, kuris buvo atsakingas už įmonės veiklą darant pažeidimą, tam, kad jis būtų patrauktas atsakomybėn (2000 m. lapkričio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Cascades / Komisija*, C-279/98 P, Rink. p. I-9693, 78 punktas ir Sprendimo *SCA Holding / Komisija*, C-297/98 P, Rink. p. I-10101, 27 punktas; 1991 m. gruodžio 17 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Enichem Anic / Komisija*, T-6/89, Rink. p. II-1623, 236 punktas). Todėl kai Komisija priima sprendimą taikydama šią nuostatą, ji turi nustatyti fizinį ar juridinį asmenį arba asmenis, kurie gali būti patraukti atsakomybėn už atitinkamos įmonės elgesį, dėl kurio jiems gali būti skiriamos sankcijos, ir kuriems bus skirtas šis sprendimas (žr. 232 punkte minėto 2011 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Elf Aquitaine / Komisija*, 250 ir 251 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).
- 313 Be to, 135 punkte minėtame 2003 m. spalio 2 d. Sprendime *Aristrain / Komisija* (99 punktas) Bendrasis Teismas nusprendė, kad vien aplinkybės, jog dviejų skirtingų komercinių bendrovių kapitalas priklauso tam pačiam asmeniui ar tai pačiai šeimai, savaime nepakanka konstatuoti, kad šios dvi bendrovės sudaro ekonominį vienetą, dėl to, remiantis Sąjungos konkurencijos teise, vienos bendrovės veiksmus galima inkriminuoti kitai bendrovei ir vienai bendrovei gali tekti už kitą sumokėti baudą.
- 314 Todėl negalima sutikti su tuo, kad nustatydama sunkinančią *Saint-Gobain* ir *Compagnie* pažeidimo recidyvo aplinkybę Komisija gali nuspręsti, jog šios bendrovės gali būti pripažintos atsakingomis už ankstesnį pažeidimą, už kurį nebuvo nubaustos Komisijos sprendimu ir kurį nustatant jos nebuvo pranešimo apie kaltinimus adresatės, todėl jos neturėjo galimybės pateikti savo argumentų siekdamas užginčyti tai, kad su viena ar kita bendrove ankstesnio sprendimo adresate galbūt sudarė vieną ekonominį vienetą.
- 315 Atsižvelgiant į šio sprendimo 308 punkte padarytą išvadą, reikia nuspręsti, kad siekdamas šioje byloje įrodyti *Saint-Gobain* ir *Compagnie* recidyvo atvejį Komisija negalėjo atsižvelgti į Lakštinio stiklo (Italija) sprendimą.
- 316 Šios išvados negali paneigti Komisijos argumentas, kad patronuojančioji bendrovė per procedūrą, kuriai pasibaigus buvo priimtas ginčijamas sprendimas, turėjo galimybę ginčyti, jog ji su įmonėmis, kurioms Lakštinio stiklo (Italija) sprendimu nustatytos sankcijos, sudaro vieną ekonominį vienetą.
- 317 Šiuo klausimu reikia priminti Teisingumo Teismo praktiką, kuria remiantis, pirma, pagal teisės į gynybą užtikrinimo principą negalima teisėtu laikyti sprendimo, kuriuo Komisija įmonei skiria baudą konkurencijos srityje, prieš tai jai nepranešusi apie pateiktus kaltinimus, ir, antra, atsižvelgiant į pranešimo apie kaltinimus svarbą, jame turi būti vienareikšmiškai nurodytas juridinis asmuo, kuriam galės būti skirtos baudos ir kuris turi būti šio pranešimo adresatas (žr. 311 punkte minėto Sprendimo *ThyssenKrupp Liften Ascenseurs / Komisija* 318 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 318 Todėl negalima sutikti su tuo, kad nustatydama sunkinančią pažeidimo recidyvo aplinkybę Komisija gali nuspręsti, jog įmonė gali būti pripažinta atsakinga už ankstesnį pažeidimą, už kurį nebuvo nubausta Komisijos sprendimu ir kurį nustatant ji nebuvo pranešimo apie kaltinimus adresatė, todėl tokia įmonė per procedūrą, kurioje buvo priimtas sprendimas, kuriuo konstatuojamas ankstesnis pažeidimas, neturėjo galimybės pateikti savo argumentų siekdamas užginčyti tai, kad ji su viena ar kita bendrove ankstesnio sprendimo adresate galbūt sudarė vieną ekonominį vienetą (311 punkte minėto Sprendimo *ThyssenKrupp Liften Ascenseurs / Komisija* 319 punktas).
- 319 Tokia išvada juo labiau pagrįsta dėl to, kad pagal teismo praktiką Komisijos negali saistyti galimas pažeidimo recidyvo konstatavimo senaties terminas ir kad recidyvą galima konstatuoti praėjus daugeliui metų po pažeidimo konstatavimo, kai atitinkama įmonė bet kuriuo atveju neturėtų

galimybės ginčyti tokio ekonominio vieneto egzistavimo, ypač jei taikoma šiame sprendime minėta lemiamos įtakos prezumpcija (311 punkte minėto Sprendimo *ThyssenKrupp Liften Ascenseurs* / Komisija 320 punktas).

- 320 Nors šiuo klausimu galima daryti pagrįstą išvadą, kad patronuojančioji bendrovė žino apie ankstesnį sprendimą, kurį Komisija adresavo jos dukterinei bendrovei, kurios beveik visas kapitalas priklauso šiai patronuojančiajai bendrovei, toks žinojimas negali kompensuoti to, kad ankstesniame sprendime nebuvo konstatuota, jog tokia patronuojančioji bendrovė ir jos dukterinė bendrovė sudaro vieną ekonominį vienetą, siekiant minėtą patronuojančiąją bendrovę pripažinti atsakinga už ankstesnį pažeidimą ir padidinti jai skirtų baudų dydį dėl pažeidimo recidyvo (311 punkte minėto Sprendimo *ThyssenKrupp Liften Ascenseurs* / Komisija 322 punktas). Iš tiesų dėl galimo ilgo laikotarpio, praėjusio nuo sprendimo, kuriuo konstatuotas ankstesnis pažeidimas, priėmimo, patronuojančiajai bendrovei gali būti labai sunku ar net neįmanoma užginčyti ne tik tokio ekonominio vieneto buvimą, bet ir prireikus patį pažeidimą sudarančias aplinkybes.
- 321 Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad net nesant reikalo priimti sprendimą dėl kaltinimo, susijusio su ginčijamo sprendimo nemotyvacija šiuo klausimu, šis ginčijamas sprendimas yra teisiškai klaidingas, nes Komisija jame atsižvelgė į sunkinančią *Saint-Gobain* ir *Compagnie* pažeidimo recidyvo aplinkybę remdamasi Lakštinio stiklo (Italija) sprendimu.
- 322 Skirtingai nuo Lakštinio stiklo (Italija) sprendimo, 1984 m. priimtas Lakštinio stiklo (Beniliuksas) sprendimas buvo skirtas ne tik, be kita ko, *Saint-Gobain* grupės dukterinei bendrovei, nagrinėjamu atveju – *SA Glaceries de Saint-Roch*, bet ir *Compagnie*.
- 323 Iš šio sprendimo 206–247 punktuose pateiktų argumentų matyti, kad Komisija nepadarė klaidos, kai nusprendė, kad tuo metu, kai buvo daromas pažeidimas, *Compagnie* ir *Saint-Gobain Glass France* priklausė tai pačiai įmonei.
- 324 Darytina išvada, kad Komisija galėjo pripažinti, jog ginčijamame sprendime nurodyta įmonė, sudaryta iš *Saint-Gobain* ir *Compagnie*, buvo jau nubausta už tą patį ar panašaus pobūdžio EB 81 straipsnio pažeidimą priimant Lakštinio stiklo (Beniliuksas) sprendimą. Šiuo atžvilgiu nėra svarbu, kad *Compagnie* tiesiogiai nedalyvavo darant pažeidimą, už kurį Lakštinio stiklo (Beniliuksas) sprendimu skirta bauda. Iš tiesų, kadangi ekonominis vienetas yra vienintelis svarbus kriterijus įmonės sąvokai, kaip ji suprantama pagal Sąjungos konkurencijos normas, apibrėžti, šiai įmonei pakanka būti dalyvavusiai darant kelis pažeidimus, kad būtų galima konstatuoti recidyvą (šiuo klausimu žr. 2012 m. kovo 6 d. Bendrojo Teismo sprendimo *UPM-Kymmene* / Komisija, T-53/06, 129 punktą).
- 325 Vis dėlto *Saint-Gobain* ir *Compagnie* ketina iš 97 punkte minėto 2005 m. spalio 25 d. Sprendimo *Groupe Danone* / Komisija daryti išvadą, kad ilgesnis nei 10 metų laikotarpis, praėjęs nuo ankstesnių pažeidimų konstatavimo iki atitinkamos įmonės neteisėtų veiksmų pakartojimo, sudaro kliūtis konstatuoti recidyvo atvejį. Šiuo aspektu ginčijamas sprendimas pažeidė teisinio saugumo principą.
- 326 Šiuo klausimu reikia priminti, kad recidyvo konstatavimas ir jo specifinių ypatumų vertinimas priklauso Komisijos diskrecijai rinktis veiksnus, į kuriuos reikia atsižvelgti nustatant baudos dydį, ir Komisija negali būti saistoma galimo tokiam konstatavimui taikomo senaties termino (296 punkte minėto 2007 m. vasario 8 d. Sprendimo *Groupe Danone* / Komisija 38 punktas; 150 punkte minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo *BPB* / Komisija 383 punktas ir 2009 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Hoechst* / Komisija, T-161/05, [Rink.] p. II-3555, 141 punktas).
- 327 Recidyvas yra svarbus veiksnys, kurį Komisija turi įvertinti, nes atsižvelgiant į jį siekiama įmonės, kurios linkusios nesilaikyti konkurencijos taisyklių, skatinti pakeisti savo elgesį. Todėl Komisija kiekvieno atveju gali atsižvelgti į tokį polinkį patvirtinančius įrodymus, įskaitant, pavyzdžiui, laiką, kuris praėjo

tarp nagrinėjamų pažeidimų (296 punkte minėto 2007 m. vasario 8 d. Sprendimo *Groupe Danone / Komisija* 39 punktas; 150 punkte minėto Sprendimo *BPB / Komisija* 383 punktas ir 326 punkte minėto Sprendimo *Hoechst / Komisija* 142 punktas).

- 328 2010 m. birželio 17 d. Sprendime *Lafarge / Komisija* (C-413/08 P, Rink. p. I-5361, 70 punktas) Teisingumo Teismas dar patikslino, kad pagal proporcingumo principą reikalaujama, jog vertinant įmonės polinkį nesilaikyti konkurencijos taisyklių būtų atsižvelgta į laikotarpį tarp nagrinėjamo pažeidimo ir ankstesnio šių taisyklių nesilaikymo. Taigi, vykdamas teisminę Komisijos aktų konkurencijos teisės srityje kontrolę, Bendrajam Teismui ir tam tikrais atvejais Teisingumo Teismui gali tekti patikrinti, ar padidinusi skirtą baudą dėl recidyvo Komisija laikėsi minėto principo ir, visų pirma, ar toks padidinimas buvo atliktas atsižvelgiant į laikotarpį tarp nagrinėjamo pažeidimo ir ankstesnio konkurencijos taisyklių nesilaikymo.
- 329 Šiuo klausimu pažymėtina, kad, nors 97 punkte minėtame 2005 m. spalio 25 d. Sprendime *Groupe Danone / Komisija* (354 ir 355 punktuose) Bendrasis Teismas pripažino, jog Komisija galėjo atsižvelgti į sprendimą, priimtą beveik prieš 18 metų nuo toje byloje nagrinėjamų neteisėtų veiksmų pradžios, tai jis pripažino tokiomis aplinkybėmis, kai recidyvas galėjo būti nustatytas remiantis ir naujesniu sprendimu ir kai palyginti trumpas laikotarpis, t. y. mažiau kaip 10 metų, skyrė kiekvieną iš šių pažeidimų. Atsižvelgdamas būtent į šias aplinkybes, Teisingumo Teismas dėl apeliacinio skundo priimtame sprendime atmetė pagrindą, susijusį su Bendrojo Teismo padarytu teisinio saugumo principo pažeidimu (296 punkte minėto 2007 m. vasario 8 d. Sprendimo *Groupe Danone / Komisija* 40 punktas).
- 330 Kadangi nagrinėjamu atveju nepagrįstai atsižvelgta į Lakštinio stiklo (Italija) sprendimą siekiant konstatuoti *Saint-Gobain* ir *Compagnie* recidyvą (žr. šio sprendimo 308–321 punktus), reikia konstatuoti, kad 13 metų ir maždaug 8 mėnesiai praėjo nuo Lakštinio stiklo (Beniliuksas) sprendimo priėmimo momento, t. y. 1984 m. liepos 23 d., iki pažeidimo, už kurį ginčijamu sprendimu skirta bauda, pradžios momento, t. y. 1998 m. kovo mėn. Iš *Saint-Gobain* ir *Compagnie* sudaryta įmonė neparodė, kad yra linkusi pakartoti konkurencijos teisės pažeidimą, visiškai panašų į tą, dėl kurio buvo kaltinama *Groupe Danone* pirmesniame punkte nurodytoje byloje.
- 331 Todėl reikia išnagrinėti, ar tai, kad, siekiant konstatuoti *Saint-Gobain* ir *Compagnie* polinkį nesilaikyti konkurencijos teisės normų, buvo atsižvelgta į šį vienintelį sprendimą, nagrinėjamu atveju reiškia proporcingumo principo pažeidimą.
- 332 Lakštinio stiklo (Beniliuksas) sprendimu Komisija, be kita ko, skyrė baudą *Compagnie* ir kai kurioms jos dukterinėms bendrovėms, priklausančioms *Saint-Gobain* grupės Stiklo centrui. Konstatuotina, kad tai yra toks pat veiklos centras, kuriam priklauso *Saint-Gobain* grupės dukterinės bendrovės ginčijamo sprendimo adresatės.
- 333 Be to, Lakštinio stiklo (Beniliuksas) sprendime nagrinėjamo kartelio požymiai yra labai panašūs į kartelio, už kurį ginčijamu sprendimu skirta bauda, požymius, nes šis kartelis sudarytas siekiant keistis svarbia informacija apie kainas, pasidalyti klientus ir išlaikyti dalyvių rinkos dalių stabilumą.
- 334 Atsižvelgdamas į šias aplinkybes Bendrasis Teismas mano, kad 13 metų ir maždaug 8 mėnesių laikotarpis, praėjęs nuo Lakštinio stiklo (Beniliuksas) sprendimo priėmimo iki pažeidimo, už kurį ginčijamu sprendimu skirta bauda, pradžios momento, nesudarė kliūčių tam, kad nepažeisdama proporcingumo principo Komisija galėtų konstatuoti, jog iš ieškovių sudaryta įmonė buvo linkusi nesilaikyti konkurencijos taisyklių. Todėl Komisija nepadarė klaidos, kai rėmėsi Lakštinio stiklo (Beniliuksas) sprendimu siekdama nustatyti sunkinančią *Saint-Gobain* ir *Compagnie* pažeidimo recidyvo aplinkybę.

- 335 Galiausiai kalbant apie kaltinimą, susijusį su motyvų nenurodymu, kiek ginčijamame sprendime nenurodytos priežastys, dėl kurių Komisija Lakštinio stiklo (Beniliuksas) sprendimą priskyrė *Saint-Gobain*, nors šis sprendimas nebuvo jai skirtas, jam negalima pritarti.
- 336 Iš tiesų reikia priminti, kad *Compagnie* buvo Lakštinio stiklo (Beniliuksas) sprendimo adresatė. Komisija ginčijamame sprendime išdėstė motyvus, kuriais remdamasi nusprendė, kad *Compagnie* ir *Saint-Gobain* sudarė tik vieną įmonę, tačiau *Compagnie* nepaneigė lemiamos įtakos *Saint-Gobain Glass France*, kuri jai visiškai priklauso, komercinei politikai prezumpcijos (ginčijamo sprendimo 599–622 konstatuojamosios dalys). Be to, visų pirma iš ginčijamo sprendimo 686 ir 688 konstatuojamųjų dalių matyti, kad Komisija kaltino iš *Saint-Gobain* ir *Compagnie* sudarytą įmonę dėl jos recidyvo ir aiškiai darė nuorodą į Lakštinio stiklo (Italija) ir Lakštinio stiklo (Beniliuksas) sprendimus.
- 337 Remiantis šiomis įvairiomis aplinkybėmis, reikia pripažinti, kad susipažinusi su ginčijamu sprendimu *Saint-Gobain* galėjo suprasti, jog nustatydama recidyvą Komisija atsižvelgė į aplinkybę, kad *Compagnie* su ja sudarė vieną įmonę, todėl buvo atsižvelgta ne vien į *Saint-Gobain*, bet ir į šios įmonės ankstesnius veiksmus.

b) Dėl antros dalies, susijusios su proporcingumo principo pažeidimu

Šalių argumentai

- 338 Antroje dalyje *Saint-Gobain* kaltina Komisiją, kad ši, skirdama jai 880 mln. EUR baudą, pažeidė bausmių proporcingumo principą ir Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnyje įtvirtintas baudų apskaičiavimo taisykles. Visų pirma *Saint-Gobain* teigia, kad jai skirtos baudos proporcingumas turi būti vertinamas remiantis ne šios baudos dydžiu, nurodytu ginčijamo sprendimo rezoliucinėje dalyje, o pelno prieš apmokestinimą suma, kurios reikia minėti baudai sumokėti, t. y. daugiau nei 1,3 mlrd. EUR.
- 339 Ši ieškinio pagrindo dalis apima penkis kaltinimus.
- 340 Pirma, *Saint-Gobain* mano, kad dėl 2006 m. gairių 24 punkte įtvirtinto dauginimo koeficiento poveikio nagrinėjamu atveju pernelyg didelė svarba buvo suteikta pažeidimo trukmei. Apskaičiuojant baudą trukmės poveikis buvo du kartus didesnis nei sunkumo.
- 341 Antra, *Saint-Gobain* teigia, kad 2006 m. gairėse nustatant 16–30 % pardavimų dalį, į kurią atsižvelgiama apskaičiuojant baudą už pažeidimus horizontalių susitarimų srityje, nepagrįstai ribojama Komisijos diskrecija nustatyti baudą atsižvelgiant į realų konstatuoto pažeidimo sunkumą. Nagrinėjamu atveju turėjo būti atsižvelgta į mažesnę nei 16 % procentinę dalį, kad būtų atspindėtas ribotas ekonominis pažeidimo poveikis rinkoje, atsižvelgiant visų pirma į išskirtines automobilių gamintojų galimybes derėtis. 2006 m. gairės taip pat nepagrįstai apribojo Komisijos veiksmų laisvę užkirsdamos jai kelią nustatyti mažesnę nei 15 % reikšmingų pardavimų vertės papildomą sumą.
- 342 Trečia, Komisija nepagrįstai padidino *Saint-Gobain* skirtos baudos dydį dėl recidyvo, nors bazinis baudos dydis jau turi atgrasomąjį veiksnį. Iš tikrųjų, priešingai nei 1998 m. gairėse, 2006 m. gairėse numatyta, kad apskaičiuojant šį bazinį dydį turi būti taikoma papildoma suma. Būtent šiuo pagrindu Komisija 60 % padidino *Saint-Gobain* skirtos baudos bazinį dydį. Darytina išvada, kad į atgrasymo tikslą buvo atsižvelgta dviem skirtingais lygiais, o *Saint-Gobain* atveju tokia kumuliacija lėmė baudos dydžio padidėjimą daugiau nei [konfidencialu] mln. EUR. Šia kumuliacija viršijama tai, kas būtina siekiant užtikrinti Sąjungos teisėje nustatytą konkurencijos taisyklių laikymąsi.

- 343 Ketvirta, *Saint-Gobain* teigia, kad apskaičiuodama baudą Komisija turėjo labiau atsižvelgti į du papildomus veiksnius. Iš pradžių ji kaltina Komisiją neatsižvelgus į 133,9 mln. EUR baudos, skirtos *Saint-Gobain Glass France* 2007 m. lapkričio 28 d. Komisijos sprendimu C(2007) 5791 galutinis dėl procedūros pagal [EB] 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (byla COMP/39.165 – Lakštinis stiklas) (toliau – lakštinio stiklo sprendimas; santrauka paskelbta OL C 127, 2008, p. 9), atgrasomąjį poveikį. Šiuo aspektu Komisija ginčijamame sprendime be pagrindo nukrypo nuo savo motyvų, nurodytų 2002 m. gruodžio 17 d. sprendime C(2002) 5083 galutinis dėl tyrimo pagal [EB 81] straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (byla COMP/E-2/37.667 – Specialiosios paskirties grafitas) (toliau – Specialiosios paskirties grafito sprendimas), kuriame Komisija vienai iš įmonių Specialiosios paskirties grafito sprendimo adresatų skirtos baudos dydį sumažino 33 %, siekdama atsižvelgti į baudą, tai pačiai įmonei skirtą prieš vienus metus ir penkis mėnesius. Toliau *Saint-Gobain* teigia, kad Komisija turėjo atsižvelgti į ypatingą ekonomikos krizę, kuri automobilių sektorių paveikė tuo metu, kai buvo priimtas sprendimas, ir kuri smarkiai padidino realų baudos poveikį. Dėl pastarojo aspekto *Saint-Gobain* pažymi, kad šių ekonominių sunkumų atsirado ne dėl jos nesugebėjimo prisitaikyti prie rinkos sąlygų, ir tai veikiau atspindi krizę, kuri visą sektorių apėmė tuo metu, kai buvo priimtas ginčijamas sprendimas.
- 344 Galiausiai, penkta, *Saint-Gobain* skirtos baudos neproporcingumą lėmė tai, kad ši bauda smarkiai viršija tinkamiausios baudos dydį, kuris atitinka iš kartelio gautos jo dalyvių neteisėtos naudos sumą ar yra šiek tiek didesnis už ją.
- 345 Komisija teigia, kad *Saint-Gobain* skirta bauda yra proporcinga.
- 346 Visų pirma Komisija mano, kad negalima pritarti argumentui, jog nėra galimybės atskaityti baudos mokesčių tikslais. Tai, kad nėra šios atskaitymo galimybės, nereiškia, jog yra padidinamas baudos dydis. Atvirkščiai, Komisijos manymu, galimas baudos sumos atskaitymas iš atitinkamos įmonės apmokestinamųjų pajamų leistų tai įmonei nepagrįstai susigrąžinti didelę jai skirtos baudos dalį.
- 347 Toliau Komisija nurodo, kad apskaičiuojant baudą pagrįsta manyti, jog pažeidimo sunkumas priklauso visų pirma nuo jo trukmės. Šiuo atveju darydama skirtumą tarp trijų pažeidimo etapų Komisija netiesiogiai sumažino visos pažeidimo trukmės svarbą nustatant baudos dydį.
- 348 Be to, kalbant apie nustatytą pardavimų procentinę dalį, Komisija nesutinka, kad pagal 2006 m. gaires ji neturi pakankamos diskrecijos sumažinti baudų už pažeidimus horizontalių susitarimų srityje dydį. Iš tiesų šie pažeidimai yra vieni sunkiausių, o tai pateisina atsižvelgimą į didesnę pardavimų procentinę dalį siekiant nustatyti tiek baudos procentinį tarifą, tiek papildomą sumą. Bet kuriuo atveju gairėse Komisijai suteikta pakankama diskrecija diferencijuoti pažeidimus pagal jų sunkumą. Komisija taip pat prieštarauja argumentui, susijusiam su automobilių gamintojų galimybėmis derėtis, nes, jos manymu, yra nusistovėjusi tokia teismo praktika, pagal kurią baudos dydis nebūtinai turi būti sumažintas dėl tokios aplinkybės.
- 349 Komisijos nuomone, negalima pritarti argumentui, kad į atgrasymo tikslą buvo atsižvelgta du kartus: pirma, nustatant papildomą sumą ir, antra, padidinant baudą dėl recidyvo. Be to, kad Sąjungos teismas šį argumentą jau yra atmetęs kitose bylose, papildoma suma ir padidinimas dėl recidyvo neturėtų būti painiojami, nes pirmoji reiškia bendrą padidinimą, kuriuo siekiama atspindėti horizontalių kartelių sunkumą, o antrasis yra individualus didinimo koeficientas, kuriuo siekiama atsižvelgti į ankstesnį įmonės elgesį.
- 350 Komisija pažymi, kad kaltinimui, jog ji neatsižvelgė į lakštinio stiklo sprendimu *Saint-Gobain Glass France* skirtą baudą, negalima pritarti, nes ji turėjo diskreciją atsižvelgti į tokią aplinkybę.
- 351 Komisija taip pat teigia, kad pagal teismo praktiką ji dėl galimų atitinkamų įmonių finansinių sunkumų neprivalėjo sumažinti už konkurencijos teisės pažeidimus skiriamų baudų, nes tai reikštų, jog prasčiausiai prie rinkos sąlygų prisitaikiusioms įmonėms suteikiamas konkurencinis pranašumas.

352 Galiausiai dėl kaltinimo, susijusio su tinkamiausios baudos dydžio viršijimu, Komisija pažymi, kad jau buvo nuspręsta, jog jeigu baudų už kartelius dydis būtų apribotas vien šio kartelio dalyvių numatoma nauda, šios baudos nebebūtų atgrasančios, be to, galimas naudos nebuvimas netrukdo nustatyti baudų.

Bendrojo Teismo vertinimas

353 Reikia priminti, kad pagal proporcingumo principą reikalaujama, kad institucijų veiksmai neviršytų to, kas tinkama ir būtina nagrinėjamų teisės aktų teisėtiems tikslams pasiekti, todėl, kai galima rinktis iš kelių tinkamų priemonių, reikia taikyti mažiausiai suvaržančią, o sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi siekiamiems tikslams (1998 m. gegužės 5 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Jungtinė Karalystė / Komisija*, C-180/96, Rink. p. I-2265, 96 punktas ir 2012 m. kovo 29 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Telefónica ir Telefónica de España / Komisija*, T-336/07, 428 punktas).

354 Komisijos pradėtose procedūrose dėl sankcijų skyrimo už konkurencijos taisyklių pažeidimus šio principo taikymas reiškia, kad baudos neturi būti pernelyg didelės, palyginti su siekiamais tikslais, t. y. palyginti su tų taisyklių paisymu, o įmonei skirta bauda už konkurencijos teisės pažeidimą turi būti proporcinga pažeidimui, vertinamam kaip visuma, atsižvelgiant visų pirma į jo sunkumą (šiuo klausimu žr. 2007 m. rugsėjo 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Prym ir Prym Consumer / Komisija*, T-30/05, neskelbiamo Rinkinyje, 223 ir 224 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką). Konkrečiai kalbant, proporcingumo principas reiškia, kad Komisija privalo nustatyti baudą, proporcingą veiksniams, į kuriuos buvo atsižvelgta vertinant pažeidimo sunkumą, ir šiuo atžvilgiu tuos veiksnius taikyti nuosekliai ir objektyviai pateisinamai (2006 m. rugsėjo 27 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Jungbunzlauer / Komisija*, T-43/02, Rink. p. II-3435, 226–228 punktai ir 2010 m. balandžio 28 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Amann & Söhne ir Cousin Filterie / Komisija*, T-446/05, Rink. p. II-1255, 171 punktas).

355 Kaltinimus, kuriuos *Saint-Gobain* pateikė pagrindo antroje dalyje, reikia nagrinėti atsižvelgiant būtent į šiuos principus.

356 Iš pradžių reikia išnagrinėti *Saint-Gobain* argumentą, kad jai skirtos baudos proporcingumas turi būti vertinamas remiantis ne šios baudos dydžiu, nurodytu ginčijamo sprendimo rezoliucinėje dalyje, t. y. 880 mln. EUR, o pelno prieš apmokestinimą suma, kurios reikia tai baudai sumokėti, t. y. remiantis *Saint-Gobain* pateiktais skaičiais, daugiau nei 1,3 mlrd. EUR.

357 Bendrasis Teismas mano, kad tai, jog *Saint-Gobain* nesuteikta galimybė iš savo apmokestinamojo pelno atskaityti jai skirtos baudos, nėra reikšminga aplinkybė nagrinėjant šios baudos proporcingumą. Iš tiesų, apskaičiuodama baudą Komisija teisingai remiasi principu, pagal kurį ši bauda atskaitoma iš pelno po sumokėtų mokesčių, nes jei bauda būtų atskaitoma iš apmokestinamojo pelno, valstybė, su kuria įmonė susijusi mokesčių srityje, turėtų padengti dalį baudos, o tai prieštarautų logikai, kuria grindžiamos Sąjungos teisėje įtvirtintos konkurencijos taisyklės (pagal analogiją žr. 1992 m. kovo 10 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Hoechst / Komisija*, T-10/89, Rink. p. II-629, 369 punktą).

358 Be to, reikia priminti, kad sprendimų, kuriais Komisija skiria įmonėms baudas, veiksmingumas gerokai sumažėtų, jeigu atitinkamoms bendrovėms būtų leista iš savo apmokestinamojo pelno atskaityti visą joms skirtų baudų sumą ar jos dalį, nes dėl tokios galimybės minėtų baudų našta būtų iš dalies kompensuojama sumažinant mokesčių našta (šiuo klausimu žr. 2009 m. birželio 11 d. Teisingumo Teismo sprendimo X, C-429/07, Rink. p. I-4833, 39 punktą).

359 Darytina išvada, kad Komisijos bendrovei *Saint-Gobain* skirtos baudos atitiktis proporcingumo principui turi būti vertinama remiantis 880 mln. EUR suma, nurodyta ginčijamo sprendimo rezoliucinės dalies 2 straipsnio b punkte.

- 360 Pirmasis kaltinimas susijęs su pažeidimo trukmės svarba apskaičiuojant baudą, kuri skiriama taikant 2006 m. gairių 24 punkte įtvirtintą dauginimo koeficientą. Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką, nors neperžengdama Reglamente Nr. 1/2003 nustatytų ribų Komisija turi tam tikrą diskreciją skirti baudas (118 punkte minėto Sprendimo *Erste Group Bank ir kt. / Komisija* 123 punktas), vis dėlto ši diskrecija turi ribas. Iš tiesų, kai Komisija priima gaires, skirtas tam, kad laikantis Sutarties būtų patikslinti kriterijai, kuriuos ji numato taikyti įgyvendindama savo diskreciją, tai reiškia, kad ji pati apriboja šią diskreciją, nes turi laikytis savo pačios nustatytų gairių (šiuo klausimu žr. 328 punkte minėto 2010 m. birželio 17 d. Sprendimo *Lafarge / Komisija* 95 punktą). Ji negali nuo jų nukrypti konkrečiu atveju nenurodžiusi priežasčių, suderinamų su vienodo požiūrio principu (pagal analogiją žr. 116 punkte minėto Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija* 209 punktą).
- 361 Kiek tai susiję su dauginimo koeficientu pažeidimo trukmei įvertinti, 2006 m. gairių 24 punkte nustatyta, kad „siekiant visiškai atsižvelgti į kiekvienos įmonės dalyvavimo darant pažeidimą trukmę, pagal pardavimo vertę nustatyta suma <...> bus padauginta iš dalyvavimo darant pažeidimą metų skaičiaus“, kai trumpesnis nei šešių mėnesių laikotarpis „laikomas puse metų“, o ilgesnis už šešis mėnesius, bet trumpesnis už metus laikotarpis „laikomas metais“. 2006 m. gairėse numatytas dauginimas iš dalyvavimo darant pažeidimą metų skaičiaus prilygsta bazinio baudos dydžio padidininimui 100 % už metus.
- 362 Toks požiūris reiškia esminį metodo pasikeitimą, kiek tai susiję su atsižvelgimu į kartelio trukmę. Vis dėlto šis pasikeitimas neprieštarauja Reglamente Nr. 1/2003 23 straipsnio 3 daliai, nes nustatant baudą šia nuostata pažeidimo sunkumui ir trukmei suteikiama tokia pati svarba (šiuo klausimu žr. 2011 m. birželio 16 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Team Relocations ir kt. / Komisija*, T-204/08 ir T-212/08, Rink. p. II-3569, 109 punktą).
- 363 Tačiau pagal šią nuostatą neprivaloma, kad šie du veiksniai turėtų aritmetiškai vienodą poveikį baudos dydžiui.
- 364 Komisija teisi manydama, kad neteisėta nauda, kurią kartelio dalyviai gauna iš kartelio, iš principo yra didesnė ilgos trukmės pažeidimo atveju. Nagrinėjamu atveju patikslinimų ir korekcinų priemonių būtinybė, siekiant dalyvių rinkos dalių stabilumo, atsirado tik išnagrinėjus iš pradžių įgyvendintų suderintų veiksmų pasekmes rinkai. Be to, tuo atveju, kai kartelis susijęs su gana ilgai vykdomų tiekimo sutarčių pasidalijimu, siekiant užtikrinti bendrą rinkos dalių stabilumą gali praeiti keleri metai, kol kartelis veiks didelėje rinkos dalyje.
- 365 Todėl, atsižvelgiant į šias aplinkybes, atrodo, kad 2006 m. gairių 24 punkte įtvirtintos dauginimo taisyklės taikymas nagrinėjamu atveju buvo pateisinamas, ir pirmąjį kaltinimą reikia atmesti.
- 366 Pateikdama antrąjį kaltinimą *Saint-Gobain* teigia, kad 2006 m. gairėse nustatant 16–30 % pardavimų dalį, į kurią atsižvelgiama apskaičiuojant baudą už pažeidimus horizontalių susitarimų srityje, nepagrįstai ribojama Komisijos diskrecija nustatyti baudą atsižvelgiant į realų konstatuoto pažeidimo sunkumą.
- 367 Antrasis kaltinimas pirmą kartą buvo pateiktas dublike. Tačiau, kadangi jis pateiktas grindžiant ieškinyje nurodytą šeštąją pagrindą, susijusį su proporcingumo principo pažeidimu, ir jis su šiuo pagrindu glaudžiai susijęs, remiantis nusistovėjusia teismo praktika, jį reikia pripažinti priimtiniu (301 punkte minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Joynson / Komisija* 156 punktas ir 2008 m. spalio 15 d. Sprendimo *Mote / Parlamentas*, T-345/05, Rink. p. II-2849, 85 punktas).
- 368 Dėl esmės visų pirma pažymėtina, kad pagal 2006 m. gairių 21 punktą „paprastai, nustatyta pardavimo vertės dalis, į kurią bus atsižvelgiama, sieks daugiausia 30 %“. Pagal tų pačių gairių 23 punktą „horizontalūs kainų nustatymo, rinkos pasidalijimo ir gamybos ribojimo susitarimai, kurie paprastai

būna slapti, dėl savo pobūdžio laikomi vienu iš didžiausių konkurencijos apribojimų“ ir „už juos turėtų būti griežtai baudžiama“; „taigi pardavimo vertės dalis, į kurią bus atsižvelgiama tokių pažeidimų atveju, paprastai bus didelė [viršutinėje skalės dalyje]“.

- 369 Pirmiausia iš vartojamo žodžio „paprastai“ matyti, kad priimdama šias nuostatas Komisija ne nustatė absoliučią elgesio taisyklę, o aiškiai numatė galimybę nuo jos nukrypti, jei aplinkybės tai pateisina, su sąlyga, kad ji šias aplinkybes nurodo savo sprendime. Todėl negalima pritarti *Saint-Gobain*, kai ji teigia, kad Komisija jokių būdu negalėjo atsižvelgti į mažesnę nei 16 % pardavimų procentinę dalį pažeidimų horizontalių susitarimų srityje atveju.
- 370 Toliau *Saint-Gobain* neginčija ginčijamo sprendimo 670 konstatuojamojoje dalyje Komisijos padarytos išvados, kad ginčijamu karteliu siekta, jog konkurentai pasidalytų klientus koordinuodami kainas. Iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad horizontalūs karteliniai susitarimai dėl kainų yra vieni sunkiausių Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimų, taigi savaime gali būti kvalifikuojami kaip labai sunkūs pažeidimai (2001 m. liepos 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Tate & Lyle ir kt. / Komisija*, T-202/98, T-204/98 ir T-207/98, Rink. p. II-2035, 103 punktas ir 2003 m. kovo 19 d. Sprendimo *CMA CGM ir kt. / Komisija*, vadinamojo FETTCSA, T-213/00, Rink. p. II-913, 262 punktas). Ginčijamame sprendime Komisijos aprašyti mechanizmai, susiję su suderintu automobilių stiklo tiekimo sutarčių EEE pasidalijimu koordinuojant kainų politiką ir tiekimo klientams strategiją, kuriais siekiama užtikrinti bendrą juose dalyvaujančių įmonių rinkos dalių stabilumą, yra vieni sunkiausių konkurencijos taisyklių pažeidimų, nes jais siekiama visiškai panaikinti konkurenciją tarp juos įgyvendinančių įmonių.
- 371 Iš to matyti, kad Komisija teisingai nusprendė, jog nagrinėjami susitarimai ir suderinti veiksmai vien dėl savo pobūdžio yra labai sunkus pažeidimas (šiuo klausimu žr. 97 punkte minėto 2005 m. spalio 25 d. Sprendimo *Danone / Komisija* 147 punktą). Tai dar labiau galioja nagrinėjamu atveju, kai neginčijama, kad, pirma, bendra kartelyje dalyvavusių įmonių reikšminga rinkos dalis pažeidimo laikotarpiu vidutiniškai buvo apie 60 % ir, antra, ginčijami susitarimai ir suderinti veiksmai palaipsniui apėmė beveik visus EEE automobilių gamintojus.
- 372 Be to, dėl argumento, susijusio su tariamai ribotu ekonominiu pažeidimo poveikiu, atsižvelgiant į automobilių gamintojų galimybes derėtis, reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką taikant EB 81 straipsnio 1 dalį nebūtina atsižvelgti į konkretų susitarimo poveikį, jei šiuo susitarimu siekiama trukdyti, riboti ar iškraipyti konkurenciją bendrojoje rinkoje. Todėl jei įrodytas inkriminuojamų veiksmų antikonkurencinis tikslas, nereikalaujama įrodyti faktinio antikonkurencinio poveikio (žr. 100 punkte minėto Sprendimo *Volkswagen / Komisija* 178 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Be to, bet kuriuo atveju pažymėtina, kad ginčijamo sprendimo 677 konstatuojamojoje dalyje Komisija pripažino, jog automobilių gamintojai turėjo galimybių derėtis, kurios jiems leido parengti atsako strategijas siekiant apriboti kartelį ar jam kliudyti. Iš šios ir 673 konstatuojamųjų ginčijamo sprendimo dalių matyti, kad į šią aplinkybę Komisija atsižvelgė, kad apskaičiuojant ieškovėms skirtą baudą nebūtų nustatyta didesnė reikšmingų pardavimų procentinė dalis.
- 373 Galiausiai reikia atsižvelgti į aplinkybę, kad siekdama apskaičiuoti reikšmingų pardavimų vertę Komisija šiuo atveju pažeidimo laikotarpį suskirstė į tris etapus ir nustatė vidutinę viso pažeidimo laikotarpio vertę (žr. šio sprendimo 31, 156 ir 158 punktus). Šiuo metodu nukrypstama nuo 2006 m. gairių 13 punkte įtvirtintos taisyklės, pagal kurią paprastai atsižvelgiama į įmonės pardavimus per paskutinius ištisus jos dalyvavimo darant pažeidimą metus. Komisija šį nukrypimą pateisino ginčijamo sprendimo 664–667 konstatuojamosiose dalyse paaiškindama, kad ji turėjo tiesioginių slaptų veiksmų įrodymų tik dėl tam tikrų automobilių gamintojų, kiek tai susiję su kartelio „galios didėjimo“ ir „mažėjimo“ laikotarpiais, todėl ji atsižvelgė tik į automobilių stiklo pardavimus minėtiems gamintojams kaip į reikšmingus šių dviejų laikotarpių pardavimus. Taip apskaičiuotai pardavimų vertei buvo taikomi pagal 2006 m. gairių 21 ir 23 punktus Komisijos nustatyti dydžiai ir papildoma suma. Iš to matyti, kad,

remiantis šio sprendimo 354 punkte nurodyta teismo praktika, Komisijos nustatytu apskaičiavimo metodu buvo sudaryta galimybė geriau atspindėti baudos, kuri skirta iš *Saint-Gobain* ir *Compagnie* sudarytai įmonei, dydį ir šios įmonės padaryto pažeidimo, vertinamo kaip visuma, sunkumą.

374 Kalbant apie argumentą, susijusį su Komisijos negalėjimu nustatyti mažesnę nei 15 % papildomą sumą, jis iš esmės sutampa su trečiuoju kaltinimu ir dėl to nagrinėjamas kartu su juo.

375 Vadinasi, antrajam kaltinimui negalima pritarti.

376 Pateikdama trečiąjį kaltinimą *Saint-Gobain* kaltina Komisiją, kad ši padidino jai skirtos baudos dydį dėl recidyvo, nors bazinis baudos dydis jau apima atgrasomąjį veiksnį, t. y. papildomą sumą. *Saint-Gobain* manymu, šia kumuliacija viršijama tai, kas būtina siekiant užtikrinti Sąjungos konkurencijos taisyklių laikymąsi.

377 Tačiau tokiems argumentams negalima pritarti.

378 Pirma, reikia priminti, kad atgrasomuoju baudos poveikiu siekiama ne tik atgrasyti konkrečią įmonę nuo recidyvo – tai priklauso specialiosios prevencijos sričiai. Komisija taip pat turi diskreciją spręsti apie baudų dydį, siekdama apskritai sustiprinti jų atgrasomąjį poveikį, kai visų pirma konkrečios rūšies pažeidimai vis dar gana dažni ir laikytini sunkiais, – tai priklauso bendrosios prevencijos sričiai (šiuo klausimu žr. 370 punkte minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Tate & Lyle ir kt. / Komisija* 134 punktą ir 2013 m. rugsėjo 13 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Total Raffinage Marketing / Komisija*, T-566/08, 460 punktą). Šį siekį atspindi 2006 m. gairių 25 punktas, pagal kurį 15–25 % suma nuo tiesiogiai ar netiesiogiai su pažeidimu susijusių pardavimų vertės įtraukiama į bazinį baudos dydį siekiant atgrasyti įmones taip pat nuo horizontalių susitarimų dėl kainų nustatymo, rinkos pasidalijimo ir gamybos ribojimo.

379 Komisijos galimybei bendrai užkirsti kelią EB 81 straipsnio pažeidimams kiltų pavojus, jei nustatydamą bazinį baudos dydį Komisija negalėtų atsižvelgti į atgrasymo tikslą, nes būtent šiuo pirmuoju baudos apskaičiavimo etapu nustatytas dydis turi atspindėti pažeidimo sunkumą, atsižvelgiant tik į jam būdingus požymius, kaip antai jo pobūdį, visų susijusių šalių užimamą bendrą rinkos dalį, pažeidimo geografinę aprėptį ir jo įgyvendinimą ar neįgyvendinimą (šiuo klausimu žr. 2011 m. spalio 25 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Aragonesas Industrias y Energía / Komisija*, T-348/08, Rink. p. II-7583, 264 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

380 Antra, pagal nusistovėjusią teismo praktiką atgrasymas yra baudos tikslas ir bendrasis reikalavimas, kuriuo Komisija vadovaujasi per visą baudos dydžio apskaičiavimo procedūrą. Siekiant atgrasymo tikslo nereikalaujama, kad būtinai turi būti atskiras šio skaičiavimo etapas, skirtas bendrai visoms aplinkybėms, turinčioms reikšmės siekiant šio tikslo, įvertinti (119 punkte minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo *BASF / Komisija* 226 punktas ir 2008 m. spalio 8 d. Sprendimo *Carbone Lorraine / Komisija*, T-73/04, Rink. p. II-2661, 131 punktas).

381 Todėl net jei atgrasymo reikalavimas – tai priežastis, dėl kurios bauda didinama dėl recidyvo (šiuo klausimu žr. 309 punkte minėto Sprendimo *Michelin / Komisija* 293 punktą), Komisija turėjo teisę atsižvelgti į atgrasymo tikslą taip pat ir apskaičiuodama bazinį baudos dydį, taikant papildomą sumą (pagal analogiją žr. 324 punkte minėto Sprendimo *UPM-Kymmene / Komisija* 137 punktą). Beje, šiuo klausimu reikia pažymėti, kad ir papildomos sumos įtraukimu į bazinį baudos dydį, ir šio bazinio dydžio padidinimu dėl recidyvo siekiama atgrasymo tikslo, tačiau jie yra pateisinami skirtingais argumentais. Remiantis šio sprendimo 378 ir 379 punktuose išdėstytais argumentais, papildoma suma, kuri, kaip matyti iš pačios 2006 m. gairių 25 punkto formuluotės tiek prancūzų („inclura“), tiek anglų („will include“), tiek ir vokiečių („fügt hinzu“) kalbomis, yra automatiškai nustatoma, kiek tai susiję su akivaizdžiais pažeidimais (šiuo klausimu žr. 362 punkte minėto Sprendimo *Team Relocations ir kt. / Komisija* 117 punktą), siekiama, kad bazinis baudos dydis atspindėtų horizontalių susitarimų

dėl kainų nustatymo, rinkos dalių pasidalijimo ir gamybos ribojimo ypatingą sunkumą, o baudos padidinimo dėl recidyvo tikslas yra griežčiau bausti už įmonių, linkusių nesilaikyti konkurencijos taisyklių, neteisėtus veiksmus.

382 Teikdama ketvirtąjį kaltinimą *Saint-Gobain* tvirtina, kad nustatydamą baudą Komisija turėjo atsižvelgti į du papildomus veiksnius, t. y., pirma, į lakštinio stiklo sprendimą, kuriuo sankcija už Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimą jai skirta likus mažiau nei vieniems metams iki ginčijamo sprendimo priėmimo, ir, antra, į ypatingą ekonomikos krizę, kuri automobilių sektorių paveikė tuo metu, kai buvo priimtas ginčijamas sprendimas.

383 Kalbant visų pirma apie atsižvelgimą į lakštinio stiklo sprendimą apskaičiuojant baudą, pažymėtina, kad *Saint-Gobain* visiškai neįrodė ir net netvirtino, jog tuo sprendimu buvo siekiama bausti už tą patį konkurencijos teisės pažeidimą, dėl kurio priimtas ginčijamas sprendimas. Jau buvo nuspręsta, kad įvairių prekių rinkų, net ir gretimų, buvimas yra svarbus kriterijus nustatant EB 81 straipsnio pažeidimų apimtį ir atitinkamai jų tapatumą (šiuo klausimu žr. 2005 m. birželio 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Tokai Carbon ir kt. / Komisija*, T-71/03, T-74/03, T-87/03 ir T-91/03, neskelbiamo Rinkinyje, 118–124 punktus ir 354 punkte minėto Sprendimo *Jungbunzlauer / Komisija* 309–314 punktus).

384 Toliau dėl *Saint-Gobain* nuorodos į Komisijos 33 % sumažintą baudos dydį vienai iš įmonių, nurodytų būtent Specialiosios paskirties grafito sprendime, ji nėra reikšminga šiai bylai. Iš tiesų, iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad Komisijos sprendimų priėmimo praktika negali būti teisinis pagrindas skirti baudas konkurencijos srityje, nes tas teisinis pagrindas nustatytas tik Reglamente Nr. 1/2003, kuris taikomas atsižvelgiant į gaires, ir kad Komisija nėra saistoma anksčiau padarytų savo vertinimų (žr. šio sprendimo 245 punktą). Sprendimai kitose bylose, kiek tai susiję su galima diskriminacija, yra tik orientacinio pobūdžio, nes mažai tikėtina, kad tų bylų aplinkybės, kaip antai rinkos, prekės, valstybės, įmonės ir atitinkami laikotarpiai, bus tapačios (žr. 2007 m. birželio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Britannia Alloys & Chemicals / Komisija*, C-76/06 P, Rink. p. I-4405, 60 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Būtent Specialiosios paskirties grafito sprendimu *SGL Carbon AG* skirtos baudos dydžio sumažinimas buvo pateisintas veiksnių visuma, t. y. ne tik aplinkybe, kad ši įmonė siek tiek anksčiau jau buvo nubausta už Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimą, bet ir labai nepalankia finansine padėtimi, su kuria ji susidūrė, taip pat aplinkybe, kad jos atveju nebuvo recidyvo (383 punkte minėto Sprendimo *Tokai Carbon ir kt. / Komisija* 405 ir 406 punktai). *Saint-Gobain* nenurodė jokių konkrečių aplinkybių, kurios įrodytų, kad priimant ginčijamą sprendimą jos finansinė padėtis buvo panaši. Be to, kaip matyti iš šio sprendimo 300–334 punktuose pateiktos analizės, Komisijai priimant ginčijamą sprendimą *Saint-Gobain* tikrai buvo padariusi pakartotinį pažeidimą.

385 Kalbant dar apie ypatingą ekonomikos krizę, kuri automobilių rinką ištiko tuo metu, kai buvo priimtas ginčijamas sprendimas, ir smarkiai padidino realų baudos poveikį *Saint-Gobain*, ši aplinkybė, net jei ji pasitvirtintų, šioje byloje nereikšminga. Iš tiesų pagal nusistovėjusią teismo praktiką Komisija nėra įpareigota apskaičiuodama baudą atsižvelgti į nuostolingą konkrečios įmonės finansinę padėtį, nes tokios pareigos pripažinimas reikštų, jog prasčiausiai prie rinkos sąlygų prisitaikiusioms įmonėms būtų suteikiamas nepagrįstas konkurencinis pranašumas (2006 m. birželio 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *SGL Carbon / Komisija*, C-308/04 P, Rink. p. I-5977, 105 punktas; žr. 2005 m. lapkričio 29 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Union Pigments / Komisija*, T-62/02, Rink. p. II-5057, 175 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

386 Šiuo atžvilgiu neturi reikšmės tai, kad tokių finansinių sunkumų, kurie gali reikšti atitinkamos įmonės ekonominių ir finansinių rodiklių pablogėjimą ar net nuostolingą finansinę padėtį, atsiranda per krizę, paveikiančią rinkas, kuriose ši įmonė veikia.

387 Pirma, tokios krizės poveikis iš principo yra didesnis prasčiausiai prie rinkos sąlygų prisitaikiusioms įmonėms. Antra, galima Komisijos pareiga atsižvelgti į bet kokią ekonomikos krizę, siekiant sumažinti už EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimus skiriamų baudų dydį, galėtų turėti didelę įtaką šioje nuostatoje

įtvirtinto draudimo veiksmingumui, kadangi dažnai karteliai kuriasi tada, kai sektorius susiduria su sunkumais (šiuo klausimu žr. 2009 m. gegužės 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *KME Germany ir kt. / Komisija*, T-127/04, Rink. p. II-1167, 122 punktą). Galiausiai, trečia, tokios aplinkybės kaip nuolatinis paklausos mažėjimas ar iš to kilęs perteklinis gamybos pajėgumas, net jei šios aplinkybės pasitvirtintų, yra visai ekonominei veiklai būdinga rizika ir savaime nerodo, kad yra susidariusi ypatinga struktūrinė ar ekonominė padėtis, į kurią gali būti atsižvelgiama nustatant baudos dydį (šiuo klausimu žr. 97 punkte minėto 2005 m. spalio 25 d. Sprendimo *Groupe Danone / Komisija* 414 punktą).

388 Darytina išvada, kad ketvirtąjį kaltinimą taip pat reikia atmesti.

389 Galiausiai teikdama penktąjį kaltinimą *Saint-Gobain* teigia, kad jai skirta bauda yra neproporcinga dėl to, kad ji yra gerokai didesnė nei tinkamiausia bauda.

390 Šiuo atžvilgiu pakanka priminti, kad 2006 m. rugsėjo 27 d. sprendimuose *Archer Daniels Midland / Komisija* (T-329/01, Rink. p. II-3255, 141 punktas ir 271 punkte minėto sprendimo byloje T-59/02 130 punktas) Bendrasis Teismas nusprendė, kad jei būtų nustatyta tokio dydžio bauda, kuri tik panaikintų iš kartelio gautą naudą, ji neturėtų atgrasomojo poveikio. Iš tiesų pagrįstai galima manyti, kad įmonės, racionaliai apskaičiuodamos savo finansus ir planuodamos savo veiklą, atsižvelgia ne tik į baudų, kurios joms gresia pažeidimo atveju, dydį, tačiau ir į kartelio atskleidimo rizikos lygį. Be to, jei baudos funkcija tebūtų paprasčiausias naudos ar numatomos naudos panaikinimas, būtų nepakankamai atsižvelgta į tai, kad nagrinėjamais veiksmais pažeidžiama EB 81 straipsnio 1 dalis. Iš tikrųjų baudą paverčiant paprasčiausia patirtos žalos kompensacija, būtų neatsižvelgiama ne tik į atgrasomąjį poveikį, kuris skirtas tik būsimam elgesiui, bet ir į tokios priemonės represinį pobūdį konkretaus realiai padaryto pažeidimo atžvilgiu. Tiek atgrasomuoju, tiek represiniu baudos poveikiu pateisinama Komisijos teisė nustatyti baudą, kuri, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, gali gerokai viršyti naudą, kurią atitinkama įmonė tikisi gauti.

391 Darytina išvada, kad penktasis kaltinimas turi būti atmestas, o kartu su juo – ir ieškinio pagrindo antra dalis.

c) Dėl trečios dalies, susijusios su nepakankamu atsižvelgimu į tai, kad *Saint-Gobain* neginčijo faktinių aplinkybių tikrumo, taip pat su nediskriminavimo principo pažeidimu ir nepakankamu motyvavimu

Šalių argumentai

392 *Saint-Gobain* tvirtina, kad nesumažindama jai skirtos baudos dydžio vien dėl to, kad savo atsakyme į pranešimą apie kaltinimus ji nenurodė lengvinančių aplinkybių, Komisija pažeidė Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies a punktą ir 3 dalį. Būtinybė sumažinti baudą šiuo atveju išplaukia ne tik iš teismo praktikos, bet ir iš 2006 m. gairių 29 punkto, taip pat 2002 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo 21 punkto. *Saint-Gobain* manymu, Komisija turėjo atsižvelgti į aplinkybę, kad, priešingai nei kitos atitinkamos įmonės, ji minėtame atsakyme neginčijo faktinių aplinkybių, kurios jai buvo inkriminuojamos pranešime apie kaltinimus, tikrumo.

393 *Saint-Gobain* nuomone, dėl tokio elgesio sumažėjo jos veiksmų sunkumo laipsnis, nes tai, kad neginčytas šis tikrumas, Komisija ginčijamame sprendime plačiai panaudojo pažeidimui įrodyti. Šiuo atžvilgiu neturi reikšmės tai, kad atliekant tyrimą *Saint-Gobain* aiškiai neprašė atsižvelgti į šį veiksnį kaip lengvinančią aplinkybę, kadangi Komisija turėjo atsižvelgti į visas aplinkybes, kurios jai buvo žinomos priimant ginčijamą sprendimą.

- 394 Ginčijamu sprendimu taip pat pažeidžiamas nediskriminavimo principas, nes Komisija 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo taikė prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti pateikusiai įmonei, tačiau nenagrinėjo, ar *Saint-Gobain* skirtos baudos dydis taip pat galėjo būti sumažintas atsižvelgiant į šį pranešimą. Tai taip pat neatitinka ankstesnės Komisijos administracinės praktikos.
- 395 Be to, *Saint-Gobain* teigia, kad ginčijamas sprendimas yra nepakankamai motyvuotas, nes jame turėjo būti nurodyti pagrindai, kurie pateisintų, kodėl kaip į lengvinančią aplinkybę nebuvo atsižvelgta į tai, kad ji neginčijo faktinių aplinkybių.
- 396 Galiausiai, nepatenkinus pirmesnių prašymų, *Saint-Gobain* prašo Bendrojo Teismo nagrinėjamu atveju pasinaudoti savo neribota jurisdikcija ir sumažinti ginčijamu sprendimu jai skirtos baudos dydį atsižvelgiant į jos bendradarbiavimą vykdant tyrimą.
- 397 Komisija iš pradžių pažymi, kad kaltinimas, jog ji neatsižvelgė į tai, kad *Saint-Gobain* neginčijo faktinių aplinkybių tikrumo, nepagrįstas faktais. Ji iš tikrųjų nagrinėjo, ar tai, kad ši įmonė neginčijo faktinių aplinkybių tikrumo, galėjo pateisinti tokį sumažinimą.
- 398 Toliau Komisija nurodo, kad negalima pernelyg sureikšminti dėl *Saint-Gobain* bendradarbiavimo gautos naudos, nes tai, kad pastaroji neginčijo ginčijamo sprendimo faktinių aplinkybių, visų pirma panaudota siekiant patvirtinti prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti pateikusių įmonės parodymus ir per tyrimą nustatytas faktines aplinkybes. Maža to, *Saint-Gobain* kai kuriais aspektais ginčijo pažeidimą sudarančių aplinkybių teisinę kvalifikaciją ar netgi tam tikras faktines aplinkybes.
- 399 Be to, *Saint-Gobain* nenurodė jokios išimtinės aplinkybės, kuria remiantis būtų galima atsižvelgti į jos bendradarbiavimą, nepatenkantį į atleidimo nuo baudų ar jų sumažinimo sistemą. Šiuo klausimu 69 punkte minėtame 2008 m. liepos 8 d. Sprendime *Lafarge / Komisija* Bendrasis Teismas patvirtino, kad tai, jog neteisėtame kartelyje dalyvavusi įmonė paprasčiausiai neginčijo faktinių aplinkybių tikrumo, nesudaro pagrindo sumažinti jai skirtos baudos dydį. Šios išvados negali paneigti ankstesnė Komisijos sprendimų priėmimo praktika, grindžiama visų pirma jos Pranešimu dėl baudų neskystimo ar sumažinimo kartelių atvejais (OL C 207, 1996, p. 4, toliau – 1996 m. pranešimas apie atleidimą nuo baudų ar jų sumažinimą).
- 400 Be to, Komisija nesutinka, kad šiuo aspektu jos sprendimas yra nepakankamai motyvuotas. Ji mano, kad iš ginčijamame sprendime pateiktų argumentų, jog prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti pateikusi įmonė neginčijo faktinių aplinkybių tikrumo, gana aiškiai matyti, kad šis neginčijimas jokių būdu negalėjo sudaryti pagrindo sumažinti *Saint-Gobain* skirtos baudos dydį.
- 401 Galiausiai Komisija mano, kad nagrinėjamu atveju nėra jokio pagrindo Bendrajam Teismui naudojantis neribota jurisdikcija sumažinti *Saint-Gobain* skirtos baudos dydį.

Bendrojo Teismo vertinimas

- 402 Šią dalį reikia nagrinėti darant skirtumą tarp, viena vertus, galimybės sumažinti baudos dydį pagal 2002 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo 20–23 punktus ir, kita vertus, baudos dydžio sumažinimo dėl lengvinančios aplinkybės, nepatenkančio į atleidimo nuo baudų ar jų sumažinimo programą pagal 2006 m. gairių 29 punktą.
- 403 Kalbant visų pirma apie 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo, kuris taikomas šios bylos atvejui *ratione temporis*, pažymėtina, kad Komisija jame patikslino sąlygas, kuriomis įmonėms, bendradarbiaujančioms su ja atliekant tyrimą dėl kartelio, gali būti neskiriama arba sumažinama bauda, kuri joms būtų paskirta kitu atveju.

- 404 Taigi 2002 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo 20 punkte nurodyta, kad įmonėms, kurios neatitinka minėto pranešimo A skirsnyje numatytų atleidimo nuo baudos sąlygų, gali būti sumažinta bauda, kuri kitaip joms būtų paskirta. Kaip matyti iš minėto pranešimo 21 punkto, „kad įmonei būtų sumažinta bauda, ji privalo Komisijai pateikti įrodymus, kurie turėtų ženklią papildomąją vertę Komisijos turimiems įrodymams apie įtariamą pažeidimą, ir nutraukti savo neteisėtą veiklą ne vėliau kaip įrodymų pateikimo metu“.
- 405 Bendrasis Teismas neseniai nusprendė, kad pagal 2002 m. pranešime dėl bendradarbiavimo nustatytą atleidimo nuo baudų ar jų sumažinimo programą įmonės visiškai atleidimo nuo baudos procedūra sudaryta iš trijų skirtingų etapų, iš jų pirmąjį sudaro suinteresuotosios įmonės prašymo pateikimas Komisijai (2011 m. rugsėjo 9 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Deltafina / Komisija*, T-12/06, Rink. p. II-5639, 111 ir 112 punktai).
- 406 2002 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo skyriaus „Tvarka“ 24 ir 25 punktuose nustatyta:
- „24. Baudos sumažinimo siekianti įmonė turi pateikti Komisijai įrodymus apie minėtą kartelį.
25. Iš Konkurencijos generalinio direktorato įmonė gauna raštišką patvirtinimą apie gavimą su nurodyta data, kada buvo pateikti įrodymai. Komisija nenagrinėja jokių kitų paraiškų sumažinti baudą, kol nesuformuluoja pozicijos dėl jau turimos paraiškos santykinai atleisti nuo baudos už tą patį įtariamą pažeidimą.“
- 407 Iš šių 2002 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo ištraukų teksto matyti, jog įmonė, norinti, kad pagal minėtame pranešime nustatytą atleidimo nuo baudų ar jų sumažinimo programą būtų sumažintas baudos dydis, Komisijai turi dėl to pateikti prašymą ir įrodymų, susijusių su įtariamu karteliu, darančiu neigiamą įtaką konkurencijai Sąjungoje. Toks 2002 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymo srities aiškinimas juo labiau pateisinamas, nes atleidimo nuo baudų ar jų sumažinimo programoje pabrėžiamos pasekmės, kurios iš principo susijusios su EB 81 straipsnį pažeidusių įmonių atsakomybės nustatymu. Nors gali atrodyti, kad derėtų palankiai vertinti įmones, kurios bendradarbiauja su Komisija per Sąjungai neigiamą poveikį darančių slaptų kartelių tyrimą, taip turi būti vertinamos tik tos įmonės, kurios griežtai laikosi 2002 m. pranešime dėl bendradarbiavimo nustatytų procedūrinių ir materialinių reikalavimų.
- 408 Šiuo atveju atliekant tyrimą *Saint-Gobain* aiškiai neprašė taikyti 2002 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo, o nurodo tik tai, kad atsakydama į pranešimą apie kaltinimus ji neginčijo jai inkriminuojamų faktinių aplinkybių tikrumo. Šiomis aplinkybėmis negalima kaltinti Komisijos, kad ji nebandė nustatyti, ar *Saint-Gobain* galėjo būti sumažintas baudos dydis pagal šį pranešimą. Šiai išvada negali turėti įtakos aplinkybė, kad šiuo atveju Komisijos pozicija skiriasi nuo ankstesnės sprendimų priėmimo praktikos, nes ši praktika savaime negali būti teisinis pagrindas skirti baudas konkurencijos srityje (žr. šio sprendimo 245 punktą). Iš to taip pat darytina išvada, kad kaltinimas, susijęs su nemotyvacija arba nepakankamu motyvavimu, šiuo aspektu yra nepagrįstas.
- 409 Šiuo atžvilgiu nesvarbu, kad Bendrasis Teismas anksčiau yra nusprendęs, jog norėdama pasinaudoti baudos sumažinimu dėl to, kad nėra ginčijamos faktinės aplinkybės, įmonė, susipažinusi su pranešimu apie kaltinimus, turi aiškiai informuoti Komisiją, kad neketina ginčyti faktinių aplinkybių tikrumo (2004 m. liepos 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Mannesmannröhren-Werke / Komisija*, T-44/00, Rink. p. II-2223, 303 punktas), o tai yra šios bylos atvejis, ir kad, pateikus tokį prašymą, Komisija prireikus turi išdėstyti priežastis, dėl kurių ji vis dėlto mano, kad nereikia tuo pagrindu mažinti baudos dydžio (šiuo klausimu žr. 2004 m. balandžio 29 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Tokai Carbon ir kt. / Komisija*, T-236/01, T-239/01, T-244/01-T-246/01, T-251/01 ir T-252/01, Rink. p. II-1181, 415 punktą ir 326 punkte minėto 2009 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Hoechst / Komisija* 98 ir 99 punktus).

- 410 Iš tiesų šios išvados buvo glaudžiai susijusios su tuo, kad 1996 m. pranešimo apie atleidimą nuo baudų ar jų sumažinimą D skyriaus „Reikšmingas baudos sumažinimas“ 2 punkte buvo nustatyta, kad dėl faktinių aplinkybių, kuriomis Komisija grindžia savo kaltinimus, tikrumo neginčijimo gali būti sumažinama bauda, kuri būtų skirta, jei nebūtų bendradarbiaujama. Kaip teisingai pažymi Komisija savo rašytinėse pastabose, tokios taisyklės nebėra 2002 m. pranešime dėl bendradarbiavimo, nes jame, be atleidimo nuo baudos atvejo, paminėta tik galimybė sumažinti baudos dydį tuo atveju, kai įmonė Komisijai pateiktų „įrodymus, kurie turėtų ženkliai papildomąją vertę [jos] turimų įrodymų apie įtariamą pažeidimą atžvilgiu“.
- 411 Kadangi prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti pateikusiai įmonei, priešingai nei *Saint-Gobain*, baudos dydis buvo sumažintas pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo, kaltinimui, susijusiam su nediskriminavimo principo pažeidimu, negalima pritarti. Tiesa, reikia priminti, kad vertindama kartelio narių bendradarbiavimą Komisija negali neatsižvelgti į vienodo požiūrio principą (2009 m. gegužės 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Wieland-Werke / Komisija*, T-116/04, Rink. p. II-1087, 124 punktas), pagal kurį draudžiama, kad panašios situacijos būtų vertinamos skirtingai, nebent toks vertinimas būtų objektyviai pagrįstas (žr. 2009 m. spalio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Audiolux ir kt.*, C-101/08, Rink. p. I-9823, 54 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Vis dėlto, atsižvelgiant į šio sprendimo 406–408 punktuose išdėstytus argumentus, reikia manyti, kad pagal 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo *Saint-Gobain* ir prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti pateikusių įmonės padėtis nebuvo panaši.
- 412 Toliau kalbant apie lengvinančias aplinkybes, į kurias daroma nuoroda 2006 m. gairių 29 punkte, konstatuotina, kad *Saint-Gobain* iš esmės kaltina Komisiją, jog ši neatsižvelgė į minėto punkto ketvirtoje įtraukoje įtvirtintą taisyklę, pagal kurią bazinis baudos dydis gali būti sumažintas, „kai susijusi įmonė veiksmingai bendradarbiauja su Komisija kitose nei [2002 m.] pranešimo [dėl bendradarbiavimo] taikymo srityse ir plačiau, nei reikalauja jos teisiniai įsipareigojimai bendradarbiauti“.
- 413 Tačiau šiam kaltinimui negalima pritarti.
- 414 Šiuo klausimu pažymėtina, kad 2006 m. gairių 29 punkto ketvirtoje įtraukoje, kaip ir 1998 m. gairių 3 punkto šeštoje įtraukoje, numatyta galimybė į aktyvų įmonės bendradarbiavimą per tyrimą kitose nei pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymo srityse ir plačiau, nei reikalauja jos teisiniai įsipareigojimai bendradarbiauti, atsižvelgti kaip į lengvinančią aplinkybę.
- 415 Tačiau slaptų kartelių bylose 2006 m. gairių 29 punkto ketvirtą įtrauką Komisija gali pagrįstai taikyti tik išimtiniais atvejais. Iš tikrųjų taikant šią nuostatą negalima panaikinti pranešimo dėl bendradarbiavimo veiksmingumo. Iš minėto pranešimo aiškiai matyti, kad juo nustatomas pagrindas, pagal kurį įmonėms, dalyvaujančioms arba dalyvavusioms Sąjungai neigiamą poveikį darančiuose slaptuose karteliuose, atlyginama už bendradarbiavimą Komisijai atliekant tyrimą. Darytina išvada, kad įmonėms baudos dydis dėl bendradarbiavimo gali būti sumažintas iš principo tik tada, jei jos atitinka minėtame pranešime nustatytus reikalavimus (pagal analogiją žr. 2011 m. lapkričio 30 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Quinn Barlo ir kt. / Komisija*, T-208/06, Rink. p. II-7953, 270 ir 271 punktus).
- 416 Be to, pavyzdžiui, Komisijai leidžiama taikyti 2006 m. gairių 29 punkto ketvirtą įtrauką tik įmonei, kuri pirmoji pateikė jai informacijos, leidusios išplėsti tyrimą ir imtis priemonių, būtinų tam, kad būtų įrodytas sunkesnis arba ilgiau trunkantis pažeidimas (pagal analogiją žr. šio sprendimo 415 punkte minėto Sprendimo *Quinn Barlo ir kt. / Komisija* 272 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 417 Šiai bylai taikomas 2002 m. pranešimas dėl bendradarbiavimo, kurio 1 punkte nurodyti atvejai, kai įmonių slapti karteliai sudaromi siekiant nustatyti kainas ir pasidalyti rinkas, įskaitant viešųjų pirkimų klastojimą. Darytina išvada, kad Komisija teisingai nurodo, jog tokiu atveju 2006 m. gairių 29 punkto ketvirtos įtraukos taikymas turėtų būti išimtinis.

- 418 Bendrasis Teismas pažymi, kad *Saint-Gobain* nei per tyrimą, po kurio buvo priimtas ginčijamas sprendimas, nei nagrinėjant šį ieškinį nenurodė, kodėl vienintelė aplinkybė, jog ji neginčijo tam tikrų faktinių aplinkybių tikrumo, atitinka tokį reikalavimą.
- 419 Pirma, Komisija teisingai teigia, kad atsižvelgimas į faktinių aplinkybių neginčijimą kaip į lengvinančią aplinkybę gali kelti pavojų jos atleidimo nuo baudų politikos pokyčiams, įvykusiems priėmus 2002 m. pranešimą dėl bendradarbiavimo, kuriam, be kita ko, būdinga tai, kad nuo šiol tokia aplinkybė iš principo nebepateisinamas baudos dydžio sumažinimas (žr. šio sprendimo 410 punktą).
- 420 Antra, net ir bylose, kuriose buvo taikomas 1996 m. pranešimas apie atleidimą nuo baudų ar jų sumažinimą, jau buvo nuspręsta, kad, jei bendradarbiaudama įmonė tik patvirtina tam tikrą kitos bendradarbiaujančios įmonės pateiktą informaciją ir tai padaro ne taip aiškiai ir tiksliai, šios įmonės bendradarbiavimas, nors tam tikru požiūriu Komisijai ir naudingas, negali būti vertinamas kaip prilygintinas pirmosios įmonės, kuri pateikė šią informaciją, bendradarbiavimui. Iš tiesų pareiškimas, kuriuo tik iš dalies patvirtinamas Komisijos jau turimas pareiškimas, nepalengvina jos užduoties ir todėl yra nepakankamas pagrindas pateisinti baudos sumažinimą dėl bendradarbiavimo (pagal analogiją žr. 97 punkte minėto 2005 m. spalio 25 d. Sprendimo *Groupe Danone / Komisija* 455 punktą).
- 421 Šiuo klausimu Bendrasis Teismas konstatuoja, kad, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 120 konstatuojamosios dalies, įrodymus, kuriuos Komisija naudojo siekdama įrodyti ginčijamo kartelio buvimą ir jo veikimą, iš esmės sudaro dokumentai, kuriuos Komisija paėmė per 2005 m. vasario ir kovo mėn. atliktus patikrinimus įvairių dalyvaujančių įmonių patalpose, taip pat prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti pateikusios įmonės parodymus patvirtinantys faktinių aplinkybių atsiradimo laikotarpio dokumentai. Kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 456 konstatuojamosios dalies, Komisija pasinaudojo tuo, kad *Saint-Gobain* neginčijo faktinių aplinkybių tikrumo, siekdama patvirtinti tam tikras iš kitų jos turimų įrodymų padarytas išvadas (šiuo klausimu žr., be kita ko, ginčijamo sprendimo 127, 146–148, 165, 187, 218, 255–277, 297–299, 312, 313, 316, 317, 328, 329, 337, 338 ir 388 konstatuojamąsias dalis).
- 422 Darytina išvada, kad negali būti pritarta *Saint-Gobain* teiginiui, jog neginčydamą faktinių aplinkybių suteikė Komisijai didelę papildomąją vertę, palyginti su jos jau turimais įrodymais.
- 423 Todėl negalima pritarti *Saint-Gobain* kaltinimui, susijusiam su tuo, kad į jos bendradarbiavimo, nepatenkančio į 2002 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymo sritį, intensyvumą Komisija neatsižvelgė kaip į lengvinančią aplinkybę.
- 424 Šios išvados negali paneigti galima ankstesnė sprendimų priėmimo praktika. Iš tiesų aplinkybė, kad Komisija kitose bylose galėjo nurodyti, jog tam tikri faktai yra lengvinančios aplinkybės nustatant baudos dydį, nereiškia, kad ji privalo pateikti tokį patį vertinimą vėlesniame sprendime, nes tokia praktika savaime nėra teisinis pagrindas skirti baudas konkurencijos srityje (žr. šio sprendimo 245 punktą ir 97 punkte minėto 2005 m. spalio 25 d. Sprendimo *Groupe Danone / Komisija* 395 punktą).
- 425 Neturi reikšmės ir tai, kad apskritai mažesnės baudos galėjo būti skiriamos pagal ankstesnes gaires dėl bendradarbiavimo. Iš tiesų, veiksmingam Sąjungos konkurencijos taisyklių taikymui būtina, kad Komisija galėtų bet kada baudų dydį pritaikyti prie šios politikos poreikių, todėl įmonės, dėl kurių buvo pradėta administracinė procedūra, per kurią gali būti skirta bauda, negali turėti teisėtų lūkesčių, jog Komisija neviršys anksčiau skirtų baudų dydžio arba taikys tą patį baudų apskaičiavimo metodą (žr. šio sprendimo 276 ir 277 punktus).
- 426 Juo labiau negalima pritarti kaltinimui, susijusiam su motyvų nebuvimu, kiek ginčijamame sprendime nenurodytos priežastys, kurios leistų sužinoti, kodėl *Saint-Gobain* baudos dydis negalėjo būti sumažintas pagal 2006 m. gairių 29 punktą.

427 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, kiek tai susiję su baudų už konkurencijos teisės pažeidimus nustatymu, Komisija įvykdo savo pareigą motyvuoti, jei savo sprendime nurodo vertinimo kriterijus, kurie leido nustatyti padaryto pažeidimo sunkumą ir trukmę, ir ji neprivalo pateikti jame išsamesnių paaiškinimų arba skaičių, susijusių su baudos apskaičiavimo metodu (šiuo klausimu žr. 148 punkte minėto Sprendimo *Stora Kopparbergs Bergslags / Komisija* 66 punktą). Tokio motyvavimo pakankamumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į konkretaus atvejo aplinkybes, visų pirma į akto turinį, nurodytų motyvų pobūdį ir asmenų, kuriems aktas skirtas, suinteresuotumą gauti paaiškinimus (žr. 1994 m. balandžio 28 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *AWS Benelux / Komisija*, T-38/92, Rink. p. II-211, 26 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Nurodant motyvus, nereikalaujama tiksliai nurodyti visų reikšmingų faktinių ir teisinių aplinkybių, nes nustatant, ar akto motyvavimas atitinka EB 253 straipsnio reikalavimus, turi būti atsižvelgiama ne tik į jo tekstą, bet ir į priėmimo aplinkybes ir visas atitinkamą sritį reglamentuojančias teisės normas (146 punkte minėto Sprendimo *Komisija / Sytraval ir Brink's France* 63 punktas).

428 Šiuo atveju *Saint-Gobain*, gavusi pranešimą apie kaltinimus, neprašė Komisijos sumažinti baudą, kurią ji galėjo sumažinti dėl galimo bendradarbiavimo pagal 2006 m. gairių 29 punkto ketvirtą įtrauką. Be to, *Saint-Gobain* negalėjo nežinoti, kad, pirma, 2006 m. gairių 29 punkto ketvirtoje įtraukoje, atsižvelgiant į jos formuluotę, nurodyta lengvinanti aplinkybė taikoma tik kitose nei 2002 m. pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymo srityse ir, antra, atsižvelgiant į ginčijamo kartelio pobūdį, šis kartelis patenka į minėto pranešimo taikymo sritį. Galiausiai, atsižvelgiant, be kita ko, į ginčijamo sprendimo 56–59 ir 127 konstatuojamąsias dalis, reikia nurodyti, kad *Saint-Gobain* galėjo suprasti, jog Komisija rėmėsi visų pirma prašymą atleisti nuo baudos ar ją sumažinti pateikusios įmonės parodymais, kad įrodytų nagrinėjamą pažeidimą, o šie parodymai buvo pateikti anksčiau nei *Saint-Gobain* išsiuntė savo atsakymą į pranešimą apie kaltinimus.

429 Darytina išvada, kad, skaitydama ginčijamą sprendimą, *Saint-Gobain* galėjo suprasti priežastis, dėl kurių Komisija jai skirtos baudos nesumažino dėl 2006 m. gairių 29 punkto ketvirtoje įtraukoje nurodytos lengvinančios aplinkybės, todėl ginčijamas sprendimas šiuo atžvilgiu nėra nepakankamai motyvuotas ar nemotyvuotas.

430 Taigi ieškinio pagrindo trečia dalis yra nepagrįsta.

431 Atsižvelgiant į visą ieškinio pagrindo nagrinėjimą, reikia nuspręsti, kad šis pagrindas pagrįstas tik tiek, kiek juo prašoma ginčijamą sprendimą pripažinti neteisėtu dėl to, kad siekdama nustatyti sunkinančią *Compagnie* ir *Saint-Gobain* pažeidimo recidyvo aplinkybę Komisija jame atsižvelgė į Lakštinio stiklo (Italija) sprendimą.

B – *Byla T-73/09*

432 Pirmiausia reikia pažymėti, kad kai kurie byloje T-73/09 *Compagnie* pateikti ieškinio pagrindai ar argumentai jau buvo išnagrinėti nagrinėjant ieškinį byloje T-56/09. Tokia išvada darytina, pirma, dėl pagrindo, susijusio su teisės į nepriklausomą ir nešališką teismą pažeidimu, antra, dėl pagrindo, susijusio su bausmių individualizavimo principo pažeidimu inkriminuojant *Compagnie* vienos iš dukterinių bendrovių padarytą pažeidimą, trečia, dėl pagrindo, susijusio su bausmių netaikymo atgaline data ir teisėtų lūkesčių principų pažeidimu, ir galiausiai, ketvirta, dėl pagrindo, susijusio su neteisingu Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio taikymu, kiek tai susiję su atsižvelgimu į recidyvą kaip sunkinančią aplinkybę ir proporcingumo principo pažeidimu.

433 Todėl toliau nagrinėjamas tik pagrindas, susijęs iš esmės su Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies pažeidimu, kiek Komisija padarė klaidą nustatydama apyvertą, kuria reikia remtis apskaičiuojant maksimalią baudą, taip pat su teisės į gynybą pažeidimu ir motyvų nebuvimu.

Šalių argumentai

- 434 Teikdama šį pagrindą *Compagnie* kaltina Komisiją ginčijamame sprendime neištyrus įrodymų, patvirtinančių, kad apskaičiuojant Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje nustatytą maksimalią baudą buvo galima atsižvelgti į visą *Saint-Gobain* grupės apyvartą. Iš tiesų pagal šią Sąjungos teismo išaiškintą nuostatą neleidžiama skirti baudos, didesnės nei 10 % atitinkamos įmonės, kuri apibrėžiama kaip vienas ekonominis vienetas, apyvarta. *Compagnie* manymu, iš ginčijamo sprendimo matyti, kad šis sprendimas susijęs tik su veiksmis tam tikroje *Saint-Gobain* grupės veikloje, kuri priskirta jos Stiklo centrui, o ne kitoje atskirų grupės įmonių vykdomoje veikloje.
- 435 *Compagnie* manymu, iš to darytina išvada, kad Komisija maksimalią baudą turėjo apskaičiuoti apsiribodama *Saint-Gobain* grupės Stiklo centro apyvarta. Jei taip būtų buvę, bauda bet kuriuo atveju nebūtų viršijusi 560 mln. EUR. Iš to *Compagnie* daro išvadą, kad jai kartu ir solidariai su *Saint-Gobain* skirta bauda yra pernelyg didelė ir neproporcinga.
- 436 Be to, kadangi Komisija ginčijamame sprendime nepateikė šiuo klausimu jokių paaiškinimų, šis sprendimas yra nemotyvuotas.
- 437 Pateikdama dubliką *Compagnie* dar pažymi, kad, kadangi pranešime apie kaltinimus nenurodyta, jog atsižvelgimas į visą *Saint-Gobain* grupės apyvartą buvo pateisinamas jos lemiamos įtakos darymo visoms savo dukterinėms bendrovėms prezumpcijos buvimu, ji iki ginčijamo sprendimo priėmimo negalėjo veiksmingai įgyvendinti savo teisių šiuo klausimu. Iš to matyti, kad Komisija pažeidė jos teisę į gynybą.
- 438 Komisija nesutinka su šia kritika. Ji visų pirma pažymi, kad ginčijamame sprendime į bendrą *Saint-Gobain* grupės apyvartą atsižvelgė tik siekdama nustatyti, ar reikia taikyti Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje nurodytą maksimalią 10 % ribą. Toliau ji primena, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką minėta maksimali riba turi būti apskaičiuojama atsižvelgiant į bendrą visų bendrovių, sudarančių vieną ekonominį subjektą, kuris pažeidė EB 81 straipsnį, apyvartą, nes tik ši apyvarta suteikia informaciją apie nagrinėjamos įmonės dydį ir poveikį rinkai. Iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad apskaičiuodama minėtą maksimalią ribą Komisija yra įgaliota atsižvelgti į konsoliduotą patronuojančiosios bendrovės, kuri vadovauja dalyvavusiai darant pažeidimą įmonei, apyvartą. Šią apyvartą sudarė įvairių grupės dukterinių bendrovių apyvarta ir nebuvo reikalo atsakomybę už pažeidimą formaliai priskirti visoms šią grupę sudarančioms įmonėms.
- 439 Šiuo atveju Komisija pakankamai įrodė, kad *Compagnie* daro lemiamą įtaką savo dukterinių bendrovių komercinei politikai ir todėl šios įvairios bendrovės kartu sudaro vieną įmonę. Vadinas, pirmesniame punkte nurodyta maksimali riba turėjo būti apskaičiuojama remiantis konsoliduota visos *Saint-Gobain* grupės apyvarta. Šiuo atžvilgiu neturi reikšmės tai, kad *Compagnie* apyvarta yra mažesnė, nes jos metinės ataskaitose nurodyta bendra *Saint-Gobain* grupės apyvarta. Be to, maksimali 10 % riba netaikytina nei apyvartai, pasiektai tiesiogiai su pažeidimu susijusioje veikloje, nei darant pažeidimą gautai naudai, nei tik tos *Saint-Gobain* grupės dalies, kuriai priklauso už pažeidimą tiesiogiai atsakingos dukterinės bendrovės, apyvartai tų metų, kurieėjo prieš sprendimo priėmimo metus.
- 440 Komisija prieštarauja kaltinimui, susijusiam su Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje nurodytos maksimalios baudos apskaičiavimo nemotyvavimu. Ji nurodo, kad minėta maksimali riba yra susijusi su įmone, kuriai skirtas pagal minėtą reglamentą priimtas sankciją nustatantis sprendimas, apyvarta. Todėl *Compagnie*, kaip ginčijamo sprendimo adresatė, galėjo patikrinti, ar jai skirta bauda neviršijo minėtos maksimalios baudos.
- 441 Galiausiai dėl dublike pateikto kaltinimo, susijusio su teisės į gynybą pažeidimu, Komisija mano, kad tai yra naujas ieškinio pagrindas, todėl jis nepriimtinas. Bet kuriuo atveju ji pažymi, kad *Compagnie* teisė į gynybą šiuo atveju nebuvo pažeista, nes Komisija neprivalėjo pateikti jai konkrečių duomenų apie

ketinamų skirti baudų dydį ar apyvartą, kuri naudojama siekiant patikrinti, ar neviršijama Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje nurodyta maksimali riba. Komisija priduria, kad remdamasi teismo praktika pranešime apie kaltinimus nurodė *Compagnie* statusą inkriminuojant jai faktines aplinkybes.

Bendrojo Teismo vertinimas

- 442 Visų pirma reikia konstatuoti, kad grindžiant šį ieškinio pagrindą pateiktose papildomose pastabose darydama nuorodą į Pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnį *Compagnie* nepateikia jokio naujo pagrindo ar kaltinimo, palyginti su pateiktais jos ieškinyje. Iš to darytina išvada, kad šis argumentas priimtinas pagal šio sprendimo 301 punkte minėtą teismo praktiką.
- 443 Toliau dėl esmės reikia priminti, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 206–247 punktuose pateiktos analizės, Komisija nagrinėjamu atveju *Saint-Gobain* neteisėtus veiksmus teisingai inkriminavo *Compagnie*.
- 444 Vis dėlto šiame ieškinio pagrinde keliamas klausimas, ką reiškia Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje nurodyta „įmonės“, dalyvavusios darant pažeidimą, apyvartos sąvoka aplinkybėmis, kai, pirma, Komisija teisėtai priskiria patronuojančiajai bendrovei atsakomybę už vienos ar kelių dukterinių bendrovių, veikiančių konkrečiame ekonomikos sektoriuje, neteisėtus veiksmus ir, antra, minėtai patronuojančiajai bendrovei priklauso kitos dukterinės bendrovės, kurios veikia skirtinguose ekonomikos sektoriuose, ir patronuojančiosios bendrovės lemiamą įtaką šioms dukterinėms bendrovėms ginčijamame sprendime nebuvo įrodyta. Kaip pažymi *Compagnie*, nagrinėjamu atveju nuo pasirinktos pozicijos šiuo klausimu priklauso konstatavimas, kad galbūt buvo viršyta baudos, kuri skirta jai kartu ir solidariai su *Saint-Gobain*, maksimali riba.
- 445 Šiuo klausimu visų pirma reikia atmesti *Compagnie* kaltinimą, kad nenurodyti motyvai, kiek tai susiję su apyvartos suma, kuria Komisija rėmėsi tam, kad patikrintų, ar bauda, kurią ji skyrė iš *Compagnie* ir *Saint-Gobain* sudarytai įmonei, neviršijo Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje nurodytos maksimalios ribos.
- 446 Iš tiesų, kadangi nagrinėjama maksimali riba susijusi su pažeidimą padariusios įmonės ar įmonių asociacijos, kuri yra sprendimo adresatė, apyvarta, ši įmonė ar įmonių asociacija hipotetiškai gali patikrinti, ar buvo paisoma šios maksimalios ribos. Iš tiesų manoma, kad ši įmonė ar įmonių asociacija žino ne tik nagrinėjamą teisėtą ribą, bet ir savo apyvartos dydį. Todėl ji gali įvertinti, ar jai skirta bauda neviršijo 10 % maksimalios ribos, nepaisant to, kad sprendime, kuriuo jai skirta sankcija, nėra jokio paaiškinimo šiuo klausimu. Darytina išvada, kad tos ribos taikymo specialiai pagrįsti nereikia (2006 m. gruodžio 13 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *FNCBV / Komisija*, T-217/03 ir T-245/03, Rink. p. II-4987, 237 ir 238 punktai).
- 447 Bet kuriuo atveju reikia priminti, kad Komisija ginčijamo sprendimo 13 konstatuojamojoje dalyje, be kita ko, nurodė, jog konsoliduota visos *Saint-Gobain* grupės apyvarta 2007 m. pasiekė 43,4 mlrd. EUR, o *Saint-Gobain* apyvarta per tuos pačius metus buvo 5,611 mlrd. EUR. Be to, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 593–623 konstatuojamųjų dalių, šiuo atveju *Saint-Gobain* padarytą pažeidimą Komisija inkriminavo *Compagnie* ginčijamo sprendimo 622 konstatuojamojoje dalyje visų pirma padariusi išvadą, kad įvairios *Saint-Gobain* grupės dukterinės bendrovės, dalyvavusios darant pažeidimą, su *Compagnie* sudarė vieną įmonę. Be to, Komisija ginčijamo sprendimo 710 konstatuojamojoje dalyje priminė, kad pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalį bauda negali viršyti 10 % kiekvienos darant pažeidimą dalyvavusios įmonės ar įmonių asociacijos bendros apyvartos per paskutinius ūkinius metus. Galiausiai bent jau netiesiogiai iš ginčijamo sprendimo 710–712 konstatuojamųjų dalių matyti, kad šiuo atveju Komisija nusprendė, jog *Saint-Gobain* ir *Compagnie* kartu ir solidariai skirta bauda neviršijo minėtos ribos.

- 448 Todėl reikia konstatuoti, kad, skaitydama ginčijamą sprendimą, *Compagnie* galėjo suprasti, jog būtent remdamasi konsoliduota *Saint-Gobain* grupės apyvarta ir dėl to, kad *Compagnie* darė lemiamą įtaką *Saint-Gobain* komercinei politikai, Komisija patikrino, ar šiai įmonei skirta bauda neviršijo Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje nurodytos maksimalios ribos.
- 449 Toliau dėl kaltinimo, susijusio su Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje nurodytos maksimalios ribos viršijimu, visų pirma reikia priminti, kad šioje nuostatoje įtvirtinta maksimalia baudos dydžio riba siekiama išvengti, kad būtų skiriamos baudos, kurių, kaip manoma, įmonės, atsižvelgiant į jų dydį, kad ir apytikriai ir negalutinai nustatytą pagal jų bendrą apyvartą, greičiausiai negalės sumokėti. Taigi tai yra vienodai visoms įmonėms taikoma riba, priklausanti nuo konkrečios įmonės dydžio, turinti užkirsti kelią pernelyg didelėms ir neproporcingoms baudoms (116 punkte minėto Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. / Komisija* 280 ir 281 punktai; šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Knauf Gips / Komisija*, T-52/03, neskelbiamo Rinkinyje, 452 punktą). Pagal Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalį Komisijai tik draudžiama skirti baudą, viršijančią maksimalią 10 % atitinkamos įmonės apyvartos ribą, kuri nustatyta atsižvelgiant į ūkinius metus,ėjusius prieš sprendimo priėmimą (149 punkte minėto Sprendimo *Sarrió / Komisija* 85 punktas ir 86 punkte minėto Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija* 593 punktas).
- 450 Ši 10 % maksimali riba turi būti apskaičiuojama atsižvelgiant į bendrą visų bendrovių, sudarančių vieną ekonominį subjektą, veikiantį kaip įmonė, kaip tai suprantama pagal EB 81 straipsnį, apyvartą, nes tik bendra minėtų bendrovių apyvarta parodo atitinkamos įmonės dydį ir ekonominę galią (2002 m. kovo 20 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *HFB ir kt. / Komisija*, T-9/99, Rink. p. II-1487, 528 ir 529 punktai; 210 punkte minėto 2007 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija* 90 punktas ir 2011 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Sachsa Verpackung / Komisija*, T-79/06, neskelbiamo Rinkinyje, 107 punktas). Remiantis teismo praktika, Komisija nepadarė klaidos, kai atsižvelgia į konsoliduotą atitinkamos vadovaujančios bendrovės apyvartą, kad apskaičiuotų baudos maksimalią ribą, jei nepaneigiama šios bendrovės darytos lemiamos įtakos vienos ar kelių dukterinių bendrovių, dalyvavusių darant pažeidimą, komercinei politikai prezumpcija (šiuo klausimu žr. 210 punkte minėto 2007 m. gruodžio 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija* 91 punktą; 311 punkte minėto Sprendimo *ThyssenKrupp Liften Ascenseurs / Komisija* 288 punktą; 2011 m. spalio 5 d. Sprendimo *Transcatlab / Komisija*, T-39/06, Rink. p. II-6831, 129 punktą ir 2011 m. spalio 12 d. Sprendimo *Alliance One International / Komisija*, T-41/05, Rink. p. II-7101, 166 punktą).
- 451 Be to, kaip teisingai pažymi Komisija, Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje nurodyta maksimalia riba siekiama kitokio ir nepriklausomo tikslo, nei taikant pažeidimo sunkumo ir trukmės kriterijus (449 punkte minėto Sprendimo *Knauf Gips / Komisija* 452 punktas). Minėta maksimali riba turi būti vertinama remiantis atitinkamos įmonės dydžiu ir ekonomine galia, nes šia maksimalia riba siekiama užkirsti kelią baudai, kurios, kaip manoma, atitinkama įmonė greičiausiai negalės sumokėti.
- 452 Konsoliduota *Saint-Gobain* grupės apyvarta veikia atspindi ginčijamame sprendime nurodytos įmonės dydį ir ekonominę galią, o ne tik minėtos šios grupės Stiklo centro apyvartos dalį (šiuo klausimu žr. 2000 m. kovo 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Cimenteries CBR ir kt. / Komisija*, T-25/95, T-26/95, T-30/95-T-32/95, T-34/95-T-39/95, T-42/95-T-46/95, T-48/95, T-50/95-T-65/95, T-68/95-T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ir T-104/95, Rink. p. II-491, 5040 punktą ir 450 punkte minėto Sprendimo *HFB ir kt. / Komisija* 529 punktą). Šiuo atžvilgiu nesvarbu, kad Komisija ginčijamame sprendime neįrodė, jog *Compagnie* darė lemiamą įtaką visų savo dukterinių bendrovių komercinei politikai.
- 453 Iš to darytina išvada, kad vienintelė aplinkybė, jog *Saint-Gobain* grupė veikia skirtinguose pramonės sektoriuose, kaip antai stiklo, inovacinių medžiagų, statybos prekių ir pakuočių, negali pateisinti to, kad siekiant apskaičiuoti maksimalią baudos ribą atsižvelgiama į mažesnę apyvartą nei konsoliduota minėtos grupės apyvarta, net jei ginčijamame sprendime nurodytas pažeidimas susijęs tik su vienu iš šių sektorių.

- 454 Be to, kaip minėta šio sprendimo 443 punkte, Komisija įrodė, kad *Compagnie* su *Saint-Gobain* grupės Stiklo centru sudarė vieną ekonominį vienetą, kaip tai suprantama pagal EB 81 straipsnį. Tokiu atveju, remiantis teismo praktika, Komisija turi teisę atsižvelgti į patronuojančiosios bendrovės apyvartą, kad būtų nustatytas pakankamai atgrasomas baudos dydis (šiuo klausimu žr. 311 punkte minėto Sprendimo *ThyssenKrupp Liften Ascenseurs / Komisija* 445 punktą). Tačiau šio tikslo būtų nepaisoma, jei, kaip iš esmės siūlo *Compagnie*, apskaičiuojant baudos maksimalią ribą būtų galima remtis tik bendrovių, tiesiogiai dalyvavusių darant pažeidimą, apyvarta (2010 m. rugsėjo 13 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Trioplast Wittenheim / Komisija*, T-26/06, neskelbiamo Rinkinyje, 115 punktas).
- 455 Ši išvada nėra nesuderinama su šio sprendimo 449 punkte minėtame Sprendime *Knauf Gips / Komisija* pateiktais Bendrojo Teismo motyvais. Tame sprendime siekdamas nustatyti, ar apskaičiuojant baudos maksimalią ribą buvo galima remtis visų *Knauf* grupės bendrovių pasauline apyvarta, Bendrasis Teismas nagrinėjo, pirma, ar *Knauf* grupė sudarė vieną ekonominį vienetą, kaip tai suprantama pagal konkurencijos teisę, ir, antra, ar Komisija tinkamai teisiškai įrodė, kad *Knauf Gips AG*, ieškovė toje byloje, buvo juridinis asmuo, kuris, kaip vadovaujantis *Knauf* grupei, buvo atsakingas už šios grupės veiklos koordinavimą (449 punkte minėto Sprendimo *Knauf Gips / Komisija* 339 punktas). Vis dėlto minėtu atveju toks požiūris buvo pateisinamas tuo, kad sprendime, kurį toje byloje buvo siekiama panaikinti, Komisija negalėjo nustatyti vieno juridinio asmens, kuris vadovavo už pažeidimą atsakingai bendrovių grupę sudarančiai įmonei ir kuris galėjo būti laikomas atsakingu už įvairių šių įmonių sudarančių bendrovių padarytus pažeidimus (449 punkte minėto Sprendimo *Knauf Gips / Komisija* 337 punktas). Atvirkščiai, nagrinėjamoje byloje Komisija *Saint-Gobain* veiksmus galėjo pagrįstai priskirti *Compagnie*, kuri yra *Saint-Gobain* grupei vadovaujanti bendrovė.
- 456 Galiausiai kalbant apie kaltinimą, kad teisė į gynybą buvo pažeista dėl to, jog prieš priimdama ginčijamą sprendimą Komisija nesudarė *Compagnie* galimybės įrodyti, kad ji nedarė lemiamos įtakos visų savo dukterinių bendrovių komercinei politikai, reikia konstatuoti, kad jis, net jei būtų priimtinas, nors ir nurodytas tik dublike, bet kuriuo atveju nepagrįstas. Iš tiesų, kaip pažymėta šio sprendimo 452 punkte, *Compagnie* ir *Saint-Gobain* skirtos baudos maksimalios ribos apskaičiavimas remiantis konsoliduota *Saint-Gobain* grupės apyvarta nebuvo nulemtas *Compagnie* lemiamos įtakos visų jos dukterinių bendrovių komercinei politikai buvimu.
- 457 Darytina išvada, kad Komisija nepažeidė Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies, kai nustatydamas baudos, kuri nagrinėjamu atveju galėjo būti skirta *Compagnie* ir *Saint-Gobain*, maksimalią ribą rėmėsi konsoliduota *Saint-Gobain* grupės apyvarta. Konstatuotina, kad *Compagnie* ir *Saint-Gobain* bendrai skirta 880 mln. EUR bauda yra mažesnė nei taip apskaičiuota maksimali riba.
- 458 Todėl ši pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

C – Išvada dėl dviejų ieškinių, kiek tai susiję su reikalavimais dėl panaikinimo

- 459 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, *Compagnie* ir *Saint-Gobain* pateiktus reikalavimus dėl panaikinimo reikia patenkinti tik tiek, kiek prašoma konstatuoti, kad siekdamas nustatyti sunkinančią jų pažeidimo recidyvo aplinkybę Komisija nepagrįstai atsižvelgė į Lakštinio stiklo (Italija) sprendimą.

III – Dėl reikalavimų, kad Bendrasis Teismas pasinaudotų savo neribota jurisdikcija

- 460 *Saint-Gobain* ir *Compagnie* taip pat prašo Bendrojo Teismo, kad jis šiuo atveju pasinaudotų savo neribota jurisdikcija ir sumažintų joms skirtos baudos dydį.
- 461 Visų pirma Bendrasis Teismas primena, kad pasinaudodamas Reglamento Nr. 1/2003 31 straipsnio jam suteikta neribota jurisdikcija konkurencijos srityje pagal EB 229 straipsnį jis gali ne tik vykdyti paprastą sankcijos teisėtumo kontrolę, leidžiančią jam tik atmesti ieškinį dėl panaikinimo arba panaikinti ginčijamą aktą, bet ir pakeisti ginčijamą aktą net jo nepanaikindamas; atsižvelgęs į visas faktines

aplinkybes jis gali pakeisti skirtą baudą, kai jam pateikiamas nagrinėti jos dydžio klausimas (žr. 2009 m. rugsėjo 3 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prym ir Prym Consumer / Komisija*, C-534/07 P, Rink. p. I-7415, 86 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką; 86 punkte minėto Sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. / Komisija* 692 punktą ir 100 punkte minėto Sprendimo *Romana Tabacchi / Komisija* 265 punktą).

462 Šiuo atveju reikia paeiliui nagrinėti, pirma, *Saint-Gobain* argumentą, kad apskaičiuojant bazinę baudą reikia išskaityti, kaip ji teigia, jos pardavimus už EEE ribų, antra, *Saint-Gobain* argumentą, kad jos 1999 m. pardavimų rodikliai negali būti naudojami 1998 m. baudai apskaičiuoti, trečia, prireikus, kokių pasekmių sukelia ginčijamo sprendimo neteisėtumas, kiek tai susiję su atsižvelgimu į Lakštinio stiklo (Italija) sprendimą siekiant nustatyti *Compagnie* ir *Saint-Gobain* pažeidimo recidyvą, ir galiausiai, ketvirta, *Compagnie* per teismo posėdį pateiktą naują pagrindą, susijusį su protingo termino viršijimu.

A – Dėl *Saint-Gobain* tariamai įvykdytų pardavimų už EEE ribų

463 *Saint-Gobain* teigia, kad apskaičiuojant bazinę baudą reikia atimti jos įvykdytus pardavimus už EEE ribų, net nepaisant to, kad ginčijamas sprendimas nėra neteisėtas šiuo klausimu. Šiuo atžvilgiu ji remiasi 2006 m. gairių 13 punktu, pagal kurį apskaičiuojant už EB 81 straipsnio pažeidimą skirtas baudas atsižvelgiama tik į apyvartą EEE teritorijoje.

464 Komisija ginčijamo sprendimo 33 konstatuojamojoje dalyje nurodė, kad su ginčijamu karteliu susijusios rinkos geografinė aprėptis – visa EEE.

465 2008 m. sausio 28 d. Komisijai adresuotame laiške atsakant į jos 2007 m. gruodžio 10 d. prašymą pateikti informacijos *Saint-Gobain* nurodė 2001–2004 m. metinės apyvartos sumas, atitinkančias visų pirma už EEE ribų įvykdytus pardavimus. 2008 m. rugpjūčio 22 d. Komisijai adresuotame laiške atsakant į naują jos 2008 m. liepos 25 d. prašymą pateikti informacijos *Saint-Gobain* papildė minėtą informaciją nurodydama dalį 1999 ir 2000 m. metinės apyvartos sumų, kurios, pasak šios įmonės, taip pat atitinka už EEE ribų įvykdytus pardavimus.

466 Tačiau Komisija mano, kad iš bendros apyvartos sumos, kurią jai pateikė *Saint-Gobain*, nereikia atimti tariamai įvykdytų pardavimų už EEE ribų.

467 Taikydamas proceso organizavimo priemonės Bendrasis Teismas paprašė *Saint-Gobain* pateikti visus dokumentus, galinčius pagrįsti tariamos apyvartos už EEE ribų tikrumą, įskaitant pardavimo sutartis, ir patikslinti, su kokiais gamintojais susiję šią apyvartą atitinkantys pardavimai. *Saint-Gobain* taip pat buvo prašoma atsakyti į Komisijos triplike pateiktus argumentus, kuriais prieštaraujama tam, kad atitinkami skaičiai būtų atimti iš jai skirtos baudos apskaičiavimo bazės.

468 Bendrasis Teismas šiuo klausimu visų pirma mano, kad negalima pritarti *Saint-Gobain*, kai ši teigia, kad aplinkybė, jog šio sprendimo 167 ir 168 punktuose nurodytus argumentus Komisija pateikė tik triplike, reiškia, kad ji į baudos apskaičiavimo bazę klaidingai įtraukė už EEE ribų įvykdytus pardavimus.

469 Iš tiesų, pirma, reikia priminti, kad šiuos paaiškinimus Komisija pateikė triplike atsakydama į *Saint-Gobain* dublike pateiktą naują pagrindą, susijusį konkrečiai su šia tariama klaida. Antra, Komisija 2007 m. gruodžio 10 d. ir 2008 m. liepos 25 d. prašymuose pateikti informacijos paprašė *Saint-Gobain* pateikti savo kelių vėlesnių metų apyvartą EEE. Kiekviename iš šių prašymų ji prašė *Saint-Gobain* pateikti, jei įmanoma, patvirtintus skaičius ir apyvartą suskirstyti pagal kiekvieną atitinkamą automobilių gamintoją. Tačiau per tyrimą *Saint-Gobain* nepateikė jokių duomenų, galinčių patvirtinti, kad apyvartos procentinė dalis, kurią ji siekė atimti iš Komisijai anksčiau pateiktų skaičių, atitiko už EEE ribų įvykdytus pardavimus.

- 470 Toliau Bendrasis Teismas pažymi, kad *Saint-Gobain* pateikė su pardavimais, įvykdytais už EEE ribų nuo 1999 iki 2003 m., susijusias sąskaitas ar sąskaitų sąrašus. Iš Bendrajam Teismui adresuoto *Saint-Gobain* 2012 m. lapkričio 12 d. laiško 11 punkte esančios lentelės matyti, kad atitinkami gamintojai yra [konfidencialu]. Su šiomis sąskaitomis susiję stiklai skirti gamykloms, kurios, klostantis faktinėms aplinkybėms, buvo už EEE ribų ([konfidencialu]).
- 471 Pirma, šiuo klausimu reikia pažymėti, kad *Saint-Gobain* pateiktos sąskaitos ir sąskaitų sąrašai leidžia pagrįsti tik dalį šios įmonės pardavimų, įvykdytų už EEE ribų pažeidimo laikotarpį, rodiklį. *Saint-Gobain* pateikė tik sąskaitas ar sąskaitų sąrašus, susijusius su 2002 ir 2003 m. stiklo pardavimais [konfidencialu] ir [konfidencialu]. Kai kuriais atvejais, visų pirma susijusiais su pardavimais [konfidencialu], nebuvo pateikta jokių sąskaitų.
- 472 *Saint-Gobain* bando pateisinti savo dokumentų rinkinio trūkumus remdamasi visų pirma ilgu laikotarpiu, praėjusiu nuo faktinių aplinkybių momento, o tai reiškia, kad daug patvirtinamųjų, apskaitos ir kitų dokumentų buvo prarasta. Tačiau šiuo argumentu nereikėtų remtis. Iš tiesų *Saint-Gobain* galėjo pabandyti per tyrimą pateikti Komisijai patvirtinamuosius dokumentus, o tai ji aiškiai atsisakė padaryti tiek dėl atitinkamų pardavimų „gana mažos sumos“, tiek dėl „didelių sunkumų, kuriuos būtų reikėję įveikti siekiant iš [*Saint-Gobain* tarptautinės komercinių duomenų bazės] gauti duomenis apie su šiais pardavimais už [EEE] ribų susijusią apyvartą“. Šiuo aspektu reikia pažymėti, kad, priešingai, nei tvirtina *Saint-Gobain*, klausimai, kuriuos Komisija kelis kartus pateikė jai per tyrimą, buvo pakankamai tikslūs, kad būtų galima suprasti būtinybę pateikti įrodymus, kurie pagrįstų šios įmonės nurodomų pardavimų už EEE ribų rodiklį tikrumą. Taip pat negalima pritarti *Saint-Gobain*, kai ji teigia, kad Komisija nepakankamai atkreipė dėmesį į apyvartos padalijimo pagal kiekvieną gamintoją svarbą. Ši teiginį iš tikrųjų paneigia 2007 m. gruodžio 10 d. ir 2008 m. liepos 25 d. klausimynų, kuriuos Komisija pateikė *Saint-Gobain*, formulotė.
- 473 Antra, reikia pažymėti, kad, remiantis ginčijamu sprendimu, „klubo“ nariai slaptai tardavosi dėl visų gamintojų, kurie yra nurodyti šio sprendimo 470 punkte. Nors atsakydama į Bendrojo Teismo klausimus *Saint-Gobain* pripažįsta, kad šie pardavimai iš dalies yra platesnių komercinių santykių, reguliuojamų su EEE įsteigtu gamintoju sudarytoje pagrindų sutartyje, dalis, ji vis dėlto teigia, kad nagrinėjami pardavimai buvo už EEE ribų įsteigtų dukterinių bendrovių vykdytų užsakymų rezultatas ir kad stiklas buvo tiekiamas už EEE ribų esančioms gamykloms. *Saint-Gobain* per teismo posėdį taip pat teigė, kad EEE automobilių gamintojų grupių centriniai biurai paprastai nėra atsakingi už derybas dėl tiekimo sutarčių.
- 474 Vis dėlto iš pradžių būtina konstatuoti, kad, išskyrus tik pagrindų sutartį su [konfidencialu], kuri yra nagrinėjama šio sprendimo 475 punkte, *Saint-Gobain* nepateikia jokių paaiškinimų dėl jos atsakymo raštu į Bendrojo Teismo klausimus 10 punkte esančioje lentelėje nurodytos apyvartos, taip pat paaiškinimų, kad ši apyvarta nėra platesnių komercinių santykių, reguliuojamų su EEE automobilių gamintoju sudarytoje pagrindų sutartyje, dalis. Be to, Bendrasis Teismas šiuo klausimu pažymi, kad kai kurie pačios *Saint-Gobain* dokumentai, pateikti atsakant į Bendrojo Teismo klausimus, atskleidžia komercinį centralizuotų pirkimų EEE automobilių gamintojų lygiu modelį. Šiuo aspektu reikia remtis [konfidencialu] paskelbtu, be kita ko, automobilių priekinių stiklų šio gamintojo gamyklai, esančiai [konfidencialu], tiekimo konkursu, taip pat pagal *Saint-Gobain* ir [konfidencialu] sutartį dėl stiklo tiekimo [konfidencialu] gamyklai.
- 475 Toliau kalbant apie *Saint-Gobain* ir [konfidencialu] sudarytą pagrindų sutartį, pasakytina, kad ji tikrai įrodo, kad *Saint-Gobain* apyvarta šiomis aplinkybėmis buvo pasiekta ne pagal pagrindų sutartį, sudarytą su EEE įsteigtu gamintoju. Vis dėlto Bendrasis Teismas pažymi, kad tai yra vienintelis *Saint-Gobain* pateiktas dokumentas siekiant pagrįsti jos atsakymo į Bendrojo Teismo klausimus 10 punkte esančioje lentelėje nurodytą apyvartą, kuri susijusi su tiekimu šiam gamintojui [konfidencialu] m. pažeidimo laikotarpiu. Todėl, nesant jokių kitų įrodymų, kaip antai sąskaitų ar

apskaitos dokumentų, Bendrasis Teismas negalėjo įsitikinti pateiktų skaičių tikrumu. Tokia išvada darytina juo labiau dėl to, kad *Saint-Gobain* ir [konfidencialu] sudarytoje sutartyje nenurodyti skaičiai, susiję su taikytomis dėl minėtos sutarties kainomis ir tiekiamo stiklo kiekiu.

476 Galiausiai reikia pažymėti, kad pardavimai, kuriuos *Saint-Gobain* teigia įvykdžiusi už EEE ribų, susiję su automobilių gamintojų gamyklomis valstybėse, kurios ribojasi su EEE ir kurių dauguma prie Sąjungos prisijungė po to, kai pažeidimas nutrūko. Kaip per teismo posėdį teisingai pažymėjo Komisija, nėra jokios abejonės, kad bent jau dalis šiose gamyklose pagamintų automobilių, kuriuose įrengti minėtoje lentelėje *Saint-Gobain* nurodyti stiklai, buvo parduota EEE. Todėl galima pagrįstai manyti, kad šie pardavimai ir vidaus rinka yra tarpusavyje artimai susiję.

477 Šiomis aplinkybėmis *Saint-Gobain* pateiktiems argumentams, kuriais baudos sumažinimą siekiama pateisinti tuo, kad dalis jos apyvartos buvo pasiekta už EEE ribų, negalima pritarti.

B – Dėl pardavimų rodiklių, į kuriuos reikia atsižvelgti už 1998 m.

478 Dėl apyvartos, į kurią reikia atsižvelgti už 1998 m., primintina, kad *Saint-Gobain* per tyrimą nepateikė pagal kiekvieną gamintoją padalytos tų metų apyvartos. Todėl, kaip jau minėta šio sprendimo 138 punkte, Komisija už 1998 m. atsižvelgė į artimiausių metų, patenkančių į pažeidimo laikotarpį, t. y. 1999 m., pardavimų pagal kiekvieną gamintoją rodiklius, kuriuos jai pateikė *Saint-Gobain*.

479 Tačiau *Saint-Gobain* teigia, kad nuo 1998 iki 1999 m. automobilių stiklo rinka augo ir todėl jai būtų buvę palankiau, jei nustatant baudų apskaičiavimo bazę už 1998 m. būtų atsižvelgta ne į 1999 m. pardavimų rodiklius, o į faktiškai įvykdytus 1998 m. pardavimus.

480 Šiuo atžvilgiu konstatuotina, kad *Saint-Gobain* argumentai yra neaiškūs ir, be to, nepagrįsti jokiais įrodymais. Be to, *Saint-Gobain* per tyrimą ir rašytinėse pastabose nurodė, kad ji negali pateikti tikslios 1998 m. apyvartos pagal kiekvieną gamintoją.

481 Šiomis aplinkybėmis nereikia laikytis nagrinėjamu atveju kitokio požiūrio nei tas, kurio apskaičiuodama baudą laikėsi Komisija, ir nustatant 1998 m. apyvertą nereikia remtis kitais pardavimų rodikliais nei tie, kuriuos *Saint-Gobain* pasiekė 1999 m.

C – Dėl ginčijamo sprendimo neteisėtumo pasekmių, kiek tai susiję su atsižvelgimu į Lakštinio stiklo (Italija) sprendimą siekiant nustatyti pažeidimo recidyvą

482 Reikia nuspręsti dėl ginčijamo sprendimo neteisėtumo pasekmių, kiek tai susiję su atsižvelgimu į Lakštinio stiklo (Italija) sprendimą siekiant nustatyti sunkinančią *Saint-Gobain* ir *Compagnie* pažeidimo recidyvo aplinkybę.

483 Pirmiausia Bendrasis Teismas pažymi, kad pagrindą, susijusį su taisyklių dėl recidyvo nesilaikymu, pateikė ir *Saint-Gobain*, ir *Compagnie* ir kad nagrinėjant jų ieškinius šis pagrindas iš dalies buvo pripažintas pagrįstu (žr. šio sprendimo 308–321 punktus).

484 Toliau reikia priminti, kad pagal šio sprendimo 461 punkte nurodytą teismo praktiką įgyvendindamas savo neribotą jurisdikciją Bendrasis Teismas gali, jei mano, kad tai būtina, pakeisti Komisijos vertinimą savuoju, kiek tai susiję su baudos apskaičiavimu, taigi susijusį ir su išvados, kad įmonė yra linkusi nesilaikyti Sąjungos konkurencijos taisyklių, pasekmėmis.

485 Bazinės baudos padidinimo dėl recidyvo dydis turi atspindėti su Sąjungos konkurencijos teisę pažeidžiančių veiksmų pakartojimu susijusį sunkumą. Pagal ginčijamą sprendimą bazinio baudos dydžio padidinimas 60 % buvo pateisinamas atsižvelgiant tiek į Lakštinio stiklo (Beniliuksas) sprendimą, tiek į Lakštinio stiklo (Italija) sprendimą. Atsižvelgiant į tai, kad tik pirmuoju iš šių

sprendimų galima remtis siekiant nustatyti recidyvą ir kad, be to, šis sprendimas priimtas anksčiau, palyginti su ginčijamame sprendime nurodyto pažeidimo pradžia, reikia konstatuoti, kad *Saint-Gobain* ir *Compagnie* neteisėtų veiksmų pakartojimas yra ne toks sunkus, nei nustatė Komisija ginčijamame sprendime.

- 486 Atsižvelgiant į šias aplinkybes, padidinimo dėl recidyvo procentinė dalis turi būti sumažinta iki 30 % ir dėl to nustatyta, kad bendrovėms *Saint-Gobain* ir *Compagnie* kartu ir solidariai skirtos baudos dydis yra 715 mln. EUR.

D – *Dél Compagnie* per teismo posėdį pateikto naujo ieškinio pagrindo, susijusio su protingo termino viršijimu

- 487 *Compagnie* per teismo posėdį pateikė naują pagrindą, susijusį su protingo termino viršijimu dėl pernelyg ilgos administracinės procedūros ir teismo proceso trukmės. Šiuo atžvilgiu *Compagnie* pažymi, kad nuo Komisijos pirmos tyrimo priemonės šioje byloje priėmimo iki teismo posėdžio dienos, kai *Compagnie* vis dar laukė Bendrojo Teismo sprendimo, praėjo daugiau nei septyneri metai. Dėl šio laikotarpio trukmės bendrovei *Compagnie* kilo reikšmingų padarinių, nes Komisija iš jos pareikalavo banko garantijos, kad nereikėtų nedelsiant sumokėti jai skirtos baudos. Todėl *Compagnie* prašo Bendrojo Teismo pakeisti ginčijamą sprendimą atsižvelgiant į šią pernelyg ilgą trukmę ir išlaidas, kurių ji patyrė dėl šio delsimo.

- 488 Komisija teigia, kad šis pagrindas nepriimtinas, kiek juo prašoma atsižvelgti į administracinės procedūros, per kurią buvo priimtas ginčijamas sprendimas, trukmę. Komisijos nuomone, ieškovė apie šį laikotarpį iš tiesų žinojo tuo metu, kai pareiškė ieškinį, ir todėl ji turėjo teisę šioje proceso stadijoje nurodyti, kad to laikotarpio trukmė buvo neprotinga. Bet kuriuo atveju Komisija pažymi, kad administracinės procedūros trukmė negali būti laikoma pernelyg ilga. Galiausiai iš teismo praktikos matyti, kad galbūt per ilgą procedūros trukmę negali paveikti ginčijamo sprendimo teisėtumo, tačiau tai nedaro poveikio galimybei pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo.

- 489 Šiuo klausimu Bendrasis Teismas pažymi, kad EŽTK 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog kai yra sprendžiamas tam tikro asmens civilinio pobūdžio teisių ir pareigų ar jam pareikšto kokio nors baudžiamojo kaltinimo klausimas, toks asmuo turi teisę, kad jo bylą per kuo trumpesnę laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas.

- 490 Kaip bendrasis Sąjungos teisės principas, tokia teisė taikoma teisme nagrinėjant ieškinį dėl Komisijos sprendimo. Be to, ši teisė buvo patvirtinta Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio 2 dalyje, kuri susijusi su veiksmingos teisminės gynybos principu (žr. 2009 m. liepos 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland* / Komisija, C-385/07 P, Rink. p. I-6155, 178 ir 179 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).

- 491 Be to, pagal nusistovėjusią teismo praktiką protingo termino laikymasis taip pat yra bendrasis Sąjungos teisės principas, kuris taikomas per administracines procedūras Komisijoje konkurencijos politikos srityje (žr. 2006 m. rugsėjo 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied* / Komisija, C-105/04 P, Rink. p. I-8725, 35 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Šis principas buvo patvirtintas Pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnio 1 dalyje, pagal kurią kiekvienas asmuo turi teisę į tai, kad Sąjungos institucijos, įstaigos ir organai jo reikalus tvarkytų nešališkai, teisingai ir per kiek įmanomai trumpesnę laiką.

- 492 Pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnio 1 dalyje ir 47 straipsnio antroje pastraipoje įtvirtintos dvi to paties proceso principo, kad teisės subjektai turi teisę tikėtis sprendimo per protingą terminą, atmainos (šiuo klausimu žr. 2012 m. birželio 5 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Imperial Chemical Industries* / Komisija, T-214/06, 285 punktą).

- 493 Šiuo atveju, nors ir nurodydama, jog pažeistas šis principas, *Compagnie* netvirtina, kad procedūros trukmė turėjo kokios nors įtakos ginčijamo sprendimo turiniui arba kad ji gali turėti poveikį šios bylos rezultatui. Konkrečiai kalbant, ji netvirtina, kad ši trukmė turėjo kokios nors įtakos gynybos galimybėms ar per administracinę procedūrą, ar per teismo procesą. Be to, ji neprašo dėl šio tariamo pažeidimo panaikinti ginčijamą sprendimą. Tačiau *Compagnie* prašo Bendrojo Teismo dėl minėto pažeidimo pakeisti Komisijos sprendimą.
- 494 Šiuo klausimu iš pradžių reikia nuspręsti, ar, jei kaltinimas, susijęs su protingo termino per administracinę procedūrą viršijimu, būtų priimtinas, nors ieškinyje ir nebuvo pateiktas, šios bylos aplinkybėmis minėtos procedūros trukmė bet kuriuo atveju negali būti laikoma pernelyg ilga. Ši procedūra, kuri pradėta 2005 m. vasario mėn. Komisijos atliktais patikrinimais kai kuriose *Saint-Gobain* grupės bendrovių patalpose, buvo baigta 2008 m. lapkričio 12 d. priėmus ginčijamą sprendimą, t. y. praėjus maždaug 3 metams ir 10 mėnesių. Šiuo klausimu pakanka konstatuoti, kad tyrimas buvo susijęs su ypač sudėtingu karteliu, kuris laipsniškai apėmė beveik visus Sąjungos automobilių gamintojus ir dėl kurio būta įvairių kontaktų ir susitikimų. Sprendžiant šią bylą Komisijai reikėjo išnagrinėti daug fakto ir teisės klausimų, kaip tai rodo ginčijamo sprendimo apimtis, t. y. iš viso 731 punktas ir 221 puslapis. Be to, ginčijamo sprendimo 39–55 konstatuojamosiose dalyse pateiktas procedūros Komisijoje aprašymas neleidžia nustatyti nepateisinamo neveikimo laikotarpį.
- 495 Toliau dėl teismo proceso, per kurį priimtas šis sprendimas, trukmės reikia pažymėti, kad iš 2013 m. lapkričio 26 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Groupe Gascogne / Komisija* (C-58/12 P) matyti, kad Sąjungos teismo padarytas Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje įtvirtintos pareigos teismui pateiktas bylas išnagrinėti per kuo trumpesnę laiką pažeidimas turi būti vertinamas pateikus Bendrajam Teismui ieškinį dėl žalos atlyginimo, nes toks ieškinys yra veiksminga ir bendrai taikoma teisių gynimo priemonė, siekiant įrodyti ir nubausti už tokio pažeidimo padarymą (minėto Sprendimo *Groupe Gascogne / Komisija* 82 ir 83 punktai).
- 496 Darytina išvada, kad šiuo atveju *Compagnie* pareikštas ieškinys, kuriuo ji prašo panaikinti ginčijamą sprendimą tik tiek, kiek jis su ja susijęs, arba, nepatenkinus šio reikalavimo, sumažinti jai skirtos baudos dydį ir kurio jokia būdu negalima priskirti prie ieškinio dėl žalos atlyginimo, nėra tinkamas pagrindas siekiant įvertinti Bendrojo Teismo galbūt padarytą pareigos išspręsti šią bylą per protingą terminą pažeidimą.
- 497 Siekiant išsamumo reikia priminti, kad pagal Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio antrą pastraipą kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo bylą išnagrinėtų nepriklausomas ir nešališkas teismas. Ši garantija, priskiriama prie valstybių narių bendrų konstitucinių tradicijų, taip pat yra įtvirtinta EŽTK 6 straipsnio 1 dalyje.
- 498 Pagal teismo praktiką nešališkumo garantija apima du aspektus. Pirma, teismas, į kurį kreiptasi, turi būti subjektyviai nešališkas, t. y. nė vienas jo narys neturi parodyti tendencingumo ar išankstinio nusistatymo prieš kurią nors šalį – asmeninis nešališkumas preziumuojamas, kol neįrodyta kitaip. Antra, minėtas teismas turi būti objektyviai nešališkas, t. y. pateikti pakankamas garantijas, kad šiuo atžvilgiu būtų užkirstas kelias bet kokioms pagrįstoms abejonėms (2008 m. liepos 1 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Chronopost ir La Poste / UFEX ir kt.*, C-341/06 P ir C-342/06 P, Rink. p. I-4777, 54 punktas; šiuo klausimu žr. 1982 m. spalio 1 d. EŽTT sprendimo *Piersack / Belgija*, serija A, Nr. 53, 30 punktą; 1984 m. spalio 26 d. Sprendimo *De Cubber / Belgija*, serija A, Nr. 86, 24–30 punktus ir 1997 m. vasario 25 d. Sprendimo *Findlay / Jungtinė Karalystė, Recueil des arrêts et décisions*, 1997-I, 73 punktą).
- 499 Šiuo atveju pateikdama kaltinimą, susijusį su pernelyg ilga teismo proceso trukme šioje byloje, *Compagnie* prašo šią bylą nagrinėjančios Bendrojo Teismo kolegijos įvertinti, ar ji pati nepadarė procesinio pažeidimo nepagrįstai vėluodama nagrinėti šią bylą. Todėl toks vertinimas įpareigoja šios sudėties teismą nustatyti ne tik tai, ar galima jį kaltinti delsimu, bet ir prireikus tai, ar delsimas nebuvo pernelyg ilgas.

- 500 Šiomis aplinkybėmis reikia pripažinti, kad net jei ieškinys dėl panaikinimo yra tinkamas pagrindas siekiant įvertinti Sąjungos teismo padarytą pareigos išspręsti bylą per protingą terminą pažeidimą, šios sudėties teismas bet kuriuo atveju negalėtų pateikti *Compagnie* pakankamų garantijų, kad būtų užkirstas kelias bet kokioms pagrįstoms abejonėms, jog jis kaltinimą, susijusį su pernelyg ilga teismo proceso trukme, nagrinėtų nešališkai (pagal analogiją žr. 495 punkte minėto 2013 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Groupe Gascogne / Komisija* 90 punktą).
- 501 Darytina išvada, kad ši ieškinio pagrindą, kurį *Compagnie* pateikė grįsdama savo reikalavimą dėl pakeitimo, reikia atmesti kaip iš dalies nepagrįstą ir iš dalies nepriimtina.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 502 Pagal Procedūros reglamento 87 straipsnio 3 dalį, jeigu dalis kiekvienos šalies reikalavimų patenkinama, o dalis atmetama arba jeigu susiklosto ypatingos aplinkybės, Bendrasis Teismas gali paskirstyti išlaidas šalims arba nurodyti kiekvienai padengti savo išlaidas.
- 503 Šioje byloje ieškovių reikalavimai buvo pripažinti tik iš dalies pagrįstais. Tačiau, kaip *Saint-Gobain* teisingai pažymėjo teismo posėdyje, reikia atsižvelgti į tai, kad vieno iš savo kaltinimų, susijusių su baudos apskaičiavimo klaida, *Saint-Gobain* atsisakė po to, kai Komisija priėmė sprendimą dėl ištaisymo vėlesnėje proceso stadijoje, t. y. po teismo posėdžio.
- 504 Be to, Taryba į bylą T-56/09 įstojo tik siekdama palaikyti Komisijos reikalavimą, kuriuo buvo prašoma atmesti *Saint-Gobain* pateiktą pirmąjį pagrindą, susijusį su Reglamento Nr. 1/2003 negaliojimu. Šis pagrindas buvo atmetas kaip nepagrįstas.
- 505 Taigi Bendrasis Teismas mano, kad į bylos aplinkybes bus tinkamai atsižvelgta nusprendus, kad kiekviena šalis padengia savo bylinėjimosi išlaidas, išskyrus Tarybą, kurios bylinėjimosi išlaidos priteisiamos iš *Saint-Gobain*.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (antroji kolegija)

nusprendžia:

1. **Sujungti bylas T-56/09 ir T-73/09 ir priimti bendrą sprendimą.**
2. **Nustatyti, kad 2008 m. lapkričio 12 d. Komisijos sprendimo C(2008) 6815 galutinis dėl procedūros pagal [EB] 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (COMP/39.125 – Automobilių stiklai), iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 11 d. Komisijos sprendimu C(2009) 863 galutinis ir 2013 m. vasario 28 d. Komisijos sprendimu C(2013) 1118 *final*, 2 straipsnio b punktu *Saint-Gobain Glass France SA, Saint-Gobain Sekurit Deutschland GmbH & Co. KG, Saint-Gobain Sekurit France SAS ir Compagnie de Saint-Gobain SA* kartu ir solidariai skirtos baudos dydis yra 715 mln. EUR.**
3. **Atmesti likusią ieškinių dalį.**
4. **Kiekviena šalis padengia savo bylinėjimosi išlaidas, išskyrus Europos Sąjungos Tarybos bylinėjimosi išlaidas, kurios priteisiamos iš *Saint-Gobain Glass France, Saint-Gobain Sekurit Deutschland ir Saint-Gobain Sekurit France*.**

Paskelbta 2014 m. kovo 27 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Parašai.

Turinys

Ginčo aplinkybės	2
Ginčijamas sprendimas	3
Procesas ir šalių reikalavimai	6
Dėl teisės	8
I – Dėl ieškinio dalyko	8
II – Dėl pagrindinių reikalavimų, susijusių su ginčijamo sprendimo panaikinimu	8
A – Byla T-56/09	8
1. Dėl pirmojo ieškinio pagrindo, susijusio su Reglamento Nr. 1/2003 neteisėtumu	9
a) Dėl pirmos dalies, susijusios su teisės į nepriklausomą ir nešališką teismą pažeidimu .	9
Šalių argumentai	9
Bendrojo Teismo vertinimas	11
b) Dėl antros dalies, susijusios su nekaltumo prezumpcijos principo pažeidimu	13
Šalių argumentai	13
Bendrojo Teismo vertinimas	14
2. Dėl antrojo ieškinio pagrindo, susijusio su teisės į gynybą pažeidimu	15
a) Šalių argumentai	15
b) Bendrojo Teismo vertinimas	16
3. Dėl trečiojo ieškinio pagrindo, susijusio su nepakankamu motyvavimu ir klaida apskaičiuojant baudą	18
a) Dėl pirmos dalies, susijusios su nepakankamu motyvavimu	18
Šalių argumentai	18
Bendrojo Teismo vertinimas	19
b) Dėl antros dalies, susijusios su skaičiavimo klaida	22
Šalių argumentai	22
Bendrojo Teismo vertinimas	23

4. Dėl ketvirtąjo ieškinio pagrindo, susijusio su klaida atsakomybę už Saint-Gobain neteisėtus veiksmus priskirti Compagnie, bausmių individualizavimo ir nekaltumo prezumpcijos principų pažeidimu ir piktnaudžiavimu įgaliojimais.....	24
a) Šalių argumentai	24
b) Bendrojo Teismo vertinimas.....	27
Dėl Saint-Gobain pateikto ieškinio pagrindo priimtumo	27
Dėl esmės	28
5. Dėl penktąjo ieškinio pagrindo, susijusio su bausmių netaikymo atgaline data ir teisėtų lūkesčių principų pažeidimu	34
a) Šalių argumentai	34
b) Bendrojo Teismo vertinimas.....	36
6. Dėl šeštojo ieškinio pagrindo, susijusio su pernelyg didele bauda	39
a) Dėl pirmos dalies, susijusios su Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio neteisingu taikymu, kiek tai susiję su atsižvelgimu į recidyvą kaip sunkinančią aplinkybę, proporcingumo principo pažeidimu ir motyvų nenurodymu	39
Šalių argumentai	39
Bendrojo Teismo vertinimas.....	41
– Dėl Pagrindinių teisių chartija grindžiamų ir Compagnie papildomose pastabose pateiktų argumentų priimtumo	41
– Dėl esmės	41
b) Dėl antros dalies, susijusios su proporcingumo principo pažeidimu	46
Šalių argumentai	46
Bendrojo Teismo vertinimas.....	48
c) Dėl trečios dalies, susijusios su nepakankamu atsižvelgimu į tai, kad Saint-Gobain neginčijo faktinių aplinkybių tikrumo, taip pat su nediskriminavimo principo pažeidimu ir nepakankamu motyvavimu	53
Šalių argumentai	53
Bendrojo Teismo vertinimas.....	54
B – Byla T-73/09	58
Šalių argumentai	59
Bendrojo Teismo vertinimas	60
C – Išvada dėl dviejų ieškinių, kiek tai susiję su reikalavimais dėl panaikinimo	62
III – Dėl reikalavimų, kad Bendrasis Teismas pasinaudotų savo neribota jurisdikcija	62

A – Dėl Saint-Gobain tariamai įvykdytų pardavimų už EEE ribų	63
B – Dėl pardavimų rodiklių, į kuriuos reikia atsižvelgti už 1998 m.	65
C – Dėl ginčijamo sprendimo neteisėtumo pasekmių, kiek tai susiję su atsižvelgimu į Lakštinio stiklo (Italija) sprendimą siekiant nustatyti pažeidimo recidyvą	65
D – Dėl Compagnie per teismo posėdį pateikto naujo ieškinio pagrindo, susijusio su protingo termino viršijimu	66
Dėl bylinėjimosi išlaidų	68